

دارای رتبه علمی تخصصی
از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
شاپا الکترونیکی: 2980-891X

فصلنامه علمی تخصصی

رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها

دوره ۳، شماره ۴ (پیاپی ۱۱)، دی ۱۴۰۳، صفحه ۱۰۹-۱

مدیر مسئول و صاحب امتیاز:

دکتر رضا فراشبندی

سرمدبیر:

دکتر رضا غلامیان

نشانی دفتر فصلنامه:

بوشهر، خیابان شهید نواب صفوی، کوچه نواب صفوی ۲۰، پلاک ۱۴

www.esbam.ir

esbam.journal@gmail.com

Tell: 09337935915

فصلنامه علمی تخصصی رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها

دوره ۳، شماره ۴ - شماره پیاپی ۱۱، دی ۱۴۰۳

۱) روایت معلمان از بد خطی دانش آموزان ۱ تا ۲۸

سیکده سادات طاوسی و ولدانی؛ ایرج علی اکبری

۲) بررسی عوامل مؤثر بر افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلپور در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ ۲۹ تا ۴۳

پویا سمعیان

۳) ارزیابی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ ۴۴ تا ۶۱

حسین کریمی؛ جواد کیهان

۴) بررسی نقش جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره ۶۲ تا ۷۴

سیده صبری حسینی؛ عایشه امینی

۵) پیش بینی بهزیستی روان شناختی براساس خودتنظیمی هیجانی، تاب آوری و مهارت های ارتباطی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر ۷۵ تا ۹۵

مریم نژاد مقدم؛ مریم عاقل مسجدی

۶) پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس راهبرد های یادگیری در دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری ... ۹۶ تا ۱۰۶

هاله ابراهیمی

Quarterly Philosophy Approach in Schools and Organizations

Volume 3, Number 4- (Consecutive 11), Dec 1403

1) Recognizing and explaining the concept of resilience by using the Arafa prayer of Imam Hossein (AS) 1 to 28

Zahra Amini Tehrani; Iraj Ali Akbari

2) Examining Persian books of elementary school based on the components of critical thinking 29 to 43

Nagin Sohrabi; Hasan Shamradi

3) Investigating the effect of ambiguity tolerance on the level of self-awareness and self-regulation strategies in the second elementary school students of Rafsanjan city 44 to 61

Sadiqa Hashemi Ranjbar

4) Investigating the role of organizational climate and job satisfaction on the mental health of elementary school teachers in Divandareh city 62 to 74

Seyede Sabri Hosseini; Aisha Amini

5) Predicting Psychological Well-Being Based on Emotional Self-Regulation, Resilience and Communication Skills in Female Elementary School Teachers in Islamshahr County 75 to 95

Maryam Nejad Moghadam; Maryam Aqel Masjedi

6) Predicting academic enthusiasm based on learning strategies in students with learning disabilities. 96 to 106

Toraj Suleimanzadeh; Javad Kihan; Morteza Rostami Burachalo

Teachers' stories about students' bad handwriting

Sabikeh Sadat Tavousi Valendani*: Student of Elementary Education, Farhangian University, Fatemeh Al-Zahra Campus, Isfahan.

Iraj Ali Akbari: PhD in Philosophy of Education, affiliated faculty member of Islamic Azad University of Isfahan (Khorasgan).

Abstract

Introduction: The main objective of the present study is to examine the factors influencing poor handwriting among students and to identify effective strategies to address this issue.

Method: This is a qualitative study employing a narrative inquiry approach. The study population consists of narratives from elementary school teachers. A few outstanding and inspiring narratives were purposively selected as the sample. Using purposeful sampling, four teacher narratives were collected, reaching data saturation at that point. Data collection was conducted through semi-structured interviews. For data analysis, open coding, axial coding, and selective coding techniques were used.

Findings: The findings indicated that family-related factors, writing framework factors, and the teacher's role significantly contribute to poor handwriting in students. However, with the help of creative strategies and joint efforts by both teachers and families, handwriting skills can be improved, leading to enhanced teaching quality and learning outcomes. A total of 115 open codes, 10 axial codes, and 4 selective codes were extracted from the data.

Conclusion: The overall conclusion of this research suggests that poor handwriting in elementary students stems from a variety of causes. Therefore, in addition to focusing on educational and pedagogical factors, it is essential to also consider children's physical and psychological aspects.

Keywords: Poor handwriting, narrative inquiry, students.

***Corresponding author:** Student of Elementary Education, Farhangian University, Fatemeh Al-Zahra Campus, Isfahan.

Email: tavousifarhangyan@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.462116.1056](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.462116.1056)

Teachers' stories about students' bad handwriting

Detailed Abstract

Introduction: The main objective of the present study is to examine the factors influencing poor handwriting among students and to identify effective strategies to address this issue.

Materials and methods: This is a qualitative study employing a narrative inquiry approach. The study population consists of narratives from elementary school teachers. A few outstanding and inspiring narratives were purposively selected as the sample. Using purposeful sampling, four teacher narratives were collected, reaching data saturation at that point. Data collection was conducted through semi-structured interviews. For data analysis, open coding, axial coding, and selective coding techniques were used.

Results and discussion: The findings indicated that family-related factors, writing framework factors, and the teacher's role significantly contribute to poor handwriting in students. However, with the help of creative strategies and joint efforts by both teachers and families, handwriting skills can be improved, leading to enhanced teaching quality and learning outcomes. A total of 115 open codes, 10 axial codes, and 4 selective codes were extracted from the data.

The present study aligns with the findings of Abbasi (2021), who emphasized the significant role of psychological factors such as anxiety and stress in students' poor handwriting. Abbasi suggested that addressing emotional issues and providing consistent encouragement could greatly improve students' handwriting. Similarly, the current study found that student anxiety, in addition to family-related issues, may stem from repeated failures, negative experiences, punishment, and pressure from teachers to succeed. Therefore, teachers must be sensitive to students' emotional conditions and prioritize reducing classroom stress, which in turn enhances students' focus and attention while writing, significantly contributing to better handwriting. Furthermore, this study is consistent with the research conducted by Karimi Asheni et al. (2023), which highlights the family's critical role in students' handwriting development. The family, as a primary environment for growth, has a profound impact on learning processes. Continuous support and encouragement from the family can boost students' confidence, reduce handwriting-related anxiety, and foster skill development. Families can also provide an appropriate home environment for handwriting practice. On the other hand, the teacher's role is also crucial. Through creative complementary activities—such as fine motor exercises, eye-hand coordination tasks, teaching correct posture and pen grip, focusing on baseline writing alignment, and offering positive feedback—teachers can substantially improve students' handwriting. Students, in response to consistent positive feedback, develop self-confidence, follow the teacher's instructions, and improve their writing framework skills, which ultimately enhances the overall learning experience.

Chenari and Hallaji (2021) also emphasized that students must learn the correct way to write and hold a pencil to overcome handwriting issues—a conclusion that aligns with the current study. Teaching proper grip (using three fingers: thumb, index, and middle finger) and ensuring the pencil is held correctly along the side of the index finger, not too tightly, is essential. This method increases writing speed, improves handwriting aesthetics, reduces fatigue, and prevents joint pain. For students who struggle with grip, pencil grips or supportive tools can be used to train proper holding techniques. Azadnia (2023) also reported that practice, repetition, fine motor exercises, and positive reinforcement significantly improve handwriting, supporting the current study. Activities such as writing on salt or flour, using play dough, drawing with chalk, crumpling paper, coloring, drawing spirals and parallel lines, or playing with sand enhance hand muscle strength, coordination, and overall writing skills. These exercises help students develop fine motor skills necessary for tasks like writing, cutting, and other precise hand movements. Younesi and colleagues (2023) identified poor pen grip, lack of confidence, poor concentration, and lack of proper training as key causes of poor handwriting. Their intervention strategies—muscle-strengthening exercises, proper handwriting instruction, and eye-hand coordination training—were effective in improving a student’s handwriting, aligning closely with the present research findings. The open coding process in this study resulted in 115 initial codes and 101 secondary codes, leading to 10 axial codes and ultimately 4 selective categories: Family influences, Writing framework, Creative complementary activities, Teacher's mandatory and optional actions. All identified factors were found to significantly influence handwriting and its improvement. Through this narrative research, it was concluded that a teacher’s attitude toward individual differences, attention to students' mental and emotional states, avoidance of punishment and discrimination, and use of reward systems, along with effective teaching strategies and creative activities, can greatly contribute to resolving handwriting issues and improving educational quality. Likewise, the role of the family is notable. The family’s financial status, parental attitudes, education level, and occupation all influence the student's handwriting. Additionally, the writing framework—focused on the student’s posture, grip, and technique—has a direct effect on handwriting quality. The researcher also faced some limitations, including a lack of cooperation from teachers in sharing personal narratives and inaccessibility to detailed family background information of students. Based on these findings, the study recommends the following to prevent poor handwriting: Strengthening hand muscles and eye-hand coordination through creative activities, Using appropriate writing tools, Creating a calm environment for writing at home and school. These strategies can significantly enhance educational quality and student performance.

Conclusion: The overall conclusion of this research suggests that poor handwriting in elementary students stems from a variety of causes. Therefore, in addition to focusing on educational and pedagogical factors, it is essential to also consider children's physical and psychological aspects.

Keywords: Poor handwriting, narrative inquiry, students.

روایت معلمان از بدخطی دانش آموزان

سبیکه سادات طاوسی و لندانی^{*}: دانشجوی رشته آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه الزهرا (س) اصفهان.

ایرج علی اکبری: دکترای فلسفه تعلیم و تربیت، عضو هیات علمی وابسته دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان (خوراسگان).

چکیده

هدف: هدف کلی پژوهش حاضر بررسی عوامل موثر بر روی بدخطی دانش آموزان و راه حل های اثربخش برای رویارویی با آن است. **روش کار:** این پژوهش یک تحقیق کیفی با رویکرد پژوهش روایی است. جامعه آماری آن روایت معلمان دوره ی ابتدایی است که چند روایت برجسته و الهام بخش به عنوان نمونه انتخاب شده است. در این پژوهش با استفاده از نمونه گیری هدفمند، چهار روایت از معلمان ذکر شده و پس از آن به اشباع اطلاعاتی رسیدیم. روش جمع آوری داده ها و ابزار مورد استفاده مصاحبه نیمه ساختار یافته است. جهت تجزیه و تحلیل داده های کیفی حاصل شده، از کدگذاری باز، محوری و گزینشی استفاده گردید. **نتایج:** نتایج بدست آمده حاکی از آن بود که عوامل خانوادگی، عوامل چارچوب نوشتار و نقش معلم در بدخطی دانش آموزان موثر بوده است و می توان با استفاده از مکمل های خلاقانه و تلاش های معلم و خانواده به بهبود خط دانش آموز پرداخته و موجب بالا رفتن کیفیت تدریس و آموزش خود شود. نتایج به دست آمده از این پژوهش با استفاده از کد گذاری باز به تعداد ۱۱۵، کد گذاری محوری به تعداد ۱۰ و کد گذاری گزینشی به تعداد ۴، نمایش داده شده است. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که بدخطی دانش آموزان ابتدایی از عوامل مختلفی نشأت می گیرد که بهتر است علاوه بر توجه به علت های مرتبط با آموزش و تربیت، عوامل جسمی و روانی کودک نیز مورد بررسی قرار بگیرد.

واژگان کلیدی: بدخطی، روایت پژوهی، دانش آموزان.

^{*} نویسنده مسؤول: دانشجوی رشته آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه الزهرا (س) اصفهان.

Email: tavousifarhangyan@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.462116.1056](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.462116.1056)

در جهان سرشار از تغییر و تحولات فزاینده قرن بیست و یکم هیچ تردیدی در مورد نقش و جایگاه بی بدیل فرایند یادگیری در رشد و توسعه اجتماعی وجود ندارد. در واقع می توان این واقعیت را پذیرفت که یادگیری پایه و مبنای اصلی آموزش و پرورش و یکی از مهم ترین مفاهیم در روانشناسی امروز است. به همین دلیل جهت گیری و غایت اصلی نظام های آموزشی نیز در پایه ها و مقاطع تحصیلی مختلف فراهم کردن شرایط الزم برای تحقق یادگیری اصیل در دانش آموزان است که این امر نشان دهنده اثر بخشی نظام های مذکور در حصول اهداف متنوع آموزشی و تربیتی است. لذا می توان گفت که یادگیری مقصد نهایی برنامه های درسی و آموزشی و هدف اصلی آموزش است (داشته، نوریان و سمیعی زفرقندی، ۱۴۰۱) احمد آبادی، صفری و علیزاده امین، ۱۳۹۹ به نقل از عبدالهی، ۱۳۸۸ تدریس فعالیتی است به ظاهر آسان ولی در واقع کاری پیچیده، دقیق و تخصصی است. زیرا معلم در امر تدریس با عوامل متعدد در هم پیچیده های مواجه است که تفکیک آنها از یکدیگر و تغییر آنها برای تدریس مطلوب دشوار است. عواملی همچون ویژگی ها و خصوصیات معلم و شاگردان، ساختار نظام آموزشی، محتوای آموزشی، اهمیت موضوع درس، روابط فردی و اجتماعی حاکم بر مراکز آموزشی، قوانین و مقررات، اهداف آموزشی، انگیزه معلم و شاگردان، دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری مختلف و نحوه درس دادن و برقراری ارتباط با این دانش آموزان، تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی همه و همه بر کار تدریس اثرگذارند. لذا معلم برای دست یافتن به شرایط مناسب و مطلوب باید با توجه به عوامل تاثیرگذار بر امر تدریس، شناخت کافی پیدا کند تا بتواند با تغییر متغیرهای مذکور تصمیمی آگاهانه و مدبرانه ای جهت گزینش روشهای مناسب تدریس برای موفقیت یادهی و یادگیری و دست یافتن به اهداف ترسیم شده تعلیم و تربیت اتخاذ کند. نوشتن یکی از راه های برقراری ارتباط است و مهارت در آن می تواند زمینه ساز ارتباط بهتر و کامل تر با دیگران باشد در جهان امروز افراد با انبوهی از اطلاعات و دانش مواجه اند که برای انتقال و ساماندهی آن باید از آموزش و مهارت کافی برخوردار شوند با این حال بسیاری از دانش آموزان رغبت و علاقه ای به نوشتن نشان نمی دهند (نگاری، نگاری، شاوردی، نورمحمدی و مهدی مقدم، ۱۴۰۲). یکی از دغدغه های تمامی ما زیبا نویسی و خوش خطی فرزندانمان است، پایه و اساس خط در کودکان در مقطع ابتدایی مخصوصا در دوره اول شکل می گیرد. در این دوره حساس وجود هر گونه مشکل روحی، روانی، جسمانی و... می تواند بر روند یادگیری خط زیبا در او تاثیر بگذارد. در این میان معلم نقشی اساسی را ایفا می کند، و میزان خلاقیت و تلاش و دلسوزی وی بر ذوق دانش آموزان جهت ارتقا خود در زیبا نویسی و مسائل مربوط به آن تاثیر بسزایی خواهد داشت. و همچنین خوش خط بودن معلم و اهمیت دانش به زیبا نویسی و تمیز بودن نوشته های دانش آموزان، آن ها را در این مسیر سوق می دهد که تلاش کنند تا مورد قبول واقع شوند و همین امر باعث افزایش اعتماد به نفس آن ها می شود چون در معرض تمجید معلم خود قرار می گیرند (خسروبیگ و گرامی نیا، ۱۴۰۲). بدخطی کودکان از جمله مشکلاتی است که در دوران مدرسه به خصوص در دبستان والدین را نگران می کند؛ این مساله مرتبط با مشکلات نوشتن و یا به عبارتی نارسا نویسی است. بدخطی دانش آموزان ابتدایی از عوامل مختلفی نشات می گیرد که بهتر است علاوه بر توجه به علت های مرتبط با آموزش و تربیت، عوامل جسمی و روانی کودک نیز مورد بررسی قرار بگیرد. چراکه گاهی علت بدخطی کودکان ضایعات استخوانی، عصبی و یا حالت های عاطفی و روانی نامطلوب آنها می باشد که در این شرایط کلاسهای خوشنویسی تاثیرگذار نخواهد بود و باید کودک به یک متخصص ارجاع داده شود. البته تاثیر والدین و معلمان در برطرف کردن مشکلات مرتبط با بدخطی کودکان نیز بسیار زیاد است (نعمتی دانا، ۱۴۰۲). نگاری و همکاران، ۱۴۰۲ به نقل از نادری و نراقی، ۱۳۸۴ نارسا نویسی اصطلاحی است که برای کودکانی که علی رغم داشتن هوش طبیعی بسیار بد می نویسند به کار می رود. این کودکان معمولا آئینه نویسی یا وارونه نویسی می کنند یا بسیار بد خط می نویسند و نارسا نویسی معمولا با عدم توانایی در رونویسی، کج نویسی، راست نویسی، پر فشار نویسی، کم رنگ نویسی و پراکنده نویسی همراه است. بر اساس یافته های

پژوهش، عوامل بدخطی و راه‌حل‌های آن از دیدگاه آموزگاران بررسی شد و عوامل آموزشی، روانی و جسمی با دسته‌بندی مربوط به دانش‌آموز، مربوط به معلم و مربوط به خانواده ترکیب شدند تا موضوع متمرکزتر تحلیل شود. نتیجه پژوهش نشانگر دخیل بودن هر سه عامل معلم، دانش‌آموز و خانواده در این مشکل است که حل آن نیازمند تلاش و همکاری همه عوامل است. همچنین از نتایج پژوهش می‌توان دریافت که عوامل روانی نظیر اضطراب و استرس نقش مهمی در این مشکل دارند و با حل معضلات روانی و تشویق و ترغیب دانش‌آموزان ممکن است اثرات زیادی در بهبود خط دانش‌آموزان داشته باشد (عباسی، ۱۴۰۰). همچنین کریمی اشنی، حاتمی، حیاتی و بغم (۱۴۰۲) دریافتند که علت بدخطی دانش‌آموزان دلایل مختلفی دارد که شامل: عوامل مربوط به خانواده، عوامل مربوط به معلم و شیوه‌های آموزشی و تربیتی مدرسه، عوامل مربوط به دانش‌آموزان می‌باشد. چناری و حلاجی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان رفع بدخطی دانش‌آموزان پایه اول دبستان امام حسن عسگری (ع) از طریق فعالیت‌های هنری- حرکتی در کلاس مجازی شاد یادآور شدند که برای رفع مشکل بدخطی دانش‌آموز باید روش صحیح نوشتن، مداد در دست گرفتن، شکل صحیح حروف، اندازه‌ی حروف، ابتدا و انتهای نگارش حروف و... را یاد بگیرد. و همچنین برای تقویت عضلات ماهیچه‌های دست دانش‌آموز و هماهنگ تر شدن بیشتر چشم و دست او هنگام نوشتن، فعالیت‌هایی را در زنگ‌های هنر و ورزش با همکاری و مساعدت‌های مدیر و استاد تربیت بدنی در کلاس مجازی انجام داد. و همچنین برای رفع موانع فیزیکی، جسمی و نگارشی تا رسیدن به وضع مطلوب تلاش کردم. نتایج حاصل از پژوهش آزاداندیش (۱۴۰۲) تحت عنوان چگونه توانستم مشکل بدخطی دانش‌آموزم، امیر، را برطرف کنم نشان داد با بکارگیری تکرار و تمرین، انجام دست‌ورزی و تشویق دانش‌آموز تا حدود زیادی خط او بهبود یافت به طوری که بعد از اجرای طرح نوشته‌هایش را مرتب می‌نوشت کمتر از پاک‌کن استفاده می‌کرد. خط زمینه را رعایت می‌نمود و بین خطوط می‌نوشت. فاصله کلمات را رعایت نموده و از قرار دادن صداها بر روی تمام حروف خودداری می‌کرد. بعد از تجزیه و تحلیل اطلاعات و شناسایی علل بدخطی در پژوهش یونسی رباطی و نوری پاسندی (۱۴۰۲) با عنوان بهبود و تقویت مهارت‌های حرکتی- تمرکزی بدخطی دانش‌آموز پایه چهارم دبستان بنت الهدی در فضای مجازی، نحوه نادرست به دست گرفتن مداد، عدم اعتماد به نفس، عدم تمرکز و عدم آموزش در این زمینه یافتیم. با استفاده از روش‌هایی چون تقویت عضلانی با ورزش، آموزش صحیح نوشتن، تمرینات تمرکزی چشم با دست توانستیم بدخطی دانش‌آموز (رائیکا) را بهبود بخشیم. با توجه به مطالب فوق برطرف کردن مشکل بدخطی دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است چرا که بر روی عملکرد تحصیلی، مهارت‌های ارتباطی و اعتماد به نفس آنها تاثیر گذار است به گونه‌ای که بدخطی می‌تواند مانع از ارزیابی دقیق معلمان از کار دانش‌آموز و منجر به کاهش نمرات و در ادامه‌ی آن کاهش عزت نفس وی شود. همچنین باید به این نکته توجه داشت که گاهی بدخطی می‌تواند نشان‌دهنده مشکلات بینایی، حرکتی دست و انگشتان، یا مشکلات روانشناختی باشد که نیاز به توجه و درمان دارند که در نتیجه به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در یادداشت‌برداری، نامه‌نگاری و مطالعه جزوات بهتر عمل کنند و با همسالان خود ارتباط مؤثرتری داشته باشند. بنابراین هدف از انجام این پژوهش کیفی با رویکرد روایت پژوهی، بررسی عوامل بدخطی دانش‌آموزان و چگونگی برطرف کردن آن است.

روش‌ها

این تحقیق یک تحقیق کیفی است و از بین روش‌های تحقیق کیفی از روش پژوهش روایی استفاده شده است. مبنای روایت‌ها اتصال پی در پی است و روایت‌های تحصیلی دارای آغاز مجموعه‌ای از حوادث و پایان هستند. در روایت‌های دوران تحصیل به بیان تجربیات زیستی خود پرداخته و نمونه‌ای از تجربیات پایه‌های تحصیلی بیان شده است. این روایت‌ها دارای

تسلسل زمانی و پیرنگ و طرح کلی است که در قالب این طرح روایت ها بیان می شود. روایت ها یک کل منسجم است چون دارای طرح و پیرنگ مشخصی است و از طریق روایت ها به تجربه های خود معنا می بخشیم (عطاران، ۱۳۹۶). روش جمع آوری داده ها و ابزار مورد استفاده مصاحبه نیمه ساختار یافته با افراد است. جامعه آماری روایت های معلمان پایه های تحصیلی ابتدایی است. در مصاحبه سولاتی چون چه مشاهده ها و تجربیاتی از بد خطی دانش آموزانتان داشتید؟ آیا بدخطی از نظر شما تاثیری در فرایند یادگیری دانش آموزان دارد؟ چه راهکارها، روش ها و تجربیاتی برای بهبود خط دانش آموزان ابتدایی پیشنهاد می دهید؟ آیا استفاده از فعالیت ها و بازی های خلاق می تواند در بهبود خط نوشتن کودکان موثر باشد؟ از معلمان پرسیده و به اشباع نظری رسیدیم. با تعریف این روایت ها با داده های خامی روبرو می شویم که نمی توان نتیجه ای از آن ها به دست آورد پس برای جمع آوری داده ها باید به انجام کد گذاری باز و محوری و گزینشی پرداخت. کد گذاری باز فرایندی است که در آن داده ها بصورت واحدهای معنادار مجزا در می آیند و در شروع مطالعه می توان از آن استفاده کرد. هدف اصلی کد گذاری باز مفهوم سازی و برجسب زدن به داده ها و شکل گیری مفاهیم اصلی است. مرحله بعد کدگذاری محوری است که روند حذف و ادغام مفاهیم موجود به یک مقوله یا یافتن پیوند میان آن هاست و به دنبال کشف روابط و ربط دادن مفاهیم به یکدیگر هستیم. کدهای باز با توجه به اشتراکاتی که از نظر معنی با هم داشتند در یک محور قرار گرفتند سپس برای هر یک از کدهای محوری نامی علمی متناسب با محتوای آن کدها انتخاب شد. گام بعدی کدگذاری گزینشی است که روند ادغام مفاهیم موجود در کدگذاری محوری به یک مقوله و یافتن پیوند میان آنهاست و کدهای محوری را در طبقه کلی تری سازماندهی می کنیم و پس از آن الگوی استنباطی رسم می شود.

یافته ها

مصاحبه اول

یکی از دانش آموزان کلاس اول جملاتی که پای تابلو نوشته می شود را خیلی ناخوانا می نویسد چه در کتاب درسی چه در دفتر مشق مثلاً کلماتی که باید روی خط زمینه نوشته شود را یا بالاتر از خط می نویسد یا در پایین تر از خط (با اینکه در اول سال با شعر به آن ها آموزش دادم که باید بر روی خط زمینه بنویسند) یا یکسری از کلمات جمله رو بر روی خط، یکسری رو بالا و یکسری را پایین تر از خط می نویسد و کلاً نامرتب است به جز این مشکل، کلمات را خیلی کمرنگ می نویسد با اینکه جنس مداد هم عالی است اما مشکل عمده همان بی نظمی و نامرتبی کلمات است که حتی وقتی از خودش درخواست میکنم که این جمله یا کلمه را بخوان، نمی تواند و همه ی این ها در کنار هم (نامرتبی، کمرنگ بودن کلمات و زاویه دار بودن و بدون نقطه، سرکش و دندان نوشتن) تاثیر به سزایی در یادگیری دانش آموز دارد. نکته ی مهمی که برای معلمان کلاس اول وجود دارد این است که خود باید دست خط خیلی خوبی داشته باشند و قابلیت نوشتن با هر دو دست را در خود تقویت کنند (با دست راست برای دانش آموز راست دست و با دست چپ برای دانش آموز چپ دست) تا حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست را به خوبی یاد بگیرند به خصوص در بخش لوحه نویسی مربوط به نگاره ها. دومین نکته عدم توییح دانش آموز بد خط و تبعیض بین او و بقیه دانش آموزان چرا که باعث زدگی او از نوشتن و حتی کلاس می شود. انجام دست ورزی در یک ماه اول شروع سال تحصیلی نکته ی سوم است، معلم نباید یک راست سراغ لوحه نویسی بر روی کاغذ برود بلکه اول باید بر روی نمک، آرد، خمیر بازی و یا نوشتن با گچ در حیاط مدرسه نوشتن را تمرین کنند، معلم کاغذ باطله و روزنامه سر کلاس بیاورد تا بچه ها مچاله کنند تا عضلات دست قوی و برای گرفتن مداد در دست و نوشتن آماده شوند. در واقع، دست ورزی یک روش بسیار موثر و جذاب برای بهبود خط نوشتن دانش آموزان است. وقتی دانش آموزان مهارت دست ورزی را تمرین می کنند، عضلات دست و نگهداری تعادل و هماهنگی بین چشم و دستشان تقویت می شود. این موارد به طور مستقیم به بهبود کنترل حرکتی دست و دقت نوشتن کمک می کنند.

اما نکته ی حائز اهمیت این است که در برخی از دانش آموزان بد خط، مشکلات مادرزادی یا مشکلاتی در بدو تولد وجود دارد مثلا همین دانش آموزی که مثال زدم با رعایت تمام موارد فوق باز همچنان بدخطی را دارد و وقتی از مادر او پیگیر شدم متوجه شدم که این بچه در ۶ یا ۷ ماهگی متولد شده است و نسبت به بقیه ی بچه ها بدن ضعیف تر دارد و همین در فرایند یادگیری او اثر گذار است. نقش والدین در کلاس اول تاثیر به سزایی دارد، تشویق کودک و تمرین با او منجر به افزایش اعتماد به نفس و خوش خطی او می شود. استفاده از کاربرگ های خوش خطی توسط معلم برای دانش آموز بد خط نیز می تواند موثر باشد. توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان مثلا ممکن است یکی از بچه ها خط خوبی نداشته باشد اما هوش ریاضی او فوق العاده است مثل همین دانش آموزی که تعریف کردم. پس معلم و والدین نباید طوری با دانش آموز رفتار کنند که او احساس کند چون بد خط است پس کلا چیزی نمی فهمد و سر خورده شود بلکه باید به درسی که در آن مهارت دارد توجه کرد. همینطور استفاده از جعبه های حروف الفبای مهربان که یکی از ابزار های آموزشی نوین برای آموزش حروف الفبا و بهبود خط بچه ها است که شامل حروف الفبا به همراه تصاویر، فعالیت ها و بازی های خلاق مرتبط است که به کودکان کمک می کند تا باورهای مثبت نسبت به خط نوشتن و آموزش حروف الفبا پیدا کنند. با استفاده از جعبه های خاص با الفبای مهربان، معلمان می توانند سیستمی از پاداش و تشویق برای تقویت تمرین خط نویسی دانش آموزان شان ایجاد کنند و اعتماد به نفس آن ها را تقویت کنند.

جدول ۱ کدگذاری

کد های اولیه	پاراگراف ها و جملات مستخرج
۱- ناخوانا	یکی از دانش آموزان کلاس اول جملاتی که پای تابلو نوشته می شود را خیلی ناخوانا می نویسد چه در کتاب درسی چه در دفتر مشق مثلا کلماتی که باید روی خط زمینه نوشته شود را یا بالاتر از خط می نویسد یا در پایین تر از خط
۲- 1 بالاتر یا پایین تر نوشتن از خط زمینه	با اینکه در اول سال با شعر به آن ها آموزش دادم که باید بر روی خط زمینه بنویسند
۳- آموزش با شعر	کلمات را خیلی کمرنگ می نویسد با اینکه جنس مداد هم عالی است
۴- ۵۲ نوشتن بر روی خط زمینه	مشکل عمده همان بی نظمی و نامرتبی کلمات است که حتی وقتی از خودش درخواست میکنم که این جمله یا کلمه را بخوان، نمی تواند و همه ی این ها در کنار هم (نامرتبی، کمرنگ بودن کلمات و زاویه دار بودن و بدون نقطه، سرکش و دندان نه نوشتن) تاثیر به سزایی در یادگیری دانش آموز دارد.
۵-۷ کمرنگ نوشتن	نکته ی مهمی که برای معلمان کلاس اول وجود دارد این است که خود باید دست خط خیلی خوبی داشته باشند و قابلیت نوشتن با هر دو دست را در خود تقویت کنند (با دست راست برای دانش آموز راست دست و با دست چپ برای دانش آموز چپ دست) تا حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست را به خوبی یاد بگیرند به خصوص در بخش لوحه نویسی مربوط به نگاره ها. دومین نکته عدم توییخ دانش آموز بد خط و تبعیض بین او و بقیه دانش آموزان چرا که باعث زدگی او از نوشتن و حتی کلاس می شود.
۶- بی نظمی و نامرتب بودن	انجام دست ورزی در یک ماه اول شروع سال تحصیلی نکته ی سوم است، معلم نباید یک راست سراغ لوحه نویسی بر روی کاغذ برود بلکه اول باید بر روی نمک، آرد، خمیر بازی و یا نوشتن با گچ در حیاط مدرسه نوشتن را تمرین کنند، معلم کاغذ باطله و روزنامه سر کلاس بیاورد تا بچه ها
۷- کمرنگ بودن کلمات	
۸- زاویه دار بودن	
۹- بدون نقطه، سرکش و دندان نه نوشتن	
۱۰- 88 خوش خط بودن معلم	
۱۱- قابلیت نوشتن با هر دو دست	
۱۲- 100 حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست	
۱۳- عدم توییخ و تبعیض	
۱۴- انجام دست ورزی	
۱۵- لوحه نویسی	
۱۶- نوشتن بر روی نمک و آرد	

<p>۱۷- نوشتن با خمیر بازی</p> <p>۱۸- نوشتن با گچ در حیاط مدرسه</p> <p>۱۹- ۴۵ مچاله کردن کاغذ</p> <p>۲۰- ۳۸ - ۴۷ تقویت عضلات دست</p> <p>۲۱- نگهداری تعادل</p> <p>۲۲- هماهنگی بین چشم و دست</p> <p>۲۳- بهبود کنترل حرکتی دست</p>	<p>مچاله کنند تا عضلات دست قوی و برای گرفتن مداد در دست و نوشتن آماده شوند. در واقع، دست‌ورزی یک روش بسیار موثر و جذاب برای بهبود خط نوشتن دانش‌آموزان است. وقتی دانش‌آموزان مهارت دست‌ورزی را تمرین می‌کنند، عضلات دست و نگهداری تعادل و هماهنگی بین چشم و دستشان تقویت می‌شود. این موارد به طور مستقیم به بهبود کنترل حرکتی دست و دقت نوشتن کمک می‌کنند.</p>
<p>۲۴- مشکلات مادرزادی</p> <p>۲۵- ۳۴ مشکلات در بدو تولد</p> <p>۲۶- ۵۰ - ۷۸ نقش والدین</p> <p>۲۷- تشویق کودک</p> <p>۲۸- افزایش اعتماد به نفس</p> <p>۲۹- استفاده از کاربرگ خوش نویسی</p> <p>۳۰- توجه به تفاوت های فردی</p>	<p>اما نکته ی حائز اهمیت این است که در برخی از دانش آموزان بد خط، مشکلات مادرزادی یا مشکلاتی در بدو تولد وجود دارد</p> <p>نقش والدین در کلاس اول تاثیر به سزایی دارد، تشویق کودک و تمرین با او منجر به افزایش اعتماد به نفس و خوش خطی او می شود</p> <p>استفاده از کاربرگ های خوش خطی توسط معلم برای دانش آموز بد خط نیز می تواند موثر باشد. توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان مثلا ممکن است یکی از بچه ها خط خوبی نداشته باشد اما هوش ریاضی او فوق العاده است مثل همین دانش آموزی که تعریف کردم. پس معلم و والدین نباید طوری با دانش آموز رفتار کنند که او احساس کند چون بد خط است پس کلا چیزی نمی فهمد و سر خورده شود بلکه باید به درسی که در آن مهارت دارد توجه کرد .</p>
<p>۳۱- جعبه های حروف الفبا مهربان</p> <p>۳۲- فعالیت ها و بازی های خلاق</p> <p>۳۳- سیستم پاداش و تشویق برای تقویت خوش خطی</p>	<p>همینطور استفاده از جعبه های حروف الفبای مهربان که یکی از ابزار های آموزشی نوین برای آموزش حروف الفبا و بهبود خط بچه ها است که شامل حروف الفبا به همراه تصاویر، فعالیت‌ها و بازی‌های خلاق مرتبط است که به کودکان کمک می‌کند تا باورهای مثبت نسبت به خط نوشتن و آموزش حروف الفبا پیدا کنند. با استفاده از جعبه‌های خاص با الفبای مهربان، معلمان می‌توانند سیستمی از پاداش و تشویق برای تقویت تمرین خط نویسی دانش‌آموزان شان ایجاد کنند و اعتماد به نفس آن‌ها را تقویت کنند.</p>

مصاحبه ی دوم

بدخطی یکی از دانش آموزان کلاسم توجه ام را جلب کرد تصمیم گرفتم مدتی او را زیر نظر داشته باشم تا ببینم آیا این بدخطی ناشی از عوامل داخل کلاس است یا به عوامل خارج از مدرسه (مشکلات بدو تولد، مشکلات خانوادگی و ... دارد). درست بود که این دانش آموز قد و هیكل خوبی داشت اما با همین زیر نظر گرفتن او متوجه شدم که قدرت کافی برای کنترل قلم ندارد چون ماهیچه ی انگشتانش به کار نیفتاده اند. در واقع وظیفه ی نوشتن و کنترل قلم بر عهده ی ماهیچه های بین مفاصل انگشتان است. اگر این ماهیچه ها بر اثر عدم تمرین و فعالیت‌های ظریف، به حد کافی قوی نشده باشند دست در کنترل قلم و اجرای خواسته های ذهن دچار تزلزل شده و خط فرد به نظر ناهماهنگ و نازیبا به نظر میرسد. برای همین یک سری تمرین به او دادم تا ماهیچه های انگشتانش تقویت شوند مثل رنگ کردن نقاشی.

کشیدن نقاشی

کشیدن خط به موازات اشکال یا خطوط هندسی (مثلا سعی کند در داخل یک مثلث یک مثلث کوچکتر به موازات آن بکشد) کشیدن خطوط مدور از راست به چپ و از چپ به راست بصورتی که مچ دست کاملا بچرخد. کشیدن خط راست از بالا به پایین و از پایین به بالا بصورت یک در میان. کشیدن نقاشی در یک کاغذ کوچک.

کامل کردن ظرائف یک نقاشی.

چرخاندن قلم در بین انگشتان و خطوط مدور کشیدن.

دوایر خیلی کوچک را رنگ کردن بطوری که رنگ از خط دایره بیرون نزند.

ربع دایره، نیم دایره و دایره کشیدن (دقیق نبودن مهم نیست، مهم تلاش در این راه است).

حرکت کردن موج وار قلم و کشیدن خطوط مارپیچی (از بالا به پایین. از پایین به بالا. از راست به چپ و از چپ به راست) همینطور از والدین کمک خواستیم تا در منزل نیز این تمرین ها را انجام دهد اما نه در حدی که باعث خستگی کودک شود و همینطور برای جذاب شدن و علاقه نشان دادن کودک از والدین خواستیم تا شرایط رو فراهم کنند تا کودک کاغذ یا روزنامه مجاله کند و با والدین خود در این کار مسابقه بدهد و سپس با استفاده از کاغذ های مجاله شده کاردستی درست کند. همینطور گل بازی و درست کردن گل از خاک یکی از بهترین تمرین هایی است که باعث تقویت ماهیچه های ظریف انگشتان دست می شود و خیلی زود باعث می شود که کودک خیلی کمتر در نوشتن خسته شود. در کنار این ها کار با ماسه یکی از تمرین هایی که به شدت کودک را به هیجان وادار می کند و به دلیل اینکه وقتی به ماسه آب اضافه کنیم خیلی سخت و محکم می شود کودک را وادار می کند که همه نیرویش را در انگشتانش جمع کند تا بتواند با ماسه بازی کند. تمرین فوق العاده مهیج، زیبا و مفیدی برای کودک می باشد. با انجام موارد فوق کم کم نشانه هایی از بهبود خط را در دانش آموزم مشاهده کردم البته که همراهی پدر و مادر نقش به سزایی در موفقیت کودک داشت.

کد های اولیه	پاراگراف ها و جملات مستخرج
۶- مشکلات بدو تولد	بدخطی یکی از دانش آموزان کلاسم توجه ام را جلب کرد تصمیم گرفتم مدتی او را زیر نظر داشته باشم تا ببینم آیا این بدخطی ناشی از عوامل داخل کلاس است یا به عوامل خارج از مدرسه (مشکلات بدو تولد، مشکلات خانوادگی و ... دارد).
۷- مشکلات خانوادگی	درست بود که این دانش آموز قد و هیكل خوبی داشت اما با همین زیر نظر گرفتن او متوجه شدم که قدرت کافی برای کنترل قلم ندارد چون ماهیچه ی انگشتانش به کار نیفتاده اند. در واقع وظیفه ی نوشتن و کنترل قلم بر عهده ی ماهیچه های بین مفاصل انگشتان است. اگر این ماهیچه ها بر اثر عدم تمرین و فعالیتهای ظریف، به حد کافی قوی نشده باشند دست در کنترل قلم و اجرای خواسته های ذهن دچار تزلزل شده و خط فرد به نظر ناهماهنگ و نازیبا به نظر میرسد.
۸- عدم قدرت کافی برای کنترل قلم	برای همین یک سری تمرین به او دادم تا ماهیچه های انگشتانش تقویت شوند مثل رنگ کردن نقاشی
۹- ناهماهنگ و نازیبا	کشیدن نقاشی
۱۰- تقویت ماهیچه ها	کشیدن خط به موازات اشکال یا خطوط هندسی (مثلا سعی کند در داخل یک مثلث یک مثلث کوچکتر به موازات آن بکشد)
۱۱- رنگ کردن و کشیدن نقاشی	کشیدن خطوط مدور از راست به چپ و از چپ به راست بصورتی که مچ
۱۲- کشیدن خطوط موازی و مدور	
۱۳- چرخاندن قلم بین انگشتان	

<p>۱۴- کشیدن خطوط مارپیچ</p> <p>۱۵- ۶۹-۴۸ توجه به عدم خستگی کودک</p> <p>۱۶- مجذوب و علاقه مند شدن کودک</p> <p>۱۷- مچاله کردن کاغذ و روزنامه و درست کردن کاردستی</p> <p>۱۸- گل بازی</p> <p>۱۹- تقویت ماهیچه های ظریف انگشتان دست</p> <p>۲۰- خسته نشدن کودک از نوشتن</p> <p>۲۱- کار با ماسه</p> <p>۲۲- نقش پدر و مادر</p>	<p>دست کاملا بچرخد.</p> <p>کشیدن خط راست از بالا به پایین و از پایین به بالا بصورت یک در میان.</p> <p>کشیدن نقاشی در یک کاغذ کوچک.</p> <p>کامل کردن ظرائف یک نقاشی.</p> <p>چرخاندن قلم در بین انگشتان و خطوط مدور کشیدن.</p> <p>دوایر خیلی کوچک را رنگ کردن بطوری که رنگ از خط دایره بیرون نزنند.</p> <p>حرکت کردن موج وار قلم و کشیدن خطوط مارپیچی (از بالا به پایین. از پایین به بالا. از راست به چپ و از چپ به راست)</p> <p>همینطور از والدین کمک خواستم تا در منزل نیز این تمرین ها را انجام دهد اما نه در حدی که باعث خستگی کودک شود و همینطور برای جذاب شدن و علاقه نشان دادن کودک از والدین خواستم تا شرایط رو فراهم کنند تا کودک کاغذ یا روزنامه مچاله کند و با والدین خود در این کار مسابقه بدهد و سپس با استفاده از کاغذ های مچاله شده کاردستی درست کند.</p> <p>همینطور گل بازی و درست کردن گل از خاک یکی از بهترین تمرین هایی است که باعث تقویت ماهیچه های ظریف انگشتان دست می شود و خیلی زود باعث می شود که کودک خیلی کمتر در نوشتن خسته شود. در کنار این ها کار با ماسه یکی از تمرین هایی که به شدت کودک را به هیجان وادار می کند و به دلیل اینکه وقتی به ماسه آب اضافه کنیم خیلی سخت و محکم می شود کودک را وادار می کند که همه نیرویش را در انگشتانش جمع کند تا بتواند با ماسه بازی کند. تمرین فوق العاده مهیج، زیبا و مفیدی برای کودک می باشد.</p> <p>با انجام موارد فوق کم کم نشانه هایی از بهبود خط را در دانش آموز مشاهده کردم البته که همراهی پدر و مادر نقش به سزایی در موفقیت کودک داشت.</p>
---	---

مصاحبه ی سوم

یکی از دانش آموزان کلاس که همیشه علاقه داشت در آخر کلاس بنشیند خط ناخوانای او توجه ام رو جلب کرد، یک بار که یک کلمه به آن ها آموزش دادم و از آن ها خواستم همان کلمه را در دفتر خود بنویسند متوجه سردرگمی او شدم وقتی که به بالای سر او رفتم دیدم حتی متوجه نشده که خط زمینه کجاست و چه طور باید آن کلمه را بنویسد و برای اینکه از سردرگمی در بیاید به دفتر بغل دستی خود نگاه می کند تا ببیند باید از کجا کار را شروع کند.

همین موضوع توجه ام را جلب کرد که شاید چشمان این بچه ضعیف است و از آخر کلاس دید خوبی به تابلو ندارد و برای همین سردرگم است و نمی داند باید چه کاری انجام دهد. جای این دانش آموز را عوض کردم و او را به ردیف جلوی کلاس انتقال دادم و دوباره مبحث خط زمینه و نحوه نوشتن همان کلمه را آموزش دادم و از آن ها خواستم که آن کلمه را دوباره بنویسند. این بار وقتی به بالای سر کودک رفتم دیدم می تواند بنویسد و دیگر آن سردرگمی اولیه را ندارد پس متوجه شدم که چشمان او ضعیف است و حتما باید به پدر و مادرش اطلاع دهم تا او را به چشم پزشکی برده و مورد معاینه قرار دهند که چرا دید کودک در یادگیری او بسیار موثر است.

اما باز هم با اینکه از سردرگمی او کم شده بود اما هنوز خط خوانایی نداشت. چند روزی دوباره به نحوه نشستن و گرفتن قلم توجه کردم و متوجه شدم که در هنگام نوشتن به روی کاغذ خم می شود. همان طور که می دانید دانش آموزان دوره ی ابتدایی در مرحله رشد قرار دارند و اگر هنگام نوشتن کمر و گردن خود را زیاد خم کنند، ستون فقرات آنان از حالت طبیعی خارج می شود و در آینده سلامتشان به خطر خواهد افتاد. خمیدگی زیاد ستون فقرات سبب بروز خستگی جسمی و ملال

روحي نیز می شود و دانش آموز را از ادامه ی کار باز می دارد. بنابراین باید به دانش آموزان یادآوری شود که هنگام نوشتن (در پشت میز یا روی زمین) کمر و گردن خود را مستقیم نگه دارند و از خمیدگی بیش از اندازه ی ستون فقرات بپرهیزند. همچنین هنگام نوشتن چشم باید حدود سی سانتی متر با کاغذ فاصله داشته باشد. رعایت نکردن این فاصله سبب خستگی چشم شده، در مدت طولانی به قوه ی بینایی دانش آموزان آسیب می رساند. ضمناً خستگی چشم نیز مانند خستگی دست، کمر و گردن، دانش آموز را از ادامه ی نوشتن باز می دارد. یکی دیگر از مواردی که معلم دبستان باید در شروع نوشتن به دانش آموزان خود بیاموزد این است که هنگام نوشتن کاغذ را در مقابل خود به صورت « کج » قرار ندهند. کاغذ و خط زمینه ای که روی آن نوشته می شود باید کاملاً در مقابل چشم به حالت افقی قرار گیرد. البته برای اینکه چشم بر نوشته مسلط باشد می توان کاغذ را کمی به سمت راست کشید، ولی لازم است که حالت افقی آن همچنان حفظ شود. بدیهی است این امر نیز در زیباتر شدن خط دانش آموزان و جلوگیری از کج نویسی مؤثر خواهد بود .

کد های اولیه	پاراگراف ها و جملات مستخرج
۶- نشستن در آخر کلاس	یکی از دانش آموزان کلاس که همیشه علاقه داشت در آخر کلاس بنشیند خط ناخوانای او توجه ام رو جلب کرد، یک بار که یک کلمه به آن ها آموزش دادم و از آن ها خواستم همان کلمه را در دفتر خود بنویسند متوجه سردرگمی او شدم وقتی که به بالای سر او رفتم دیدم حتی متوجه نشده که خط زمینه کجاست و چه طور باید آن کلمه را بنویسد و برای اینکه از سردرگمی در بیاید به دفتر بغل دستی خود نگاه می کند تا ببیند باید از کجا کار را شروع کند.
۷- سردرگم بودن	همین موضوع توجه ام را جلب کرد که شاید چشمان این بچه ضعیف است و از آخر کلاس دید خوبی به تابلو ندارد و برای همین سردرگم است و نمی داند باید چه کاری انجام دهد. جای این دانش آموز را عوض کردم و او را به ردیف جلوی کلاس انتقال دادم
۸- خط زمینه	اما باز هم با اینکه از سردرگمی او کم شده بود اما هنوز خط خوانایی نداشت. چند روزی دوباره به نحوه نشستن و گرفتن قلم توجه کردم و متوجه شدم که در هنگام نوشتن به روی کاغذ خم می شود. همان طور که می دانید دانش آموزان دوره ی ابتدایی در مرحله رشد قرار دارند و اگر هنگام نوشتن کمر و گردن خود را زیاد خم کنند، ستون فقرات آنان از حالت طبیعی خارج می شود و در آینده سلامتشان به خطر خواهد افتاد.
۹- ضعیف بودن چشم	خمیدگی زیاد ستون فقرات سبب بروز خستگی جسمی و ملال روحی نیز می شود و دانش آموز را از ادامه ی کار باز می دارد . بنابراین باید به دانش آموزان یادآوری شود که هنگام نوشتن (در پشت میز یا روی زمین) کمر و گردن خود را مستقیم نگه دارند و از خمیدگی بیش از اندازه ی ستون فقرات بپرهیزند
۱۰- نداشتن دید خوب	همچنین هنگام نوشتن چشم باید حدود سی سانتی متر با کاغذ فاصله داشته باشد. رعایت نکردن این فاصله سبب خستگی چشم شده، در مدت طولانی به قوه ی بینایی دانش آموزان آسیب می رساند.
۱۱- تعویض جا	ضمناً خستگی چشم نیز مانند خستگی دست، کمر و گردن، دانش آموز را از ادامه ی نوشتن باز می دارد
۱۲- انتقال به ردیف جلوی کلاس	
۱۳- نحوه نشستن	
۱۴- نحوه گرفتن قلم در دست	
۱۵- خم شدن بر روی کاغذ	
۱۶- خم شدن بیش از حد کمر و گردن	
۱۷- خارج شدن ستون فقرات از حالت طبیعی	
۱۸- ۹۸ خستگی جسمی	
۱۹- ملال روحی	
۲۰- مستقیم نگه داشتن کمر و گردن در هنگام نوشتن	
۲۱- فاصله ۳۰ سانتی متری چشم از کاغذ	
۲۲- خستگی چشم	
۲۳- قوه ی بینایی	
۲۴- باز داشتن از ادامه ی نوشتن	

<p>۲۵- ۹۹ آموزش نحوه قرار دادن کاغذ توسط معلم در ابتدای کار به دانش آموزان</p>	<p>یکی دیگر از مواردی که معلم دبستان باید در شروع نوشتن به دانش آموزان خود بیاموزد این است که هنگام نوشتن کاغذ را در مقابل خود به صورت «کج» قرار ندهند. کاغذ و خط زمینه ای که روی آن نوشته می شود باید کاملاً در مقابل چشم به حالت افقی قرار گیرد. البته برای اینکه چشم بر نوشته مسلط باشد می توان کاغذ را کمی به سمت راست کشید، ولی لازم است که حالت افقی آن همچنان حفظ شود. بدیهی است این امر نیز در زیباتر شدن خط دانش آموزان و جلوگیری از کج نویسی مؤثر خواهد بود.</p>
<p>۲۶- کج قرار ندادن کاغذ</p>	
<p>۲۷- ۷۵ قرار داشتن کاغذ و خط زمینه به حالت افقی در مقابل چشم</p>	
<p>۲۸- تسلط بر نوشته</p>	
<p>۲۹- کشیدن کاغذ به سمت راست</p>	
<p>۳۰- حفظ حالت افقی کاغذ</p>	
<p>۳۱- زیبا شدن خط دانش آموز</p>	
<p>۳۲- جلوگیری از کج نویسی</p>	

مصاحبه چهارم

عوامل مختلفی در بدخطی دانش آموزان موثر است همچون عوامل مربوط به خانواده، عوامل مربوط به معلم و شیوه های آموزشی و تربیتی مدرسه، عوامل مربوط به دانش آموزان.

نقش خانواده را در یادگیری مطلوب دانش آموزان نباید نادیده گرفت. از آنجا که خوشنویسی مهارتی است که مانند سایر مهارتها باید آموخته شود چنانچه کودک در خانواده ای زندگی کند که اعضای آن از ذوق و استعداد هنری بیشتری برخوردار باشند و به فرزندان خود توجه کافی مبذول دارند کودک کمتر گرفتار معضل بدخطی می شود. نقطه مقابل چنین خانواده ای کسانی هستند که نسبت به فرزندان خود بی تفاوت اند و از تشویق و تنبیه به موقع برای انجام تکالیف فرزندانشان استفاده نمی کنند و در واقع انگیزه لازم را برای اجرای بهتر تکالیف در فرزندان خود به وجود نمی آورند. چنین کودکانی اغلب با اکراه و بی میلی به نوشتن اقدام می کنند که طبیعتاً نتیجه آن نیز رضایت بخش نخواهد بود. کودکانی که در خانواده های به هم ریخته یا خانواده هایی زندگی می کنند که محرومیت فرهنگی و اجتماعی دارند از لحاظ عاطفی آسیب شدیدتری می بینند و این آسیب عاطفی بر روی کلیه زمینه های تحصیلی آنان تاثیر می گذارد.

از بین عوامل مربوط به معلم، که مهمترین آنها شیوه های آموزشی است. اگر معلم خود دست خط بدی داشته باشد قادر به تربیت دانش آموزان خوش خط نخواهد بود. نکته مهم دیگر، طرز برخورد معلم با دانش آموزانی است که شخصیت اضطرابی دارند. این گونه افراد بیش از سایرین از شکست می ترسند. اضطراب این دسته از دانش آموزان علاوه بر مسائل خانوادگی ممکن است ناشی از شکست و ناکامی، تجربه های ناموفق، تنبیه و فشار معلمان برای موفقیت باشد. لذا معلمان باید به شرایط خاص روحی آنان توجه کنند و اساس کار خود را بر کاهش تنش قرار دهند. همچنین معلمانی که بیش از حد تکالیف نوشتنی به دانش آموزان خود می دهند سبب خستگی دانش آموزان و در نتیجه بدخطی آنها می شود. از نکات دیگری که معلم بایستی به آنها توجه کند طرز صحیح قرار گرفتن کاغذ و بدن دانش آموزان و نیز طرز صحیح به دست گرفتن قلم در هنگام انجام تکالیف است. شماری از دانش آموزان در هنگام نوشتن سرشان را به کاغذ می چسبانند یا کاغذ را بیش از حد کج می گذارند. عده ای از آنها قلم را طوری در دست می گیرند که نوشته های خود را نمی بینند. بعضی از آنها نیز آن قدر قلم را بالا می گیرند که قادر به کنترل حرکات دست در هنگام نوشتن نیستند. با این توضیحات معلم باید به کودکان، نحوه صحیح قرار گرفتن کاغذ، بدن و شیوه صحیح گرفتن قلم را بیاموزد. همچنین باید به کودک بیاموزد که در هنگام نوشتن به آنچه می نویسد یعنی جهت حرکت دست خود بر روی کاغذ نگاه کند. در غیر این صورت حروف را در هم نوشته یا به سمت بالا و پایین خط زمینه منحرف می شود.

برای اینکه کودک بتواند نوشتن را به نحو احسن انجام دهد لازم است از سلامت کافی در زمینه های جسمی و روانی برخوردار باشد. یک کودک سالم و طبیعی باید بتواند قلم را با سه انگشت شست، اشاره و وسط بگیرد. اگر به هر دلیلی اختلالی در عملکرد انگشتان وجود داشته باشد کودک نه تنها نوشتن را به نحو مطلوب انجام نمی دهد بلکه برای انجام آن به وقت بیشتری نیز نسبت به سایر دانش آموزان نیاز دارد. علاوه بر آن وجود هر گونه زخم یا عاملی که باعث درد در انگشتان شود بر روی دست خط دانش آموزان تاثیر می گذارد. همچنین کودک برای اینکه بتواند خوب بنویسد لازم است که هیچ گونه ضایعه ای در قسمت های فوقانی دست مثل آرنج، ساعد و بازو نداشته باشد. وجود سوختگی، شکستگی، کوفتگی و زخم در هر یک از این قسمتها موجب بدخطی می شود. محدودیت حرکتی در مفاصل مچ انگشتان، آرنج و بازو نیز از جمله عوامل بد خطی اند. این ها تمام عواملی است که من در این چند سال تجربه تدریس، از بدخطی دانش آموزان به دست آورده ام.

کد های اولیه	پاراگراف ها و جملات مستخرج
۳۳- نقش خانواده	نقش خانواده را در یادگیری مطلوب دانش آموزان نباید نادیده گرفت. از آنجا که خوشنویسی مهارتی است که مانند سایر مهارتها باید آموخته شود چنانچه کودک در خانواده ای زندگی کند که اعضای آن از ذوق و استعداد هنری بیشتری برخوردار باشند و به فرزندان خود توجه کافی مبذول دارند کودک کمتر گرفتار معضل بدخطی می شود
۳۴- به دست آوردن مهارت خوش نویسی	
۳۵- ذوق و استعداد هنری خانواده	نقطه مقابل چنین خانواده ای کسانی هستند که نسبت به فرزندان خود بی تفاوت اند و از تشویق و تنبیه به موقع برای انجام تکالیف فرزندانشان استفاده نمی کنند و در واقع انگیزه لازم را برای اجرای بهتر تکالیف در فرزندان خود به وجود نمی آورند. چنین کودکانی اغلب با اکراه و بی میلی به نوشتن اقدام می کنند که طبیعتا نتیجه آن نیز رضایت بخش نخواهد بود.
۳۶- بی تفاوت بودن والدین نسبت به فرزندان	کودکانی که در خانواده های به هم ریخته یا خانواده هایی زندگی می کنند که محرومیت فرهنگی و اجتماعی دارند از لحاظ عاطفی آسیب شدید تری می بینند و این آسیب عاطفی بر روی کلیه زمینه های تحصیلی آنان تاثیر می گذارد.
۳۷- استفاده نکردن از تشویق و تنبیه	از بین عوامل مربوط به معلم، که مهمترین آنها شیوه های آموزشی است. اگر معلم خود دست خط بدی داشته باشد قادر به تربیت دانش آموزان خوش خط نخواهد بود
۳۸- ایجاد انگیزه	
۳۹- اکراه و بی میلی فرزندان	نکته مهم دیگر، طرز برخورد معلم با دانش آموزانی است که شخصیت اضطرابی دارند. این گونه افراد بیش از سایرین از شکست می ترسند. اضطراب این دسته از دانش آموزان علاوه بر مسائل خانوادگی ممکن است ناشی از شکست و ناکامی، تجربه های ناموفق، تنبیه و فشار معلمان برای موفقیت باشد. لذا معلمان باید به شرایط خاص روحی آنان توجه کنند و اساس کار خود را بر کاهش تنش قرار دهند.
۴۰- خانواده های به هم ریخته	
۴۱- محرومیت فرهنگی و اجتماعی	
۴۲- آسیب عاطفی	
۴۳- دست خط معلم	معلمانی که بیش از حد تکالیف نوشتنی به دانش آموزان خود می دهند سبب خستگی دانش آموزان و در نتیجه بدخطی آنها می شود.
۴۴- طرز برخورد معلم	
۴۵- شخصیت اضطرابی	
۴۶- مسائل خانوادگی	
۴۷- شکست و ناکامی	
۴۸- تجربه های ناموفق	
۴۹- تنبیه و فشار معلمان	
۵۰- توجه به شرایط خاص روحی	
۵۱- کاهش تنش	
۵۲- تکلیف بیش از حد	
۵۳- خستگی دانش آموز	

<p>۵۴- طرز صحیح گرفتن بدن و کاغذ</p> <p>۵۵- طرز صحیح گرفتن قلم</p> <p>۵۶- چسباندن سر به کاغذ</p> <p>۵۷- کج کردن کاغذ</p> <p>۵۸- ندیدن نوشته ها به خاطر طرز گرفتن قلم</p> <p>۵۹- بالا گرفتن قلم و عدم کنترل حرکات دست برای نوشتن</p> <p>۶۰- رعایت جهت حرکت دست</p> <p>۶۱- درهم نوشتن حروف</p> <p>۶۲- انحراف از خط زمینه</p> <p>۶۳- سلامت جسمی و روانی</p> <p>۶۴- نگه داشتن قلم با انگشت شست، اشاره و وسط</p> <p>۶۵- اختلال در عملکرد انگشتان</p> <p>۶۶- نیاز به وقت بیشتر</p> <p>۶۷- وجود زخم یا عامل درد در انگشتان</p> <p>۶۸- نبود ضایعه در قسمت فوقانی</p> <p>۶۹- نبود سوختگی، شکستگی و کوفتگی</p> <p>۷۰- نبود محدودیت حرکتی در مفاصل انگشتان، مچ و آرنج</p>	<p>طرز صحیح قرار گرفتن کاغذ و بدن دانش آموزان و نیز طرز صحیح به دست گرفتن قلم در هنگام انجام تکالیف است. شماری از دانش آموزان در هنگام نوشتن سرشان را به کاغذ می چسبانند یا کاغذ را بیش از حد کج می گذارند. عده ای از آنها قلم را طوری در دست می گیرند که نوشته های خود را نمی بینند. بعضی از آنها نیز آن قدر قلم را بالا می گیرند که قادر به کنترل حرکات دست در هنگام نوشتن نیستند. با این توضیحات معلم باید به کودکان، نحوه صحیح قرار گرفتن کاغذ، بدن و شیوه صحیح گرفتن قلم را بیاموزد. همچنین باید به کودک بیاموزد که در هنگام نوشتن به آنچه می نویسد یعنی جهت حرکت دست خود بر روی کاغذ نگاه کند. در غیر این صورت حروف را در هم نوشته یا به سمت بالا و پایین خط زمینه منحرف می شود.</p> <p>برای اینکه کودک بتواند نوشتن را به نحو احسن انجام دهد لازم است از سلامت کافی در زمینه های جسمی و روانی برخوردار باشد. یک کودک سالم و طبیعی باید بتواند قلم را با سه انگشت شست، اشاره و وسط بگیرد. اگر به هر دلیلی اختلالی در عملکرد انگشتان وجود داشته باشد کودک نه تنها نوشتن را به نحو مطلوب انجام نمی دهد بلکه برای انجام آن به وقت بیشتری نیز نسبت به سایر دانش آموزان نیاز دارد. علاوه بر آن وجود هر گونه زخم یا عاملی که باعث درد در انگشتان شود بر روی دست خط دانش آموزان تاثیر می گذارد. همچنین کودک برای اینکه بتواند خوب بنویسد لازم است که هیچ گونه ضایعه ای در قسمت های فوقانی دست مثل آرنج، ساعد و بازو نداشته باشد. وجود سوختگی، شکستگی، کوفتگی و زخم در هر یک از این قسمتها موجب بدخطی می شود. محدودیت حرکتی در مفاصل مچ انگشتان، آرنج و بازو نیز از جمله عوامل بد خطی اند.</p>
--	--

کدهای اولیه	پاراگراف ها و جملات مستخرج
<p>۱- ناخوانا</p> <p>2-107 بالاتر یا پایین تر نوشتن از خط زمینه</p> <p>۳- آموزش با شعر</p> <p>4-53 نوشتن بر روی خط زمینه</p> <p>5-7 کمرنگ نوشتن</p> <p>۶- بی نظمی و نامرتب بودن</p> <p>۷- کمرنگ بودن کلمات</p> <p>۸- زاویه دار بودن</p> <p>۹- بدون نقطه، سرکش و دندانه نوشتن</p> <p>۸۸-۱۰ خوش خط بودن معلم</p> <p>۱۱- قابلیت نوشتن با هر دو دست</p> <p>۱۰۰-۱۲ حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست</p> <p>۱۳- عدم تویخ و تبعیض</p>	<p>یکی از دانش آموزان کلاس اول جملاتی که پای تابلو نوشته می شود را خیلی ناخوانا می نویسد چه در کتاب درسی چه در دفتر مشق مثلا کلماتی که باید روی خط زمینه نوشته شود را یا بالاتر از خط می نویسد یا در پایین تر از خط</p> <p>با اینکه در اول سال با شعر به آن ها آموزش دادم که باید بر روی خط زمینه بنویسند</p> <p>کلمات را خیلی کمرنگ می نویسد با اینکه جنس مداد هم عالی است مشکل عمده همان بی نظمی و نامرتبی کلمات است که حتی وقتی از خودش درخواست میکنم که این جمله یا کلمه را بخوان، نمی تواند و همه ی این ها در کنار هم (نامرتبی، کمرنگ بودن کلمات و زاویه دار بودن و بدون نقطه، سرکش و دندانه نوشتن) تاثیر به سزایی در یادگیری دانش آموز دارد.</p> <p>نکته ی مهمی که برای معلمان کلاس اول وجود دارد این است که خود باید دست خط خیلی خوبی داشته باشند و قابلیت نوشتن با هر دو دست را در خود تقویت کنند (با دست راست برای دانش آموز راست دست و با دست چپ برای دانش آموز چپ دست) تا حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست را به خوبی یاد بگیرند به خصوص در بخش لوحه نویسی مربوط به نگاره ها. دومین نکته عدم تویخ دانش آموز بد خط و تبعیض بین او و بقیه دانش آموزان چرا که باعث زدگی او از نوشتن و حتی کلاس می شود.</p>

<p>۱۴-انجام دست ورزی ۱۵-لوحة نویسی ۱۶-نوشتن بر روی نمک و آرد ۱۷-نوشتن با خمیر بازی ۱۸-نوشتن با گچ در حیاط مدرسه ۱۹-۴۵مچاله کردن کاغذ ۲۰-۳۸-۴۷تقویت عضلات دست ۲۱-نگهداری تعادل ۲۲-هماهنگی بین چشم و دست ۲۳-بهبود کنترل حرکتی دست ۲۴-مشکلات مادرزادی ۲۵-۳۴ مشکلات در بدو تولد</p>	<p>انجام دست ورزی در یک ماه اول شروع سال تحصیلی نکته ی سوم است، معلم نباید یک راست سراغ لوحه نویسی بر روی کاغذ برود بلکه اول باید بر روی نمک، آرد، خمیر بازی و یا نوشتن با گچ در حیاط مدرسه نوشتن را تمرین کنند، معلم کاغذ باطله و روزنامه سر کلاس بیاورد تا بچه ها مجاله کنند تا عضلات دست قوی و برای گرفتن مداد در دست و نوشتن آماده شوند. در واقع، دست‌ورزی یک روش بسیار موثر و جذاب برای بهبود خط نوشتن دانش‌آموزان است. وقتی دانش‌آموزان مهارت دست‌ورزی را تمرین می‌کنند، عضلات دست و نگهداری تعادل و هماهنگی بین چشم و دستشان تقویت می‌شود. این موارد به طور مستقیم به بهبود کنترل حرکتی دست و دقت نوشتن کمک می‌کنند. اما نکته ی حائز اهمیت این است که در برخی از دانش آموزان بد خط، مشکلات مادرزادی یا مشکلاتی در بدو تولد وجود دارد</p>
<p>۲۶-۵۰-۷۸نقش والدین ۲۷-تشویق کودک ۲۸-افزایش اعتماد به نفس</p>	<p>نقش والدین در کلاس اول تاثیر به سزایی دارد، تشویق کودک و تمرین با او منجر به افزایش اعتماد به نفس و خوش خطی او می شود</p>
<p>۲۹-استفاده از کاربرگ خوشنویسی ۳۰-توجه به تفاوت های فردی ۳۱-جعبه های حروف الفبای مهربان ۳۲-فعالیت ها و بازی های خلاق ۳۳-سیستم پاداش و تشویق برای تقویت خوش خطی ۳۴-مشکلات بدو تولد ۳۵-۹۱مشکلات خانوادگی ۳۶-عدم قدرت کافی برای کنترل قلم ۳۷-ناهماهنگ و نازبا</p>	<p>استفاده از کاربرگ های خوش خطی توسط معلم برای دانش آموز بد خط نیز می تواند موثر باشد. توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان مثلا ممکن است یکی از بچه ها خط خوبی نداشته باشد اما هوش ریاضی او فوق العاده است مثل همین دانش آموزی که تعریف کردم. پس معلم و والدین نباید طوری با دانش آموز رفتار کنند که او احساس کند چون بد خط است پس کلا چیزی نمی فهمد و سر خورده شود بلکه باید به درسی که در آن مهارت دارد توجه کرد .</p> <p>همینطور استفاده از جعبه های حروف الفبای مهربان که یکی از ابزار های آموزشی نوین برای آموزش حروف الفبا و بهبود خط بچه ها است که شامل حروف الفبا به همراه تصاویر، فعالیت‌ها و بازی‌های خلاق مرتبط است که به کودکان کمک می‌کند تا باورهای مثبت نسبت به خط نوشتن و آموزش حروف الفبا پیدا کنند. با استفاده از جعبه‌های خاص با الفبای مهربان، معلمان می‌توانند سیستمی از پاداش و تشویق برای تقویت تمرین خط نویسی دانش‌آموزان شان ایجاد کنند و اعتماد به نفس آن‌ها را تقویت کنند.</p> <p>بدخطی یکی از دانش آموزان کلاسم توجه ام را جلب کرد تصمیم گرفتم مدتی او را زیر نظر داشته باشم تا ببینم آیا این بدخطی ناشی از عوامل داخل کلاس است یا به عوامل خارج از مدرسه (مشکلات بدو تولد، مشکلات خانوادگی و ... دارد).</p> <p>درست بود که این دانش آموز قد و هیكل خوبی داشت اما با همین زیر نظر گرفتن او متوجه شدم که قدرت کافی برای کنترل قلم ندارد چون ماهیچه ی انگشتانش به کار نیفتاده اند. در واقع وظیفه ی نوشتن و کنترل قلم بر عهده ی ماهیچه های بین مفاصل انگشتان است. اگر این ماهیچه ها بر اثر عدم تمرین و فعالیت‌های ظریف، به حد کافی قوی نشده باشند دست در کنترل قلم و اجرای خواسته های ذهن دچار تزلزل شده و خط فرد به نظر</p>

	<p>ناهماهنگ و نازیبا به نظر میرسد.</p> <p>برای همین یک سری تمرین به او دادم تا ماهیچه های انگشتانش تقویت شوند مثل رنگ کردن نقاشی</p> <p>کشیدن نقاشی</p> <p>کشیدن خط به موازات اشکال یا خطوط هندسی (مثلا سعی کند در داخل یک مثلث یک مثلث کوچکتر به موازات آن بکشد)</p> <p>کشیدن خطوط مدور از راست به چپ و از چپ به راست بصورتی که میج دست کاملا بچرخد.</p> <p>کشیدن خط راست از بالا به پایین و از پایین به بالا بصورت یک در میان.</p> <p>کشیدن نقاشی در یک کاغذ کوچک.</p> <p>کامل کردن ظرائف یک نقاشی.</p> <p>چرخاندن قلم در بین انگشتان و خطوط مدور کشیدن.</p> <p>دوایر خیلی کوچک را رنگ کردن بطوری که رنگ از خط دایره بیرون نزند.</p> <p>حرکت کردن موج وار قلم و کشیدن خطوط مارپیچی (از بالا به پایین. از پایین به بالا. از راست به چپ و از چپ به راست)</p> <p>همینطور از والدین کمک خواستم تا در منزل نیز این تمرین ها را انجام دهد اما نه در حدی که باعث خستگی کودک شود و همینطور برای جذاب شدن و علاقه نشان دادن کودک از والدین خواستم تا شرایط رو فراهم کنند تا کودک کاغذ یا روزنامه مجاله کند و با والدین خود در این کار مسابقه بدهد و سپس با استفاده از کاغذ های مجاله شده کاردستی درست کند.</p> <p>همینطور گل بازی و درست کردن گل از خاک یکی از بهترین تمرین هایی است که باعث تقویت ماهیچه های ظریف انگشتان دست می شود و خیلی زود باعث می شود که کودک خیلی کمتر در نوشتن خسته شود. در کنار این ها کار با ماسه یکی از تمرین هایی که به شدت کودک را به هیجان وادار می کند و به دلیل اینکه وقتی به ماسه آب اضافه کنیم خیلی سخت و محکم می شود کودک را وادار می کند که همه نیرویش را در انگشتانش جمع کند تا بتواند با ماسه بازی کند. تمرین فوق العاده مهیج، زیبا و مفیدی برای کودک می باشد.</p> <p>با انجام موارد فوق کم کم نشانه هایی از بهبود خط را در دانش آموزم مشاهده کردم البته که همراهی پدر و مادر نقش به سزایی در موفقیت کودک داشت.</p> <p>یکی از دانش آموزان کلاس که همیشه علاقه داشت در آخر کلاس بنشیند خط ناخوانای او توجه ام رو جلب کرد، یک بار که یک کلمه به آن ها آموزش دادم و از آن ها خواستم همان کلمه را در دفتر خود بنویسند متوجه سردرگمی او شدم وقتی که به بالای سر او رفتم دیدم حتی متوجه نشده که خط زمینه کجاست و چه طور باید آن کلمه را بنویسد و برای اینکه از سردرگمی در بیاید به دفتر بغل دستی خود نگاه می کند تا ببیند</p>
۳۸- تقویت ماهیچه ها	
۳۹- رنگ کردن و کشیدن نقاشی	
۴۰- کشیدن خطوط موازی و مدور	
۴۱- چرخاندن قلم بین انگشتان	
۴۲- کشیدن خطوط مارپیچ	
۶۹-۴۸-۴۳ توجه به عدم خستگی کودک	
۴۴- مجذوب و علاقه مند شدن کودک	
۴۵- مجاله کردن کاغذ و روزنامه و درست کردن کاردستی	
۴۶- گل بازی	
۴۷- تقویت ماهیچه های ظریف انگشتان دست	
۴۸- خسته نشدن کودک از نوشتن	
۴۹- کار با ماسه	
۵۰- نقش پدر و مادر	
۵۱- نشستن در آخر کلاس	
۵۲- سردرگم بودن	
۵۳- خط زمینه	
۵۴- ضعیف بودن چشم	

۵۵- نداشتن دید خوب	باید از کجا کار را شروع کند.
۵۶- تعویض جا	همین موضوع توجه ام را جلب کرد که شاید چشمان این بچه ضعیف است
۵۷- انتقال به ردیف جلوی کلاس	و از آخر کلاس دید خوبی به تابلو ندارد و برای همین سردرگم است و نمی داند باید چه کاری انجام دهد. جای این دانش آموز را عوض کردم و او را به ردیف جلوی کلاس انتقال دادم
۵۸- نحوه نشستن	اما بازهم با اینکه از سردرگمی او کم شده بود اما هنوز خط خوانایی
۵۹- نحوه گرفتن قلم در دست	نداشت. چند روزی دوباره به نحوه نشستن و گرفتن قلم توجه کردم و
۶۰- خم شدن بر روی کاغذ	متوجه شدم که در هنگام نوشتن به روی کاغذ خم می شود. همان طور که
۶۱- خم شدن بیش از حد کمر و گردن	می دانید دانش آموزان دوره ی ابتدایی در مرحله رشد قرار دارند و اگر
۶۲- خارج شدن ستون فقرات از حالت طبیعی	هنگام نوشتن کمر و گردن خود را زیاد خم کنند، ستون فقرات آنان از
۹۸- ۶۳- خستگی جسمی	حالت طبیعی خارج می شود و در آینده سلامتشان به خطر خواهد افتاد .
۶۴- ملال روحی	خمیدگی زیاد ستون فقرات سبب بروز خستگی جسمی و ملال روحی نیز
۶۵- مستقیم نگه داشتن کمر و گردن در هنگام نوشتن	می شود و دانش آموز را از ادامه ی کار باز می دارد. بنابراین باید به دانش
۶۶- فاصله ۳۰ سانتی متری چشم از کاغذ	آموزان یادآوری شود که هنگام نوشتن (در پشت میز یا روی زمین) کمر و
۶۷- خستگی چشم	گردن خود را مستقیم نگه دارند و از خمیدگی بیش از اندازه ی ستون
۶۸- قوه بینایی	فقرات بپرهیزند
۶۹- باز داشتن از ادامه ی نوشتن	همچنین هنگام نوشتن چشم باید حدود سی سانتی متر با کاغذ فاصله
۹۹- ۷۰- آموزش نحوه قرار دادن کاغذ توسط معلم در ابتدای کار به دانش آموزان	داشته باشد. رعایت نکردن این فاصله سبب خستگی چشم شده، در مدت
۷۱- کج قرار ندادن کاغذ	طولانی به قوه ی بینایی دانش آموزان آسیب می رساند.
۷۲- ۷۵- قرار داشتن کاغذ و خط زمینه به حالت افقی در مقابل چشم	ضمناً خستگی چشم نیز مانند خستگی دست، کمر و گردن، دانش آموز را
۷۳- تسلط بر نوشته	از ادامه ی نوشتن باز می دارد
۷۴- کشیدن کاغذ به سمت راست	یکی دیگر از مواردی که معلم دبستان باید در شروع نوشتن به دانش
۷۵- حفظ حالت افقی کاغذ	آموزان خود بیاموزد این است که هنگام نوشتن کاغذ را در مقابل خود به
۷۶- زیبا شدن خط دانش آموز	صورت «کج» قرار ندهند. کاغذ و خط زمینه ای که روی آن نوشته می
۷۷- جلوگیری از کج نویسی	شود باید کاملاً در مقابل چشم به حالت افقی قرار گیرد. البته برای اینکه
۷۸- نقش خانواده	چشم بر نوشته مسلط باشد می توان کاغذ را کمی به سمت راست کشید،
۷۹- به دست آوردن مهارت خوش نویسی	ولی لازم است که حالت افقی آن همچنان حفظ شود . بدیهی است این امر
۸۰- ذوق و استعداد هنری خانواده	نیز در زیباتر شدن خط دانش آموزان و جلوگیری از کج نویسی مؤثر
	خواهد بود.
	نقش خانواده را در یادگیری مطلوب دانش آموزان نباید نادیده گرفت.از
	آنجا که خوشنویسی مهارتی است که مانند سایر مهارتها باید آموخته شود
	چنانچه کودک در خانواده ای زندگی کند که اعضای آن از ذوق و استعداد
	هنری بیشتری برخوردار باشند و به فرزندان خود توجه کافی مبذول دارند
	کودک کمتر گرفتار معضل بدخطی می شود

۸۱- بی تفاوت بودن والدین نسبت به فرزندان	نقطه مقابل چنین خانواده ای کسانی هستند که نسبت به فرزندان خود بی تفاوت اند و از تشویق و تنبیه به موقع برای انجام تکالیف فرزندانشان استفاده نمی کنند و در واقع انگیزه لازم را برای اجرای بهتر تکالیف در فرزندان خود به وجود نمی آورند. چنین کودکانی اغلب با اکراه و بی میلی به نوشتن اقدام می کنند که طبیعتاً نتیجه آن نیز رضایت بخش نخواهد بود.
۸۲- استفاده نکردن از تشویق و تنبیه	
۸۳- ایجاد انگیزه	
۸۴- اکراه و بی میلی فرزندان	
۸۵- خانواده های بهم ریخته	کودکانی که در خانواده های بهم ریخته یا خانواده هایی زندگی می کنند که محرومیت فرهنگی و اجتماعی دارند از لحاظ عاطفی آسیب شدیدتری می بینند و این آسیب عاطفی بر روی کلیه زمینه های تحصیلی آنان تاثیر می گذارد.
۸۶- محرومیت فرهنگی و اجتماعی	
۸۷- آسیب عاطفی	
۸۸- دست خط معلم	از بین عوامل مربوط به معلم، که مهمترین آنها شیوه های آموزشی است. اگر معلم خود دست خط بدی داشته باشد قادر به تربیت دانش آموزان خوش خط نخواهد بود
۸۹- طرز برخورد معلم	
۹۰- شخصیت اضطرابی	
۹۱- مسائل خانوادگی	نکته مهم دیگر، طرز برخورد معلم با دانش آموزانی است که شخصیت اضطرابی دارند. این گونه افراد بیش از سایرین از شکست می ترسند. اضطراب این دسته از دانش آموزان علاوه بر مسائل خانوادگی ممکن است ناشی از شکست و ناکامی، تجربه های ناموفق، تنبیه و فشار معلمان برای موفقیت باشد. لذا معلمان باید به شرایط خاص روحی آنان توجه کنند و اساس کار خود را بر کاهش تنش قرار دهند.
۹۲- شکست و ناکامی	
۹۳- تجربه های ناموفق	
۹۴- تنبیه و فشار معلمان	
۹۵- توجه به شرایط خاص روحی	
۹۶- کاهش تنش	
۹۷- تکلیف بیش از حد	معلمانی که بیش از حد تکالیف نوشتنی به دانش آموزان خود می دهند سبب خستگی دانش آموزان و در نتیجه بدخطی آنها می شود.
۹۸- خستگی دانش آموز	
۹۹- طرز صحیح گرفتن بدن و کاغذ	
۱۰۰- طرز صحیح گرفتن قلم	طرز صحیح قرار گرفتن کاغذ و بدن دانش آموزان و نیز طرز صحیح به دست گرفتن قلم در هنگام انجام تکالیف است. شماری از دانش آموزان در هنگام نوشتن سرشان را به کاغذ می چسبانند یا کاغذ را بیش از حد کج می گذارند. عده ای از آنها قلم را طوری در دست می گیرند که نوشته های خود را نمی بینند. بعضی از آنها نیز آن قدر قلم را بالا می گیرند که قادر به کنترل حرکات دست در هنگام نوشتن نیستند. با این توضیحات معلم باید به کودکان، نحوه صحیح قرار گرفتن کاغذ، بدن و شیوه صحیح گرفتن قلم را بیاموزد. همچنین باید به کودک بیاموزد که در هنگام نوشتن به آنچه می نویسد یعنی جهت حرکت دست خود بر روی کاغذ نگاه کند. در غیر این صورت حروف را در هم نوشته یا به سمت بالا و پایین خط زمینه منحرف می شود.
۱۰۱- چسباندن سر به کاغذ	
۱۰۲- کج کردن کاغذ	
۱۰۳- ندیدن نوشته ها به خاطر طرز گرفتن قلم	
۱۰۴- بالا گرفتن قلم و عدم کنترل حرکات دست برای نوشتن	
۱۰۵- رعایت جهت حرکت دست	
۱۰۶- درهم نوشتن حروف	
۱۰۷- انحراف از خط زمینه	
۱۰۸- سلامت جسمی و روانی	برای اینکه کودک بتواند نوشتن را به نحو احسن انجام دهد لازم است از سلامت کافی در زمینه های جسمی و روانی برخوردار باشد. یک کودک سالم و طبیعی باید بتواند قلم را با سه انگشت شست، اشاره و وسط بگیرد.
۱۰۹- نگه داشتن قلم با انگشت شست، اشاره و وسط	

۱۱۰-اختلال در عملکرد انگشتان	اگر به هر دلیلی اختلالی در عملکرد انگشتان وجود داشته باشد کودک نه تنها نوشتن را به نحو مطلوب انجام نمی دهد بلکه برای انجام آن به وقت بیشتری نیز نسبت به سایر دانش آموزان نیاز دارد. علاوه بر آن وجود هر گونه زخم یا عاملی که باعث درد در انگشتان شود بر روی دست خط دانش آموزان تاثیر می گذارد. همچنین کودک برای اینکه بتواند خوب بنویسد لازم است که هیچ گونه ضایعه ای در قسمت های فوقانی دست مثل آرنج، ساعد و بازو نداشته باشد. وجود سوختگی، شکستگی، کوفتگی و زخم در هر یک از این قسمتها موجب بدخطی می شود. محدودیت حرکتی در مفاصل
۱۱۱-نیاز به وقت بیشتر	مج انگشتان، آرنج و بازو نیز از جمله عوامل بد خطی اند.
۱۱۲-وجود زخم یا عامل درد در انگشتان	
۱۱۳-نبود ضایعه در قسمت فوقانی	
۱۱۴-نبود سوختگی، شکستگی و کوفتگی	
۱۱۵-نبود محدودیت حرکتی در مفاصل انگشتان، مچ و آرنج	

با توجه به پارگراف ها و جملات مستخرج که از چهار مصاحبه به دست آمد، تعداد ۱۱۵ کد اولیه حاصل شد که از این تعداد کدهای شماره ی ۲ و ۴، ۱۰۷، ۴ و ۵، ۷ و ۵۳، ۱۰ و ۸۸، ۱۲ و ۱۰۰، ۱۹ و ۴۵، ۲۰ و ۳۸ و ۴۷، ۲۵ و ۳۴، ۲۶ و ۵۰ و ۷۸، ۳۵ و ۹۱، ۴۳ و ۴۸ و ۶۳، ۶۹ و ۶۳ و ۹۸، ۷۰ و ۹۹، ۷۲ و ۷۵ با هم، همپوشانی داشته و در نهایت ۱۰۱ کد اولیه برای ما باقی ماند.

کدگذاری محوری

مقوله ها	کد ها یا مفاهیم اولیه
مشکلات نوشتاری	۱-ناخوانا
	۲-۱۰۷ بالا یا پایین تر نوشتن از خط زمینه
	۷-۵ کمرنگ نوشتن
	۶-بی نظمی و نامرتب بودن
	۸-زاویه دار بودن
	۹-بدون نقطه،سرکش و دندان نوشتن
	۳۷-ناهماهنگ و نازیبا
	۱۰۶-درهم نوشتن حروف
	۱۱۱-نیاز به وقت بیشتر
	۳-آموزش با شعر
قابلیت های معلم	۸۸-۱۰ خوش خط بودن معلم
	۱۱-قابلیت نوشتن با هر دو دست
	۳۰-توجه به تفاوت های فردی
	۱۳-عدم توبیخ و تبعیض
	۳۲-فعالیت ها و بازی های خلاق
	۶۹-۴۸-۴۳ توجه به عدم خستگی کودک
	۱۶-نوشتن بر روی نمک و آرد
	۱۷-نوشتن با خمیر بازی
	۱۸-نوشتن با گچ در حیاط مدرسه
	۴۵-۱۹ مچاله کردن کاغذ
انواع دست ورزی	۳۹-رنگ کردن و کشیدن نقاشی
	۴۰-کشیدن خطوط موازی و مدور
	۴۱-چرخاندن قلم بین انگشتان
	۴۲-کشیدن خطوط مارپیچ
	۴۶-گل بازی
	۴۹-کار با ماسه
وظایف معلم	۱۴-انجام دست ورزی
	۱۵-لوحه نویسی

	<p>۲۹- استفاده از کاربرگ خوشنویسی</p> <p>۳۱- جعبه های حروف الفبای مهربان</p> <p>۵۶- تعویض جا</p> <p>۵۷- انتقال به ردیف جلوی کلاس</p> <p>۹۹-۷۰ آموزش نحوه قرار دادن کاغذ توسط معلم ثر ابتدای کار به دانش آموزان</p> <p>۹۵- توجه به شرایط خاص روحی</p> <p>۹۶- کاهش تنش</p> <p>۷۹- به دست آوردن مهارت خوشنویسی</p> <p>۸۰- ذوق و استعداد هنری خانواده</p> <p>۸۳- ایجاد انگیزه</p> <p>۸۴- آکراه و بی میلی فرزندان</p> <p>۸۶- محرومیت فرهنگی و اجتماعی</p> <p>۸۷- آسیب عاطفی</p> <p>۹۰- شخصیت اضطرابی</p> <p>۹۲- شکست و ناکامی</p> <p>۹۳- تجربه های ناموفق</p> <p>۲۷- تشویق فرزندان</p> <p>۲۸- افزایش اعتماد به نفس</p> <p>۳۳- سیستم پاداش و تشویق برای تقویت خوش خطی</p> <p>۴۴- مجذوب و علاقه مند شدن کودکان</p> <p>۷۸-۵۰-۲۶ نقش والدین</p> <p>۲۱- نگهداری تعادل</p> <p>۲۲- هماهنگی بین چشم و دست</p> <p>۲۳- بهبود کنترل حرکتی دست</p> <p>۴۷-۳۸-۲۰ تقویت عضلات دست</p> <p>۷۶- زیبا شدن خط دانش آموز</p> <p>۷۷- جلوگیری از کج نویسی</p> <p>۱۰۰-۱۲ حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست</p> <p>۶۵- مستقیم نگه داشتن کمر و گردن در هنگام نوشتن</p> <p>۶۶- فاصله ۳۰ سانتی متری چشم از کاغذ</p> <p>۷۱- کج قرار ندادن کاغذ</p> <p>۷۵-۷۲ قرار داشتن کاغذ و خط زمینه به حالت افقی در مقابل چشمان</p> <p>۷۳- تسلط بر نوشته</p> <p>۷۴- کشیدن کاغذ به سمت راست</p> <p>۵۳-۴ نوشتن بر روی خط زمینه</p> <p>۱۰۵- رعایت جهت حرکت دست</p> <p>۱۰۹- نگه داشتن قلم با انگشت شست، اشاره و وسط</p> <p>۲۴- مشکلات مادر زادی</p> <p>۳۴-۲۵ مشکلات در بدو تولد</p> <p>۹۱-۳۵ مشکلات خانوادگی</p> <p>۵۲- سردرگم بودن</p> <p>۵۴- ضعیف بودن چشم</p>
مزیت خانوادگی	
آسیب های خانوادگی	
عوامل عاطفی	
تأثیرات دست ورزی	
اصول اولیه نوشتن	
عوامل موثر بر خط	

	<p>۵۵- نداشتن دید خوب ۳۶- عدم قدرت کافی برای کنترل قلم ۵۱- نشستن در آخر کلاس ۵۸- نحوه نشستن ۵۹- نحوه گرفتن قلم در دست ۶۰- خم شدن بر روی کاغذ ۶۱- خم شدن بیش از حد کمر و گردن ۶۲- خارج شدن ستون فقرات از حالت طبیعی ۶۳-۹۸- خستگی جسمی ۶۷- خستگی چشم ۶۸- قوه بینایی ۸۹- طرز برخورد معلم ۹۴- تنبیه و فشار معلمان ۸۱- بی تفاوت بودن والدین نسبت به فرزندان ۸۲- اسفاده نکردن از تشویق و تنبیه ۸۵- خاواده های بهم ریخته ۹۷- تکلیف بیش از حد ۱۰۱- چسباندن سر به کاغذ ۱۰۲- کج کردن کاغذ ۱۰۳- ندیدن نوشته ها به خاطر طرز گرفتن قلم ۱۰۴- بالا گرفتن قلم و عدم کنترل حرکات دست برای نوشتن ۱۰۸- سلامت جسمی و روانی ۱۱۲- وجود زخم یا عامل درد در انگشتان ۱۱۰- اختلال در عملکرد انگشتان ۱۱۳- نبود ضایعه در قسمت فوقانی ۱۱۴- نبود سوختگی، شکستگی و کوفتگی ۱۱۵- نبود محدودیت حرکتی در مفاصل انگشتان، مچ و آرنج</p>
--	--

کدگذاری گزینشی

مضمون تامل اول	مقوله ها
چهارچوب نوشتار	مشکلات نوشتاری اصول اولیه نوشتن عوامل موثر بر خط
فعالیت های الزامی و اختیاری معلم	قابلیت های معلم وظایف معلم
مکمل های خلاقانه	انواع دست ورزی تائیرات دست ورزی
تائیرات خانوادگی	مزیت خانوادگی آسیب های خانوادگی عوامل عاطفی

شبکه ی کد ها

مضمون تامل اول

مقوله ها

کد های اولیه

۲-۱۰۷ بالا یا پایین تر نوشتن از خط

زمینه

۵-۷-کمرنگ نوشتن

۶-بی نظمی و نامرتب بودن

۸-زاویه دار بودن

۹-بدون نقطه،سرکش و دندان‌نوشتن

۳۷-ناهماهنگ و نازبیا

۱۰۶-درهم نوشتن حروف

۱۱۱-نیاز به وقت بیشتر

اصول اولیه نوشتن

۱۰۰-۱۲حالت نوشتن و گرفتن مداد در دست

۶۵-مستقیم نگه داشتن کمر و گردن در هنگام

نوشتن

۶۶-فاصله ۳۰ سانتی متری چشم از کاغذ

۷۱-کج قرار ندادن کاغذ

۷۵-۷۲قرار داشتن کاغذ و خط زمینه به حالت افقی

در مقابل چشمان

۷۳-تسلط بر نوشته

۷۴-کشیدن کاغذ به سمت راست

۵۳-۴نوشتن بر روی خط زمینه

۱۰۵-رعایت جهت حرکت دست

۱۰۹-نگه داشتن قلم با انگشت شست، اشاره و وسط

عوامل موثر بر خط

۲۴-مشکلات مادر زادی

۳۴-۲۵مشکلات در بدو تولد

۹۱-۳۵مشکلات خانوادگی

۵۲-سردرگم بودن

۵۴-ضعیف بودن چشم

۵۵-نداشتن دید خوب

۳۶-عدم قدرت کافی برای کنترل قلم

۵۱-نشستن در آخر کلاس

۵۸-نحوه نشستن

۵۹-نحوه گرفتن قلم در دست

۶۰-خم شدن بر روی کاغذ

۶۱-خم شدن بیش از حد کمر و گردن

۶۲-خارج شدن ستون فقرات از حالت طبیعی

۹۸-۶۳خستگی جسمی

۶۷-خستگی چشم

۶۸-قوه بینایی

۸۹-طرز برخورد معلم

۹۴-تنبیه و فشار معلمان

۸۱-بی تفاوت بودن والدین نسبت به فرزندان

۸۲-اسفاده نکردن از تشویق و تنبیه

۸۵-خاواده های بهم ریخته

۹۷-تکلیف بیش از حد

۱۰۱-چسباندن سر به کاغذ

۳-آموزش با شعر

۸۸-۱۰خوش خط بودن معلم

۱۱-قابلیت نوشتن با هر دو دست

۳۰-توجه به تفاوت های فردی

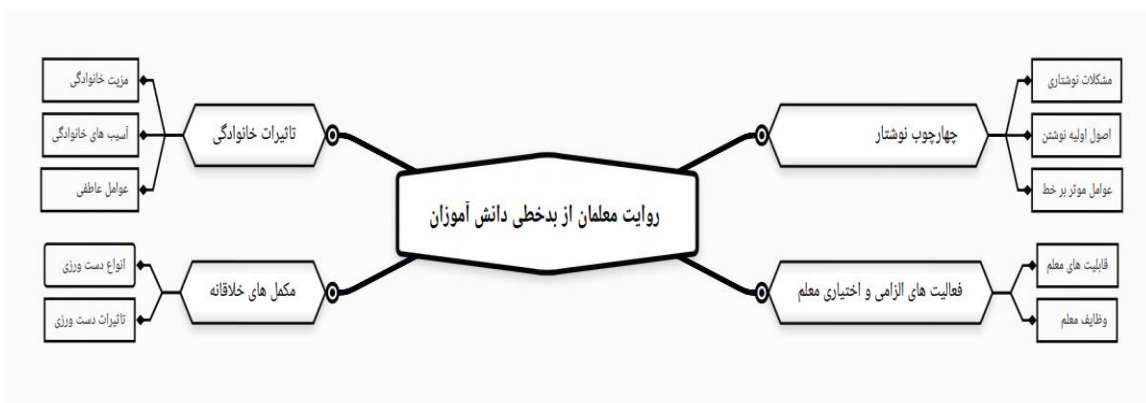
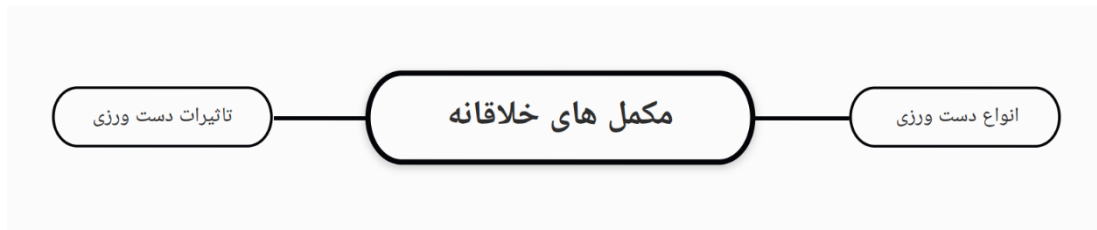
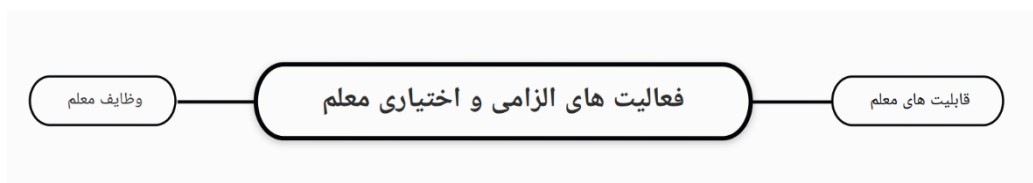
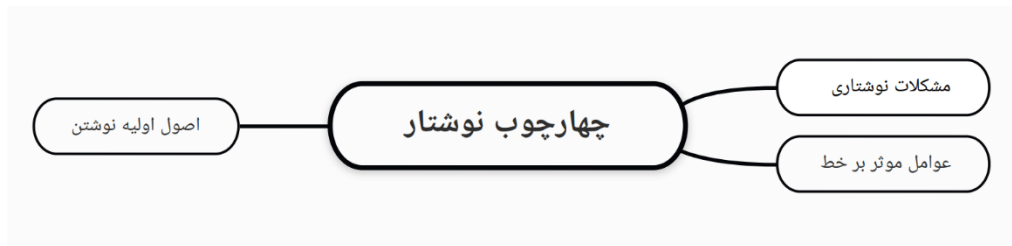
۱۳-عدم توییح و تبعیض

۳۲-فعالیت ها و بازی های خلاق

فعالیت های الزامی و اختیاری معلم

قابلیت های معلم

		۶۹-۴۸-۴۳ توجه به عدم خستگی کودک
وظایف معلم		۱۴-انجام دست ورزی
		۱۵-لوحه نویسی
		۲۹-استفاده از کاربرگ خوشنویسی
		۳۱-جعبه های حروف الفبای مهربان
		۵۶-تعویض جا
		۵۷-انتقال به ردیف جلوی کلاس
		۹۹-۷۰ آموزش نحوه قرار دادن کاغذ توسط معلم ثر
		ابتدای کار به دانش آموزان
		۹۵-توجه به شرایط خاص روحی
		۹۶-کاهش تنش
مکمل های خلاقانه	انواع دست ورزی	۱۶-نوشتن بر روی نمک و آرد
		۱۷-نوشتن با خمیر بازی
		۱۸-نوشتن با گچ در حیاط مدرسه
		۴۵-۱۹ مجاله کردن کاغذ
		۳۹-رنگ کردن و کشیدن نقاشی
		۴۰-کشیدن خطوط موازی و مدور
		۴۱-چرخاندن قلم بین انگشتان
		۴۲-کشیدن خطوط مارپیچ
		۴۶-گل بازی
		۴۹-کار با ماسه
	تاثیرات دست ورزی	۲۱-تنگهداری تعادل
		۲۲-هماهنگی بین چشم و دست
		۲۳-بهبود کنترل حرکتی دست
		۴۷-۳۸-۲۰ تقویت عضلات دست
		۷۶-زیبا شدن خط دانش آموز
		۷۷-جلوگیری از کج نویسی
تاثیرات خانوادگی	مزیت خانوادگی	۷۹-به دست آوردن مهارت خوشنویسی
		۸۰-ذوق و استعداد هنری خانواده
		۸۳-ایجاد انگیزه
	آسیب های خانوادگی	۸۴-اکراه و بی میلی فرزندان
		۸۶-محرومیت فرهنگی و اجتماعی
		۸۷-آسیب عاطفی
		۹۰-شخصیت اضطرابی
		۹۲-شکست و ناکامی
		۹۳-تجربه های ناموفق
	عوامل عاطفی	۲۷-تشویق فرزندان
		۲۸-افزایش اعتماد به نفس
		۳۳-سیستم پاداش و تشویق برای تقویت خوش خطی
		۴۴-مجدوب و علاقه مند شدن کودکان
		۷۸-۵۰-۲۶ نقش والدین

بحث و نتیجه گیری:

پژوهش حاضر با پژوهش عباسی ۱۴۰۰ مبنی بر این که عوامل روانی نظیر اضطراب و استرس نقش مهمی در بدخطی دارند و با حل معضلات روانی و تشویق و ترغیب دانش آموزان ممکن است اثرات زیادی در بهبود خط دانش آموزان داشته باشد، همسو است به گونه ای که اضطراب گروهی از دانش آموزان علاوه بر مسائل خانوادگی ممکن است ناشی از شکست و ناکامی، تجربه های ناموفق، تنبیه و فشار معلمان برای موفقیت باشد. لذا معلمان باید به شرایط خاص روحی آنان توجه کنند و اساس کار خود را بر کاهش تنش قرار دهند و در نتیجه ی کاهش تنش و استرس در دانش آموزان موجب افزایش دقت و توجه آن ها در هنگام

نوشتن شده و تأثیرات به سزایی در رفع مشکل بدخطی آن‌ها دارد. همچنین پژوهش کریمی اشنی و همکاران ۱۴۰۲ همسویی قابل توجهی با این پژوهش دارد و اشاره به نقش خانواده در خوش خطی دانش‌آموزان دارد. خانواده یکی از محیط‌های اصلی برای رشد و توسعه دانش‌آموزان است و تأثیر قابل توجهی بر روند یادگیری آنها دارد. حمایت و تشویق مستمر خانواده می‌تواند اعتماد به نفس دانش‌آموزان در کاهش استرس و اضطراب مرتبط با خوش‌نویسی را افزایش دهد. همچنین خانواده می‌تواند محیط‌های مناسب برای تمرین خوش‌نویسی در خانه فراهم کند تا دانش‌آموزان بتوانند مهارت‌های خود را بهبود بخشند. از طرفی معلم با انجام مکمل‌های خلاقانه (دادن تمرین‌های دست‌ورزی برای تقویت عضلات دست، هماهنگی بین چشم و دست)، آموزش نحوه نشستن صحیح و گرفتن قلم در دست در هنگام نوشتن، توجه به خط زمینه، توجه به حال روحی و جسمی دانش‌آموز و دادن بازخورد‌های پی‌در پی و تشویق آن‌ها تأثیر بسزایی در خط دانش‌آموزان دارد. خود دانش‌آموز نیز با گرفتن بازخورد‌های مثبت از معلم و خانواده اعتماد به نفسش در نوشتن افزایش یافته، همچنین انجام مکمل‌های خلاقانه‌ای که معلم به او ارائه داده و توجه به حرف‌های معلم در جهت مهارت‌های چهارچوب نوشتار باعث خوش‌خطی او شده و کیفیت یادگیری او افزایش می‌یابد. چناری و حلاجی ۱۴۰۰ یادآور شدند که برای رفع مشکل بدخطی دانش‌آموز باید روش صحیح نوشتن و مداد در دست گرفتن را یاد بگیرد که با پژوهش همسویی دارد چون آموزش روش صحیح نوشتن و گرفتن مداد در دست می‌تواند تأثیر بسزایی در بهبود خط دانش‌آموزان داشته باشد. این روش‌ها شامل استفاده از سه انگشت (شست، اشاره و وسط) برای نگه داشتن مداد و قرار دادن مداد در امتداد انگشتان اشاره است. همچنان مداد نباید فشار زیادی به دست وارد کند و باید به گونه‌ای در دست قرار گیرد که انگشتان روی بخش رنگی مداد باشد نه قسمت تراشیده. صحیح گرفتن مداد در دست دارای فوایدی چون افزایش سرعت نوشتن، بهبود زیبایی خط، کاهش خستگی هنگام نوشتن و جلوگیری از درد مفاصل انگشتان است. برای کودکانی که در گرفتن مداد مشکل دارند، می‌توان از گیره‌های پلاستیکی مداد استفاده کرد که به آنها کمک می‌کند تا نحوه صحیح گرفتن مداد را یاد بگیرند. نتایج پژوهش آزادنی ۱۴۰۲ نشان داد با بکارگیری تکرار و تمرین، انجام دست‌ورزی و تشویق دانش‌آموز تا حدود زیادی خط بهبود می‌یابد که همسو با این پژوهش است به طوری که دست‌ورزی (نوشتن بر روی نمک و آرد، نوشتن با خمیر بازی، نوشتن با گچ در حیاط مدرسه، مچاله کردن کاغذ، رنگ کردن و کشیدن نقاشی، کشیدن خطوط موازی و مدور، چرخاندن قلم بین انگشتان، کشیدن خطوط مارپیچ، گل بازی و کار با ماسه) می‌تواند تأثیرات مثبت زیادی بر روی توانایی‌های کودکان داشته باشد. این مهارت‌ها شامل نگهداری تعادل، تقویت عضلات دست (دست‌ورزی به تقویت عضلات ریز و درشت دست کمک می‌کند و هماهنگی بین عضلات دست و چشم را بهبود می‌بخشد)، افزایش اعتماد به نفس، بهبود مهارت‌های نوشتاری و توانایی انجام کارهای شخصی می‌شود. در کل دست‌ورزی به کودکان کمک می‌کند تا مهارت‌های حرکتی ظریف خود را توسعه دهند و در فعالیت‌های روزمره مانند نوشتن، برش دادن، و سایر کارهای دقیق دستی موفق‌تر عمل کنند.

یونسی و همکاران ۱۴۰۲ بعد از تجزیه و تحلیل اطلاعات و شناسایی علل بدخطی را نحوه نادرست به دست گرفتن مداد، عدم اعتماد به نفس، عدم تمرکز و عدم آموزش در این زمینه یافتیم. با استفاده از روش‌هایی چون تقویت عضلانی با ورزش، آموزش صحیح نوشتن، تمرینات تمرکزی چشم با دست توانستیم بدخطی دانش‌آموز (رائیکا) را بهبود بخشیم که با توجه به تمام مطالب فوق با پژوهش همسویی دارد. بر اساس جدول کدگذاری باز ۱۱۵ کد اولیه و ۱۰۱ کد ثانویه، در جدول کدگذاری محوری ۱۰ کد و در جدول کدگذاری گزینشی به چهار مقوله تحت عنوان تأثیرات خانوادگی، چهارچوب نوشتار، مکمل‌های خلاقانه و فعالیت‌های الزامی و اختیاری معلم دست یافتیم که تمامی عوامل به دست آمده بر خط و رفع بدخطی دانش‌آموزان

موثر خواهد بود. محقق با انجام این روایت پژوهی به این نتیجه رسید که معلم با نوع نگرش خود نسبت به تفاوت های فردی، توجه به شرایط خاص روحی و خستگی دانش آموز و عدم تویببخ و تبعیض، همچنین سیستم پاداش دهی مورد استفاده ی او در کلاس و مهارت آن در تدریس و فعالیت ها، بازی ها و مکمل های خلاقانه مورد استفاده در کلاس درس می تواند تاثیر به سزایی در رفع بدخطی دانش آموز و افزایش کیفیت آموزشی داشته باشد. از طرفی اهمیت خانواده در خوش خطی یا بدخطی دانش آموز قابل توجه است. به گونه ای که وضعیت مالی خانواده، نگرش آن ها، سطح سواد و شغل والدین در چگونگی خط دانش آموز اثر گذار است. همچنین عوامل چهارچوب نوشتار که در واقع تمرکز آن بر روی دانش آموز است تاثیر قابل توجهی بر خط آن ها دارد. پژوهشگر در نگرش این مقاله با محدودیت هایی چون عدم همکاری معلمان در بیان روایت های خود در مواجهه با مشکل بدخطی دانش آموزان و وارد نشدن به مسائل خانوادگی دانش آموزان اشاره کرد. با توجه به مطالب فوق پیشنهاد ما برای جلوگیری از بدخطی دانش آموزان تقویت عضلات دست و هماهنگی چشم و دست با استفاده از مکمل های خلاقانه، استفاده از ابزار نوشتاری مناسب و فراهم کردن محیط آرام برای نوشتن در خانه و مدرسه است تا در پی آن کیفیت آموزشی افزایش یابد.

References

- Abbasi, M. (2021). Analyzing elementary school teachers' perceptions in Tehran to identify methods for improving students' poor handwriting. *Applied Psychological Research*, 12(4), 67–94. [In Persian].
- Abdollahi, A. (2009). The impact of choosing teaching methods and techniques on effective classroom management. *Instructors Quarterly*, 33(9), 75–97. [In Persian].
- Ahmadabadi, A., Safari, M., & Alizadeh Amin, H. (2020). Flipped teaching method: A new approach to reduce shyness. *Educational Research Quarterly*, 22(6), 37–48. [In Persian].
- Attaran, M. (2017). *Research validation: Principles and steps*. University of Farhangian Press.
- Azadnia, H. (2023). How could I solve the handwriting problem of my student Amir? 8th National Conference on New Approaches in Education and Research, Mahmoudabad. <https://civilica.com/doc/1953638>. [In Persian].
- Chenari, M., & Hallaji, M. (2021). Improving handwriting of first grade student at Imam Hasan Askari (AS) No. 2 Elementary School through artistic-motor activities in the SHAD virtual class. *Strategic Studies of Humanities and Islamic Sciences*, 38(4), 85–100.
- Dashteh, A., Nourian, M., & Samiei Zafargandi, M. (2022). Exploring teachers' experiences about barriers and problems in learning mathematics. *Educational Strategies in Medical Sciences*, 2(72), 174–185. [In Persian].
- Karimi Asheni, S., Hatami, N., Hayati, A., & Bagham, Z. (2023). Investigating the influencing factors in calligraphy and poor handwriting among students. *Journal of*

- Advances in Psychology, Educational Sciences and Training, 64(6), 56–68. [In Persian].
- Khosrobeyg, T., & Garaminia, H. (2023). Action research: How could I improve the poor handwriting of Amir Hossein, a first-grade student? 2nd National Conference on Advances in Developmental and Educational Psychology, Bandar Abbas. <https://civilica.com/doc/1946120>. [In Persian].
- Naderi, E., & Seif Naraghi, M. (2015). Learning disorders: History, definitions, classification, diagnosis stages, teaching methods, and clinical cases. Amir Kabir Publishing. [In Persian].
- Ne'mati Dana, Z. (2023). Action research: How could I solve the handwriting problem of my student? 2nd National Conference on Advances in Developmental and Educational Psychology, Bandar Abbas. <https://civilica.com/doc/1945836>. [In Persian].
- Negari, Z., Negari, S., Shaverdi, N., Nourmohammadi, A., & Mahdi Moghaddam, A. (2023). Factors influencing dysgraphia. Journal of Advances in Psychology, Educational Sciences and Training, 58(6), 42–51. [In Persian].
- Younesi Robati, Z., & Nouri Pasandi, R. (2023). Improving and strengthening motor-concentration skills in the poor handwriting of a fourth-grade student at Bentolhoda Elementary School in the virtual environment. 8th National Conference on New Approaches in Education and Research, Mahmoodabad. <https://civilica.com/doc/1953149>. [In Persian].

Investigating the effective factors on increasing the study motivation of elementary students of Kalibar city in the academic year of 2024-2025

Pooya sameiyan*: MA of Department of Educational Science, Tabriz Branch, Shahid Madani Azarbayjan University, Tabriz, Iran.

Abstract

Introduction: The aim of the present research was to Investigating the effective factors on increasing the study motivation of elementary students of Kalibar city in the academic year of 2024-2025.

Method: The statistical population of the present study was made up of 1261 elementary school students in Kalibar city. The sample size of this research included 300 people, which was obtained through cluster sampling. The tool of data collection in this research was a researcher-made questionnaire and analysis of variance.

Findings: The analysis of the statistical data of this research showed that all the investigated factors (educational environment, family support, teaching methods, and school facilities) have a significant effect on increasing the academic motivation of the elementary students of Kalibar city. Also, there are significant differences in the average scores of these factors in different groups of students. It was observed that it indicates the need to pay special attention to the specific conditions of each group and continuous improvement in all effective factors.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening the effective factors among the students, it is possible to increase their study motivation.

Keywords: Increasing the motivation to study, students, elementary school, Kalibar city.

*Corresponding author: MA of Department of Educational Science, Tabriz Branch, Shahid Madani Azarbayjan University, Tabriz, Iran.

Email: pooyasamian1@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.468927.1061](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.468927.1061)

Investigating the effective factors on increasing the study motivation of elementary students of Kalibar city in the academic year of 2024-2025

Detailed Abstract

Introduction: The aim of the present research was to Investigating the effective factors on increasing the study motivation of elementary students of Kalibar city in the academic year of 2024-2025.

Materials and methods: Materials and methods: The research method used in this research is a descriptive correlation type. The statistical population of this research includes 1261 elementary school students of Kalibardar city in the academic year of 1402-1403. In this research, using Cochran's sample size estimation formula, the sample size of 300 people was calculated with the population size of 1261 people at the confidence level of 95% with the probability of error of 5%. There are different methods for sample selection, and in this research, considering the size and dispersion of the statistical population, the multi-stage cluster sampling method was used. For this purpose, first, 4 schools were randomly selected among the primary schools of Kalibar city, then a certain number of students from each school and from different grades were randomly selected and after full explanations, the questionnaire was given to them.

Results and discussion: The present study sought to investigate the effective factors on increasing the study motivation of the elementary students of Kalibar city in the academic year of 1402-1403. The results of the research showed that all the investigated factors (educational environment, family support, teaching methods, and school facilities) have a significant effect on increasing the academic motivation of elementary school students in Kalibar city. Also, significant differences in the average scores of these factors were observed in different groups of students, which indicates the need to pay special attention to the specific conditions of each group and continuous improvement in all effective factors. In particular, the differences observed in the average scores of school facilities show that schools with better quality and access to educational, sports, and cultural facilities can have a significant impact on students' academic motivation. Therefore, it is recommended to pay more attention to equipping and improving school facilities in order to increase the motivation and academic performance of students. Several studies have been conducted in the field of factors affecting students' academic motivation, which have similar findings to your research. Below are some examples of these researches and similar findings:

1. Research related to the educational environment Study by Wallace et al. (2018). : This research showed that a positive and supportive educational environment can have a significant impact on students' academic motivation. Students who participated in classes with a friendly, interactive environment and equipped with modern educational resources had higher academic motivation.
2. Research related to family support Research conducted by Desmond et al. (2016). This study showed that family support, including parental encouragement, helping with homework and providing a suitable study environment at home, has a positive and significant effect on students' academic motivation.
3. Research related to teaching methods A study by Johnson et al. (2019). In this research, the use of interactive and innovative teaching methods such as project-based teaching, cooperative teaching and the use of modern educational technologies were investigated and the results showed that these methods significantly increase the academic motivation of students.
4. Research related to school facilities Research conducted by Miller et al. (2017): This study showed that access to appropriate school facilities, including sports equipment, rich libraries, scientific laboratories, and extracurricular activities, has a positive and significant effect on students' academic motivation. The findings of our research are consistent with the results of similar research in the scientific literature. These studies have also shown that positive educational environment, family support, new teaching methods and appropriate school facilities are key factors in increasing students' academic motivation. Paying attention to these factors and their continuous improvement can lead to the improvement of students' academic performance and motivation.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening the effective factors among the students, it is possible to increase their study motivation.

Keywords: Increasing the motivation to study, students, elementary school, Kalibar city.

بررسی عوامل موثر بر افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلیبر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

پویا سمعیان^{*}: کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، واحد تبریز، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی عوامل موثر بر افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلیبر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود. **روش کار:** جامعه آماری پژوهش حاضر را ۱۲۶۱ نفر از دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کلیبر تشکیل دادند. حجم نمونه این پژوهش شامل ۳۰۰ نفر بود که از طریق نمونه گیری خوشه ای بدست آمد. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته و تحلیل واریانس بود. **نتایج:** تحلیل داده های آماری این تحقیق نشان داد که همه عوامل مورد بررسی (محیط آموزشی، حمایت خانواده، روش های تدریس، و امکانات مدرسه) تاثیر معنی داری بر افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلیبر دارند. همچنین، تفاوت های معنی داری در میانگین نمرات این عوامل در گروه های مختلف دانش آموزان مشاهده شد که بیانگر نیاز به توجه ویژه به شرایط خاص هر گروه و بهبود مستمر در تمامی عوامل موثر می باشد. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت عوامل موثر در بین دانش آموزان می توان به افزایش انگیزه مطالعه آنها کمک فراوانی نمود.

واژگان کلیدی: انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلیبر.

^{*}نویسنده مسؤول: دانشجوی رشته آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه الزهرا (س) اصفهان.

Email: tavousifarhangyan@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.462116.1056](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.462116.1056)

یکی از پارامترهای مهم برای مطالعه داشتن انگیزه کافی برای مطالعه است. انگیزش به نیروی ایجاد کننده، نگهدارنده و هدایت کننده رفتار گفته می شود. انگیزه به صورت نیاز یا خواست ویژه ای که انگیزش را موجب می شود تعریف می کنند انگیزه و انگیزش غالباً به صورت مترادف به کار میروند. با این حال می توان انگیزه را دقیق تر از انگیزش دانست به این صورت که انگیزش را عامل کلی مولد رفتار اما انگیزه را علت اختصاصی یک رفتار خاص به حساب آورده انگیزه به دو نوع بیرونی و درونی تقسیم می شود. انگیزه بیرونی از پاداش بیرونی سرچشمه می گیرد مانند کسب نمرات برتر و دریافت امتیاز و جوایز ویژه در حالی که منشا پاداش در انگیزه درونی در کاری که انجام می شود نهفته است مانند اشتیاق فرد برای انجام آن کار. از لحاظ پرورشی انگیزه هم هدف است و هم وسیله. به عنوان هدف ما از دانش آموزان و دانش آموزان می خواهیم نسبت به موضوعات مختلف علمی و اجتماعی علاقه کسب کنند از این رو تمام برنامه های درسی که برای آنها فعالیت های مربوط به جنبه های عاطفی در نظر گرفته شده است دارای هدف های انگیزشی هستند. به عنوان وسیله انگیزه به صورت آمادگی روانی یک پیش نیاز یادگیری به حساب می آید و تأثیر آن بر یادگیری کاملاً آشکار است. اگر دانش آموزان و دانشجویان نسبت به درس انگیزه بالایی داشته باشند به توضیحات معلم توجه خواهند کرد تکالیف و مطالعه خود را با جدیت انجام خواهند داد و بالاخره پیشرفت چندانی نصیب آنها خواهد شد و بالعکس (سیف، ۱۳۹۵:۲۴۰). مطالعه و کتاب خوانی در قرآن و آموزه های اسلامی هم از جایگاه ویژه و بالایی برخوردار است. در سوره علق «إِقرأ باسم ربك الذی خَلَقَ» بخوان به نام پروردگارت که هستی را آفرید (سوره علق، آیه ۱). یکی از شاخص های توسعه یافتگی در کشورهای جهان بالا بودن میزان مطالعه و کتابخوانی است. چنان که در جوامع توسعه یافته کتابخوانی سرانه ی بالایی را به خود اختصاص می دهد و در جوامع توسعه نیافته به سبب بالا بودن نرخ بی سوادی از یک سو و مطالعه نکردن با سوادان از سوی دیگر، سرانه ی کتابخوانی در این کشورها، رقم پایینی دارد. در ایران که از کشورهای در حال توسعه است با وجود افزایش شمار با سوادان همچنان آمار مطالعه پایین است که پیامدهای بسیار به شکل غیر مستقیم در پی داشته است و با وجود تحولات اجتماعی و فرهنگی در دو دهه اخیر، هنوز مطالعه و کتاب خوانی در کشور ما موقعیت مناسب خود را نیافته است» (یعقوبی راد، کاوسی و رشیدپور، ۱۳۹۴). همچنین رهبر معظم انقلاب درباره وضعیت مطالعه و کتاب خوانی رهنمودها و توصیه های ارزشمندی دارند، ایشان در این زمینه می فرمایند: «من هر زمانی که به یاد کتاب و وضع مطالعه در جامعه خودمان می افتم قلباً غمگین و متأثر می شوم. به این خاطر است که باید کتاب لااقل ده برابر این میزان رواج و توسعه داشته باشد چون اسلام پرچمدار کتابخوانی است. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵)

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش اشاره شده است که مطالعه و خواندن فعالیت با ارزشی است که موجب پیشرفت جامعه در زمینه های مختلف از جمله فناوری، اقتصادی اجتماعی می شود، اما بسیاری از افراد این مهم را نادیده گرفته و وقت خود را صرف کتابخوانی و ارتقای خود و جامعه نمی کنند. کتاب منبع با ارزش از اطلاعات غنی بوده و خواندن کتاب موجب افزایش دانش و اطلاعات می شود. به همین دلیل پزشکان نیز بر تأثیر مثبت مطالعه و کتابخوانی بر مغز اشاره کرده و می گویند که کتاب موجب تحریک روحی و روانی شده و با فعالیت بیشتر در آینده از آلزایمر و دیگر مشکلات مغزی ما پیشگیری می کند. اهمیت مطالعه بر هیچ کس پوشیده نیست، بی گمان، جوامعی که می خواهند در وادی پیشرفت های گوناگون گام های بلند و موفقیت آمیز بردارند، هرگز با مطالعه و کتاب خوانی بیگانه نبوده و آن را عنصر اصلی و ضروری می دانند (زارعی، ۱۳۹۲: ۲۷). تلاش برای ایجاد جامعه ای که عادت به مطالعه در آن نهادینه شده باشد، از الزامات اساسی شکل گیری جامعه ای خلاق و پایدار است و این امر مهم، نیازمند تربیت دانش آموزانی پویا و مولد است که باید آنها را با مهارت ها و فرهنگ مطالعه آشنا نمود تا همواره شرایط یادگیری و به روز شدن خود و جامعه را فراهم کنند (رداد و مسعودی، ۱۳۹۲). همه افرادی که در سازمان های مختلف مانند معلمان و دانش آموزان و سایر عوامل موجود در سازمان آموزش و پرورش، مجریانی که در سازمان

صدا و سیما کار می کنند نمایندگان منتخب مردم در مجلس و کلی سازمان ها و افراد دیگر نیز وجود دارند که باید در حیطه شغلی فعال بوده و روزانه مطالعه داشته باشند تا با پیشرفت مهارت های فکری، ساخت کلمات، بهبود مهارت های نگارشی و مهارت های ارتباطی خود به وظایف خود در این سازمان ها عمل کنند در این صورت است که ما می توانیم بگوییم که جامعه ما در مسیر پیشرفت قدم گذاشته و می تواند پیشرفت کند. می توانیم بگوییم که این تحقیق ما از دو جهت دارای اهمیت است: اول آنکه از لحاظ نظری یافته های این پژوهش میتواند در تعمیق عوامل موثر در جهت افزایش میزان انگیزه به مطالعه و کتابخوانی در دانش آموزان و همچنین شناسایی راهکارها و ارائه پیشنهادها مؤثر باشد. دوم آن که از لحاظ کاربردی یافته های این پژوهش می تواند به برنامه ریزان، سیاست گذاران و همچنین مسئولین، در جهت افزایش میزان انگیزه به مطالعه در بین دانش آموزان یاری رساند. مسئله اصلی پژوهش نیز همین مشکل نخواندن و کم خواندن دانش آموزان بود. از آنجا که طبق تحقیقات صورت گرفته توسط متخصصان، مشاوران، معلمان متخصص اکثر دانش آموزان کشورمان از انگیزه کافی برای مطالعه برخوردار نبودند. از آنجا که هر امری برای آنکه تداوم یابد و جز عاداتهای مناسب ذهنی باشد باید از کودکی در ما شکل گرفته باشد و مطالعه نیز از این امر مستثنا نیست به همین خاطر دانش آموزان ابتدایی که در اولین مراحل کسب مهارت خواندن هستند و نخستین تجربیات خود را می گذرانند مورد مطالعه قرار گرفته تا دریافته شود انگیزه آنها را برای مطالعه چگونه افزایش دهیم و عوامل مؤثر در این زمینه را شناسایی کنیم عواملی مانند نقش محیط آموزشی، خانواده، معلم، عوامل کلاسی و مدرسه و امکانات مدرسه از جمله عواملی هستند که ممکن است در افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان اثربخش باشد. بر این اساس بنابر آنچه در بالا گفته شد سوال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که عوامل مؤثر بر افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلپیر کدامند؟

روش ها

روش تحقیق بکار گرفته شده در این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۲۶۱ نفر از دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کلپیر در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. در این تحقیق با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه کوکران با حجم جامعه آماری ۱۲۶۱ نفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد با احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر ۳۰۰ نفر محاسبه شد. برای انتخاب نمونه، روشهای مختلفی وجود دارد، که در این تحقیق با توجه به وسعت و پراکندگی جامعه آماری از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای استفاده شد. برای این منظور ابتدا از بین مدارس مقطع ابتدایی شهرستان کلپیر به صورت تصادفی ۴ مدرسه انتخاب شد آنگاه از هر آموزشگاه منتخب و از پایه مختلف به تعداد مشخص دانش آموزان به صورت تصادفی انتخاب شدند و پس از توضیحات کامل پرسشنامه جهت تکمیل در اختیار آن ها قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات شامل یک پرسشنامه زیر است.

۱) پرسشنامه محقق ساخته: پرسشنامه محقق ساخته تهیه شد که این پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال و ۴ خرده مقیاس (محیط آموزشی سوالات ۱ تا ۵، حمایت خانواده سوالات ۵ تا ۱۰، روش های تدریس سوالات ۱۰ تا ۱۵ و امکانات مدرسه سوالات ۱۰ تا ۲۰) می باشد. سوالات این پرسشنامه بر مبنای طیف لیکرت پنج درجه ای نمره گذاری می شود که نمرات آزمودنی به هر سؤال بر روی یک مقیاس پنج درجه ای لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد مشخص می شود. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۲۰ تا ۱۰۰ در نوسان می باشد. شایان توضیح است که نمره بالا در هر یک از خرده مقیاسها به معنای بالاتر بودن انگیزه مطالعه دانش آموزان گزارش شده است. به عبارتی هر چه نمره کل آزمودنی در این مقیاس بالاتر باشد، نشان دهنده میزان انگیزه مطالعه بالاتر دانش آموزان می باشد. روایی پژوهش حاضر توسط ۵ تن از اساتید علوم تربیتی مورد تایید قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شد.

یافته ها

در این بخش، به تحلیل داده‌های آماری حاصل از پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط ۳۰۰ دانش‌آموز ابتدایی در شهرستان کلیر پرداخته شده است. تحلیل‌ها شامل آزمون تی تک‌نمونه‌ای برای بررسی معنی‌داری میانگین نمرات هر عامل موثر و آزمون کولموگروف-اسمیرنف و ضریب همبستگی پیرسون برای مقایسه میانگین نمرات گروه‌های مختلف دانش‌آموزان می‌باشد.

جدول ۱ نتایج میانگین و انحراف معیار

عامل موثر	میانگین	انحراف معیار
محیط آموزشی	۴/۳۵	۰/۸۵
حمایت خانواده	۴/۲۰	۰/۹۰
روش های تدریس	۴/۱۰	۰/۹۵
امکانات مدرسه	۴/۰۰	۱/۰۰

ابتدا میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به هر یک از عوامل موثر (محیط آموزشی، حمایت خانواده، روش‌های تدریس، و امکانات مدرسه) محاسبه شد. سپس، برای بررسی معنی‌داری تفاوت این میانگین‌ها با مقدار نظری ۳ (که نشان‌دهنده تاثیر متوسط است)، از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که میانگین نمرات دانش‌آموزان برای عوامل مختلف موثر بر انگیزه تحصیلی به ترتیب زیر است: محیط آموزشی با میانگین ۴,۳۵ و انحراف معیار ۰,۸۵، حمایت خانواده با میانگین ۴,۲۰ و انحراف معیار ۰,۹۰، روش‌های تدریس با میانگین ۴,۱۰ و انحراف معیار ۰,۹۵، و امکانات مدرسه با میانگین ۴,۰۰ و انحراف معیار ۱,۰۰. این نتایج نشان می‌دهد که همه عوامل بررسی شده تاثیر مثبتی بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دارند، به طوری که محیط آموزشی و حمایت خانواده بالاترین میانگین‌ها را داشته و نشان‌دهنده اهمیت بالای این دو عامل در افزایش انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان است. همچنین، وجود انحراف معیار نسبتاً پایین برای هر چهار عامل نشان می‌دهد که نمرات دانش‌آموزان در این زمینه‌ها نسبتاً همگن و یکدست بوده است.

جدول ۲ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف برای فرض توزیع نرمال

عامل موثر	آماره کولموگروف-اسمیرنف	مقدار P
محیط آموزشی	۰/۰۹۲	۰/۰۸۷
حمایت خانواده	۰/۰۷۸	۰/۱۲۰
روش های تدریس	۰/۱۰۵	۰/۰۵۳
امکانات مدرسه	۰/۱۱۰	۰/۰۶۵

یافته‌های حاصل از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف نشان می‌دهد که توزیع نمرات مربوط به محیط آموزشی (آماره $0,092$ ، مقدار p برابر با $0,087$) و حمایت خانواده (آماره $0,078$ ، مقدار p برابر با $0,120$) نرمال است، زیرا مقادیر p برای این دو عامل بیشتر از $0,05$ است. توزیع نمرات مربوط به روش‌های تدریس (آماره $0,105$ ، مقدار p برابر با $0,053$) نیز به طور حاشیه‌ای نرمال است، زیرا مقدار p کمی بیشتر از $0,05$ است. همچنین توزیع نمرات مربوط به امکانات مدرسه (آماره $0,110$ ، مقدار p برابر با $0,065$) نرمال است، زیرا مقدار p بیشتر از $0,05$ است. این نتایج نشان می‌دهد که برای تحلیل داده‌های محیط آموزشی، حمایت خانواده، روش‌های تدریس و امکانات مدرسه می‌توان از روش‌های آمار استنباطی پارامتریک مانند ضریب همبستگی پیرسون استفاده کرد.

جدول ۳ همبستگی بین عوامل مختلف در افزایش انگیزه دانش آموزان

ضریب همبستگی بین عوامل با یکدیگر					
عوامل موثر (متغیرها)	محیط آموزشی	حمایت خانواده	روشهای تدریس	امکانات مدرسه	سطح معنی داری
محیط آموزشی	۱	۰/۴۵	۰/۵۰	۰/۴۰	۰/۰۱
حمایت خانواده	۰/۴۵	۱	۰/۳۵	۰/۵۵	۰/۰۱
روشهای تدریس	۰/۵۰	۰/۳۵	۱	۰/۶۰	۰/۰۱
امکانات مدرسه	۰/۴۰	۰/۵۵	۰/۶۰	۱	۰/۰۱

یافته‌های حاصل از جدول همبستگی نشان می‌دهد که تمامی عوامل موثر بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان (محیط آموزشی، حمایت خانواده، روش‌های تدریس، و امکانات مدرسه) به طور مثبت و معنی‌داری با یکدیگر همبسته هستند. ضریب همبستگی بین محیط آموزشی و حمایت خانواده $0,45$ ، بین محیط آموزشی و روش‌های تدریس $0,50$ ، و بین محیط آموزشی و امکانات مدرسه $0,40$ است. همچنین، حمایت خانواده با روش‌های تدریس ضریب همبستگی $0,35$ و با امکانات مدرسه ضریب همبستگی $0,55$ دارد. روش‌های تدریس و امکانات مدرسه نیز با ضریب همبستگی $0,60$ بیشترین همبستگی را نشان می‌دهند. این همبستگی‌های مثبت و معنی‌دار نشان می‌دهد که بهبود هر یک از این عوامل می‌تواند به بهبود سایر عوامل و در نهایت به افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان منجر شود، به ویژه تاکید بر روش‌های تدریس و امکانات مدرسه که دارای همبستگی قوی‌تری هستند.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی عوامل موثر بر افزایش انگیزه مطالعه دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلپیر در سال تحصیلی $1402-1403$ بود. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که همه عوامل مورد بررسی (محیط آموزشی، حمایت خانواده، روش‌های تدریس، و امکانات مدرسه) تاثیر معنی‌داری بر افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهرستان کلپیر دارند. همچنین، تفاوت‌های معنی‌داری در میانگین نمرات این عوامل در گروه‌های مختلف دانش آموزان مشاهده شد که بیانگر نیاز به توجه ویژه به شرایط خاص هر گروه و بهبود مستمر در تمامی عوامل موثر می‌باشد. به طور خاص، تفاوت‌های مشاهده‌شده در میانگین نمرات امکانات مدرسه نشان می‌دهد که مدارس با کیفیت و دسترسی بهتر به امکانات آموزشی، ورزشی، و فرهنگی می‌توانند تاثیر قابل توجهی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان داشته باشند. لذا توصیه می‌شود که توجه بیشتری به تجهیز و بهبود امکانات

مدارس به منظور افزایش انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان صورت گیرد. به ویژه توجه به بهبود روش‌های تدریس و افزایش کیفیت و دسترسی به امکانات مدرسه که دارای همبستگی قوی تری هستند، می‌تواند تاثیر بسزایی در افزایش انگیزه مطالعه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد.

مشابه این تحقیقات در تحقیقات پیشگو و ملازمی (۱۳۹۸)، ارحمی خواجه (۱۳۹۶)، علیزاده و جویباری (۱۳۹۵)، اکبری بورنگ و نصراللهی (۱۳۹۵)، سلطانی (۱۳۹۲)، کریم پور و شاپوری و میرجود (۱۳۹۱)، دیانی و تقی پناهی (۱۳۸۷)، فناویزچی و داورپناه (۱۳۸۶)، مک جیون، بونس، آندرس و هاوارث (۲۰۲۰)، آلد و سینا (۲۰۲۰)، جونسون و همکاران (۲۰۱۹)، والاس و همکاران (۲۰۱۸)، میلر و همکاران (۲۰۱۷)، دزموند و همکاران (۲۰۱۶) به دست آمده است. بررسی و تبیین عوامل فوق نشان می‌دهد که محیط آموزشی مثبت و حمایت‌گرانه می‌تواند تاثیر قابل توجهی بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. دانش‌آموزانی که در کلاس‌های دارای محیط دوستانه، تعاملی و مجهز به منابع آموزشی مدرن شرکت می‌کردند، انگیزه تحصیلی بالاتری داشتند. همچنین حمایت خانواده، شامل تشویق والدین، کمک در انجام تکالیف و فراهم کردن محیط مطالعه مناسب در خانه، تاثیر مثبت و معناداری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دارد و استفاده از روش‌های تدریس تعاملی و نوین مانند تدریس مبتنی بر پروژه، تدریس مشارکتی و استفاده از تکنولوژی‌های آموزشی نوین بررسی شد و نتایج نشان داد که این روش‌ها به طور معناداری انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهند. دسترسی به امکانات مناسب مدرسه، شامل تجهیزات ورزشی، کتابخانه‌های غنی، آزمایشگاه‌های علمی و فعالیت‌های فوق برنامه، تاثیر مثبت و معناداری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دارد. محیط آموزشی به عنوان یکی از عوامل اساسی در افزایش انگیزه مطالعه دانش‌آموزان شناخته شده است. به طور مفصل می‌توانیم بگوییم که محیط آموزشی شامل فضای فیزیکی مدرسه، تجهیزات و امکانات آموزشی، و جو کلی حاکم بر مدرسه است. مطالعات نشان داده‌اند که یک محیط آموزشی مثبت و حامی می‌تواند تاثیر زیادی بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به مطالعه داشته باشد. وقتی دانش‌آموزان در فضایی یاد می‌گیرند که از نظر فیزیکی و روانی مناسب است، تمایل بیشتری به مطالعه و یادگیری پیدا می‌کنند. حمایت خانواده نیز نقش بسزایی در افزایش انگیزه مطالعه دانش‌آموزان دارد. حمایت عاطفی و مالی والدین، توجه به نیازهای آموزشی فرزندان و ایجاد فضایی مناسب برای مطالعه در خانه از جمله عواملی هستند که می‌توانند انگیزه دانش‌آموزان را برای مطالعه افزایش دهند. والدینی که به تحصیلات فرزندان خود اهمیت می‌دهند و آنان را تشویق به مطالعه می‌کنند، تاثیر مثبتی بر انگیزه و عملکرد تحصیلی آنان دارند. همچنین روش‌های تدریس نوآورانه و جذاب می‌تواند به طور قابل توجهی انگیزه مطالعه دانش‌آموزان را افزایش دهد. استفاده از روش‌های تعاملی، پروژه محور و مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات، از جمله روش‌هایی هستند که می‌توانند علاقه دانش‌آموزان به مطالعه را برانگیزند. روش‌های تدریس متنوع و متناسب با نیازهای دانش‌آموزان کمک می‌کند تا فرآیند یادگیری برای آنان جذاب و معنادار شود. امکانات مدرسه نیز یکی از عوامل مهم در افزایش انگیزه مطالعه دانش‌آموزان است. دسترسی به کتابخانه‌های مجهز، لوازم آزمایشگاهی، تجهیزات ورزشی و فناوری‌های نوین آموزشی می‌تواند تجربه یادگیری دانش‌آموزان را بهبود بخشد. مدارس با امکانات مناسب، محیطی فراهم می‌کنند که دانش‌آموزان احساس راحتی و انگیزه بیشتری برای مطالعه و یادگیری داشته باشند. یافته‌های تحقیق ما با نتایج تحقیقات مشابه در ادبیات علمی همخوانی دارد. این مطالعات نیز نشان داده‌اند که محیط آموزشی مثبت، حمایت خانواده، روش‌های تدریس نوین و امکانات مناسب مدرسه از عوامل کلیدی در افزایش انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان هستند. توجه به این عوامل و بهبود مستمر آنها می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی و انگیزه دانش‌آموزان منجر شود.

در نتیجه، در بحث پیشنهادات پژوهش می‌بایست بیان نمود که برنامه‌ریزی‌های آموزشی به گونه‌ای باشد که محیط آموزشی مثبت، حمایت خانواده، روش‌های تدریس نوآورانه و امکانات مدرسه مناسب تقویت شوند. این امر می‌تواند به بهبود انگیزه و

عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک کند و در نهایت به بهبود کلی نظام آموزشی منجر شود. همچنین، انجام تحقیقات بیشتر در سایر مقاطع تحصیلی و مناطق مختلف می‌تواند به تعمیم‌پذیری و کاربرد نتایج کمک کند.

References

- Ahmadi Aframjani, M. (2008). Analysis of Motivation and Motivation from the Perspectives of Science and Religion. Tehran: Soroush Hedayat Publications. [In Persian].
- Akbari Boring, M., & Nasrollahi, N. (2016). Investigating the reading culture of students in Birjand city based on gender, parental literacy, and residence. Cultural-Social Studies Journal of Khorasan, 11(1), 49-62. [In Persian].
- Alizadeh, S., & Joibari, A. (2016). The relationship between teacher communication skills and students' motivation to study in sixth-grade students in District 4, Tehran. Scientific Journal of Educational Management Research, 29, 31-42.
- Allred, Johnny B.; Cena, Michael E. (2020). Reading Motivation in High School: Instructional Shifts in Student Choice and Class Time. Journal of Adolescent & Adult Literacy, (), jaal.1058.
- Amani, G., & Azar Navid, F. (2001). School Libraries and Their Role in Developing Reading Habits in Students. Ardabil: Taraz Publications.
- Arhami Khajeh, K., & Arhami Khajeh, B. (2017). Investigating ways to increase teachers' motivation to study in relation to their professional field. Journal of Strategic Studies in Humanities and Islamic Sciences, 6, 1-22. [In Persian].
- Ashrafi Rizi, H. (2004). An Introduction to Study and the Role of Special Library Services in Promoting a Reading Culture. Tehran: Chapar Publishing. [In Persian].
- Ashrafi Rizi, H., & Kazemi Poor, H. (2009). Familiarizing students with study methods (A study in texts). Information and Communication and Knowledge Studies, 143(11), 70-73. [In Persian].
- Azadarmaki, T., & Motazaj Jahromi, M. (2013). Investigation of social values in different ethnicities in Ahvaz city and providing management solutions to enhance them. Cultural Management Journal, 7(22), 31-51. [In Persian].
- Baldrich, K. P. (2001). Study Methods. Translated by A. A. Seif. Tehran: Dana Publications.
- Deci, E. L., Koester, r., & Reyan, R. M. (1999). A meta analytic review of experiments examining the effects of extrinsic rewards on intrinsic motivation . Psychological Bulletin, 125, 627-668.

- Delavar, A. (2022). *Theoretical and Practical Foundations of Research in Humanities and Social Sciences*. Tehran: Roshd Publications. [In Persian].
- Desmond, M., & Smith, J. (2016). "Parental involvement and its impact on students' motivation and achievement." **Journal of Educational Research**, 109(2), 95-108.
- Diyani, M. H., & Taghipanahi, F. (2008). Investigating factors influencing motivation to study in elementary and middle school students. *Library and Information Science Journal*, 11(3), 30-56. [In Persian].
- Duncan, Lynne , and McGowan, Sarah. (2015). Exploring the Relationship between Adolescent's Reading Skills, Reading Motivation and Reading Habits, *Reading and Writing*, 28 (4), 545–569.
- Ebrahimi, A. F. (2016). *Education with a Taste of Chocolate: Strategies to Increase Motivation for Education*. Qom: Imam Khomeini Educational and Research Institute, Department of Cultural and Educational Affairs. [In Persian].
- Ebrahimi, H. (1978). *Books and the Phenomenon of Underdevelopment*. Tehran: Asia Cultural Documents Center, 1st edition. [In Persian].
- Fahimi Jameiran, S. H. (2021). *Educational Spaces*. Tehran: Office of Educational Publications and Educational Technology. [In Persian].
- Hamaei, M., & Ashrafi Rizi, H. (2013). Investigating effective strategies for promoting reading culture. *Monthly Radio Journal*, 11(69), 42-54.
- Head Dyllaa, Candace. (2010). Exploring the reading motivation of student a public school serving. *Journal of Cases in Educational Leadership*, 15(2), 10-16.
- Hidi. S., Harackiewicz, J. M. (2000). Motivation the academically un motivated: a critical issue for the 21 century. *Review of educational research*, 70, 151-179.
- Holy Quran (2019). Translation by Ayatollah Naser Makarim Shirazi. Mashhad: Astan Quds Razavi. [In Persian].
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2019). "Interactive teaching methods and their effect on student motivation." **Innovative Higher Education**, 44(1), 45-61.
- Karim Pour Azar, P., Mirjood, S. H., & Shapouri, S. (2012). Investigating factors influencing study motivation in students of the School of Health and Paramedical Sciences in Alborz. *Alborz University Medical Sciences Journal*, 3(2), 103-108. [In Persian].
- Khaki, G. (2007). *Research Methods with a Focus on Thesis Writing*. Tehran: National Scientific Research Center.
- Logan, Sara. (2011) .Gender differences in the strength of Association competency Beliefs. *Educational Research*, 53(1), 85-94.

- Mahdizadeh, H., Feizi, F., & Islampanah, M. (2011). Teaching using multimedia methods and its impact on first-grade students' reading skills. *Journal of Information and Communication Technology in Education*, 1(3), 145-163. [In Persian].
- Mazinani, A. (2022). *Libraries and Librarianship*. Tehran: Samt Publications. [In Persian].
- McGeown, S., Bonsall, J., Andries, V., Howarth, D., and Wilkinson, K. (2020). Understanding reading motivation across different text types: qualitative insights from children. *Journal of Research in Reading*, 43: 597– 608.
- Mcknna, M. C., Ellsworth, R. A., & Kear, D. J. (1995). Childrens attitudes towards reading: A national survey. *Reading research quarterly*, 30,937- 956.
- Merga, Margaret Kristin, and Moon, Brian(2016). The Impact of Social Influences on High School Students' Recreational Reading. *High School Journal*, 99(2), 122- 140.
- Miller, R., & Cunningham, S. (2017). "School facilities and their impact on students' motivation and academic performance." **Journal of School Health**, 87(5), 355-365.
- Naderi, F., Shabani, A., & Abedi, M. R. (2010). *Reading in the Digital Age: From the Thoughts of Kenton O'Hara to Zaimink Liou*. Tehran: Chapar Publications. [In Persian].
- Niknam, M. (2000). Study and Library User Education. *Journal of Books*, 42, 111-125. [In Persian].
- Pishgo, H., & Malazeh, S. (2019). Investigating the impact of book-reading education strategies on increasing non-curricular reading among primary school students. *Information Studies and Public Libraries Research*, 25(4), 597-620. [In Persian].
- Qanavizchi, M. A., & Davarpanah, M. R. (2007). Investigating facilitators and inhibitors of study, and the relationship between attitudes toward reading and Maslow's motivational model. *Library and Information Science Journal*, 40, 46-60. [In Persian].
- Rada, I., & Masoudi, M. (2013). Investigating the reading habits of high school students in Mashhad and the factors influencing them. *Information Studies and Public Libraries Research*, 19(3), 387-407.
- Rostami Pour, A. (2000). *Guide to Implementing Research Activities on Reading and Research for High School Level*. Tehran: Ministry of Education, Educational Affairs, Cultural Institute of Mandae Tadrib. [In Persian].

- Saadat Abadinasab, M. J., & Heydari, M. (1998). Creating motivation for reading books in children and adolescents (Problems and Solutions). *Child and Adolescent Research Journal*, 15, 81-93. [In Persian].
- Safaei Moghadam, M., Rahmani, B., Pak Seresht, M. J., & Morashi, S. M. (2016). Islamic Ethical Foundations and Teacher-Student Relations. *Journal of Education Research*, 6(1), 23-45. [In Persian].
- Safai, Q. (2000). The Impact of Public Libraries on Promoting Reading Culture. *University Library and Information Research*, 32(34), 5-14. [In Persian].
- Salari Far, M. R., Mahmoudian, H., & Ghafari, F. (2015). Family and Population Knowledge. Tehran: Samt Publications.
- Sangsari, M. R., & Alizadeh, F. (2006). Teaching Reading, Study Methods, and Summary of the PERLS Test. Tehran: Abou Ata Publications. [In Persian].
- Seif, A. A. (2016). Modern Educational Psychology. Tehran: Dowran Publications. [In Persian].
- Soltani, S. K. A. (2013). Identifying motivational factors influencing medical students' learning. *Strategic Education Magazine in Medical Sciences*, 6(4), 241-246. [In Persian].
- Steiger, R. C. (1998). Ways to Encourage Study. Translated by P. Sotoudeh. Tehran: Secretariat of the Public Libraries Trusteeship. [In Persian].
- Supreme Leader's statements during the meeting with students at the University of Tehran, 15/08/2016. [In Persian].
- Talebi, J., Maleki, M. R., & Delgoshai, B. (2009). Thesis, Dissertation, Research Project, and Scientific Articles Writing. Mashhad: Ferdosi Publications. [In Persian].
- Uusen, Anne, and Määrsepp, Mare (2012). Gender differences in reading habits among boys and girls of basic school in Estonia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(69), 1795 – 1804.
- Wallace, T. L., & Sung, H. C. (2018). "Classroom environment and students' academic motivation." *Educational Psychology Review*, 30(4), 123-141.
- Wang, J.H. Y., and Guthrie, J. T. (2004). Modelling the effects of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading and past reading achievement on text comprehension between U.S. and Chinese students. *Reading research quarterly*, 39, 162-166.
- Wigfield, A., & Guthrie, J. T. (1997). Relations of childrens motivation for reading to the amount and breadth of their reading. *Journal of educational psychology*, 89, 420-432.

Yaghoubi Rad, F., Kavosi, S., & Rashidpour, A. (2015). Investigating factors influencing the promotion of reading culture among male high school students in District 5, Tehran. *Family and Research Journal*, 12(26), 87-106. [In Persian].

Zarei, I. (2013). *National Media and the Reading Culture*. Qom: Islamic Research Center of the Islamic Republic of Iran. [In Persian].

Evaluation and ranking of factors affecting the quality of education in elementary schools using the school-centered management method from the perspective of elementary school principals in Urmia city in the academic year 2023-2024

Hossein Karimi: PhD Student in Educational Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Urmia Branch.

Javad Keyhan*: Associate Professor in Educational Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Urmia Branch.

Abstract

Introduction: The aim of this research was to evaluate and rank the factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by primary school principals in Urmia County during the 2023-2024 academic year.

Method: This applied research utilized a mixed-methods approach. In the qualitative phase, a snowball sampling technique was used to select 12 primary school principals from Urmia, with whom semi-structured interviews were conducted. The data were analyzed through content analysis to identify the challenges and barriers in the selection and appointment of principals in public schools in West Azerbaijan province. In the quantitative phase, using a questionnaire derived from the qualitative findings and employing hierarchical analysis, 46 primary school principals were asked to prioritize the identified barriers.

Findings: The findings indicate that the factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by primary school principals, are categorized into five main themes, which include 25 sub-themes. The main themes, ranked according to hierarchical analysis, are: teacher education and training, educational resources and equipment, the role and performance of principals, external or organizational factors, and organizational structure. By considering the priority and importance of each of these factors, the quality of education in primary schools can be improved.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that by considering the priority and significance of each of these factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by school principals, the quality of education in primary schools can be enhanced.

Keywords: Education Quality, School-Based Management, School Principals, Primary Schools.

*Corresponding author: Associate Professor in Educational Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Urmia Branch.

Email: Keyhan.Edu@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.472520.1064](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.472520.1064)

Evaluation and ranking of factors affecting the quality of education in elementary schools using the school-centered management method from the perspective of elementary school principals in Urmia city in the academic year 2023-2024

Detailed Abstract

Introduction: The aim of this research was to evaluate and rank the factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by primary school principals in Urmia County during the 2023-2024 academic year.

Materials and methods: This applied research utilized a mixed-methods approach. In the qualitative phase, a snowball sampling technique was used to select 12 primary school principals from Urmia, with whom semi-structured interviews were conducted. The data were analyzed through content analysis to identify the challenges and barriers in the selection and appointment of principals in public schools in West Azerbaijan province. In the quantitative phase, using a questionnaire derived from the qualitative findings and employing hierarchical analysis, 46 primary school principals were asked to prioritize the identified barriers.

Results and discussion: This study aimed to evaluate and rank the factors influencing the quality of education in elementary schools through a school-based management approach from the perspective of school principals in the city of Urmia during the 2023-2024 academic year. The results show that, from the perspective of school principals, the most influential factor on educational quality is the role and performance of the principals themselves. School principals play a vital role in improving educational quality, and school-based management, as a comprehensive and overarching approach, is implemented by them to enhance educational processes and create a positive and enjoyable environment for both students and teachers. In this regard, principals must be able to identify the strengths and weaknesses of their school, define educational goals, and develop optimal strategies to improve the academic achievement of students. Another key responsibility of principals is to recognize the strengths of teachers and implement educational programs to enhance their teaching skills. Moreover, principals should foster student motivation to actively engage in the learning process and pay attention to improving school infrastructure and resources. Another important factor affecting educational quality is the school's organizational structure, which must be designed and implemented in such a way that roles and responsibilities of all members are clearly defined

and relationships among them are appropriately structured. This structure should be flexible enough to adapt to changes in the educational environment and emerging needs. Additionally, teacher training is a key element in improving educational quality. Teachers with strong teaching skills and high motivation can play a significant role in enhancing students' academic performance. Also, providing appropriate resources and equipment, such as modern technology and well-equipped libraries, and fostering active collaboration with parents and the community can greatly contribute to improving the educational quality and learning process.

The overall findings of this study emphasize the importance of strengthening the role and performance of school principals, improving the organizational structure, enhancing teacher training, ensuring resource availability, and establishing effective communication with parents and the community. Based on these results, it is recommended that special attention be paid to these factors and their prioritization for the successful implementation of school-based management and the enhancement of educational quality in elementary schools.

The findings indicate that the factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by primary school principals, are categorized into five main themes, which include 25 sub-themes. The main themes, ranked according to hierarchical analysis, are: teacher education and training, educational resources and equipment, the role and performance of principals, external or organizational factors, and organizational structure. By considering the priority and importance of each of these factors, the quality of education in primary schools can be improved.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that by considering the priority and significance of each of these factors affecting the quality of education in primary schools through the school-based management approach, as perceived by school principals, the quality of education in primary schools can be enhanced.

Keywords: Education Quality, School-Based Management, School Principals, Primary Schools.

ارزیابی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

حسین کریمی: دانشجوی دکتری، مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه.
جواد کیهان*: دانشیار رشته مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه.

چکیده

هدف: هدف از انجام پژوهش ارزیابی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. **روش کار:** پژوهش حاضر نوع کاربردی و به روش رویکرد آمیخته انجام شد. در بخش کیفی از طریق نمونه گیری گلوله برفی با ۱۲ نفر از مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه، مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد و تجزیه و تحلیل آنها از طریق محتوای تحلیل مضمون در راستای شناسایی چالش‌ها و موانع انتخاب و انتصاب مدیران مدارس دولتی استان آذربایجان غربی صورت گرفت. در بخش کمی با استفاده از پرسشنامه ماحصل کار کیفی و بهره گیری از تحلیل سلسله مراتبی از نظر ۴۶ نفر از مدیران مدارس ابتدایی به اولویت بندی موانع پرداخته شده است. **نتایج:** یافته های پژوهش نشان می دهد عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی شامل ۵ مفهوم اصلی در قالب ۲۵ مضمون است که مفاهیم اصلی به ترتیب براساس تحلیل سلسله مراتبی عبارتند از: تعلیم و تربیت معلمان، منابع و تجهیزات آموزشی، نقش و عملکرد مدیران، عوامل بیرونی یا برون سازمانی و ساختار سازمانی. در نتیجه با می توان با در نظر گرفتن اولویت و اهمیت هر کدام از این عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس، سطح کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی را بالا برد. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد می توان با در نظر گرفتن اولویت و اهمیت هر کدام از این عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس، سطح کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی را بالا برد.

واژگان کلیدی: کیفیت آموزش، مدیریت مدرسه محور، مدیران مدارس، مدارس ابتدایی.

***نویسنده مسؤل:** دانشیار رشته مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه.

Email: Keyhan.Edu@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.472520.1064](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.472520.1064)

کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی اساسی‌ترین ستون توسعه تحصیلی دانش‌آموزان است و آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم و مهارت‌های اساسی را فراهم می‌کند. کارکرد معلمان در این مرحله از اهمیت بسیاری برخوردار است؛ معلمان با داشتن مهارت‌ها و تخصص لازم، باید بتوانند محتوای درسی را به شیوه‌هایی جذاب و قابل درک برای دانش‌آموزان ارائه دهند. ایشان باید بتوانند فضای آموزشی را به گونه‌ای محیطی فعال و پویا تبدیل کنند تا دانش‌آموزان با انگیزه و اشتیاق بیشتری به یادگیری بپردازند. کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی تحت تأثیر مدیریت مدارس است (بازقلی زاده، قاسمی زاد و مشایخ، ۱۴۰۰). آموزش با کیفیت در مدارس ابتدایی تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند صلاحیت معلمان، تجربه تدریس، روش‌های تدریس، انگیزه معلمان، آموزش معلمان، دانش محتوا و غیبت معلمان است (Ahmed, Baloch, & Karim, 2023). مدیریت مبتنی بر مدرسه مشارکت اعضای مدرسه و جامعه را در جهت بهبود کیفیت آموزش در مدارس تشویق می‌کند (هاردانسیا^۱، ۲۰۲۲: ۱۴۸). ارزیابی نقش مهمی در تعیین موفقیت و نقاط ضعف فرآیند آموزشی دارد و می‌تواند به بهبود حرفه‌ای بودن معلمان و دستاوردهای دانش‌آموزان کمک کند (Fadhilla, 2023). مدیریت مبتنی بر مدرسه در مدارس ابتدایی نقش بسیار حیاتی در مدیریت آموزش دارد. این رویکرد مدیریتی به مدیران این امکان را می‌دهد تا با توجه به شناخت دقیق از نیازها و ویژگی‌های خاص محیط آموزشی، تصمیمات بهینه‌تری برای بهبود کیفیت و عملکرد آموزشی مدرسه اتخاذ کنند (صالحی، بازگیر و ازکات، ۱۳۹۹). یکی از ویژگی‌های مهم مدیریت مبتنی بر مدرسه، شرکت فعال اعضای جامعه مدرسه در فرآیند تصمیم‌گیری است. این اعضا شامل معلمان، والدین، دانش‌آموزان و سایر اعضای جامعه مدرسه می‌شوند. این شرکت فعال به ایجاد یک فضای مشارکتی و ترمزومون ی در مدرسه کمک می‌کند و تصمیمات بهبود آموزشی با توجه به نیازها و نظرات همه ارائه می‌شود (Masuri, Fitria, & Mulyadi, 2021). همچنین مدیریت مبتنی بر مدرسه ترویج انعطاف‌پذیری و نوآوری در فرآیند آموزش را تشویق می‌کند. این انعطاف در ارائه راهکارها و روش‌های تدریس، بهبود برنامه درسی و ایجاد محیط‌های آموزشی جذاب و مؤثر نقش مهمی ایفا می‌کند (Junaedi & Rahminawati, 2022). بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی تحت مدیریت مدرسه محور از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی در مقالات متعدد یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اجرای مدیریت مبتنی بر مدرسه در بهبود کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی موفق بوده است (هاردانسیا^۲، ۲۰۲۲). این مطالعه همچنین نشان داد که سبک رهبری توزیع‌کننده رابطه مثبتی با تعهد سازمانی معلمان دارد که یک مضمون تعیین‌کننده برای تعهد معلمان است (Kajisho & Lodisso, 2020). علاوه بر این، این مطالعه بر اهمیت فرهنگ مدرسه و نیاز مدیران و سرپرستان به کار برای توسعه یک فرهنگ مشترک در مدارس تأکید کرد (Siagian, Rukun, Marsidin, & Anwar). تحقیقات دیگری بر سهم قابل توجه متغیرهای مدیریتی مدیر و عملکرد معلم در بهبود کیفیت آموزش در مدارس تأکید کرد (یولیاتی و سانتوسا^۳، ۲۰۲۰). علاوه بر این، مطالعه مذکور بر نقش استراتژی مدیر مدرسه در بهبود کیفیت آموزش، از جمله تحقق زیرساخت‌های مدرسه و حرفه‌ای بودن معلمان تأکید کرد (Suryani, 2021). کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی ایران با مشکلات متعددی مواجه است. اول، تمرکز بر حفظ به جای یادگیری گفتگویی، همکاری، تحمل و مهارت‌های زندگی مورد نیاز برای جوامع جهانی شده است (Tohidian, Khorsandi Taskoh, & Abbaspour, 2023). ثانیاً، سیستم آموزشی فاقد آموزش مناسب برای کودکان مبتلا به اختلال رفتاری است، از جمله عدم دانش و مهارت کارکنان مدرسه، نیروی کار لازم، امکانات سخت افزاری و هماهنگی و همکاری بین افراد و سیستم‌ها (Sajadi, Raheb, Maarefvand, Alhosseini, & Ghasemi, 2020). شیوع چاقی و اضافه وزن در کودکان مدرسه‌ای ایران

1- Hardiansyah

2- Hardiansyah

3- Yuliyati & Santosa

افزایش یافته است که نشان دهنده نیاز به مداخلات جدی تر است (Emamian, Hashemi, & Fotouhi, 2019). عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی با روش مدیریت مبتنی بر مدرسه امر مهمی تلقی می شود (هاردانسیا، ۲۰۲۲). به نحوی که به مدارس کمک می کند تا مشکلات را شناسایی، تجزیه و تحلیل و حل کنند (Tabroni, Sari, Salamah, & Mulyani, 2022). با این حال، مدارس ابتدایی و متوسطه به دلیل فقدان نظریه، ایده ها و تجربه عملی اساسی در مدیریت خود با چالش هایی روبرو هستند (S. Zhang, 2017). بنابراین، یک سیستم ارزیابی خود مدیریت گرا برای هدایت مدارس در بهبود کیفیت آموزش مورد نیاز است (Sunaengsih, Thahir, Tamam, & Safitri, 2020). اجرای مدیریت مبتنی بر مدرسه در بهبود کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی موفق بوده است (Raksanakorn & Khumsamart, 2020) و این اجازه می دهد تا مدارس مستقل تر باشند، منابع را به طور مؤثر مدیریت کنند و اعضای مدرسه و جامعه را در تصمیم گیری درگیر کنند. فرآیند برنامه ریزی در مدیریت مبتنی بر مدرسه شامل ایجاد چشم انداز و مأموریت مدرسه و تضمین انضباط در میان اعضای مدرسه است. با عنایت به تبیین هر کدام از متغیرها و درک مسئله پژوهشی، تحقیق حاضر در پی آن است که به موضوع ارزیابی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بپردازد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از حیث هدف تحقیقی کاربردی است و از حیث نحوه گردآوری اطلاعات، آمیخته (کیفی، کمی) است به این صورت که ابتدا با استفاده از مصاحبه های نیمه ساختار یافته عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه شناسایی شده و در مرحله بعد با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی عوامل شناسایی شده رتبه بندی شده است. در مرحله مصاحبه، مصاحبه شوندگان یا مدیران مدارس ابتدایی به سؤالات مصاحبه از قبیل: عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور را در چه می دانید؟ پاسخ دادند. که در تحقیق کنونی با ۱۲ مصاحبه به اشباع نظری حاصل شد. جایی که داده های جدیداً جمع آوری شده با داده هایی که قبلاً جمع آوری شده تفاوتی ندارد و کدهای مستخرج شده تکراری می شود. تحلیل داده ها از روش تحلیل تم استفاده شد و در نهایت عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران شناسایی شدند. بعد از استخراج عوامل مذکور اقدام به طراحی پرسشنامه به منظور مقایسه زوجی میان عوامل اصلی پرداخته شد. برای پاسخگویی به سؤالات در پرسشنامه از طیف لیکرت ۵ گانه استفاده شده است. پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی را میان ۴۶ نفر از مدیران مدارس ابتدایی به صورت در دسترس توزیع گردید.

نحوه نمره دهی: پرسشنامه در این تحقیق برای تعیین طیف پاسخها از مقیاس پنج گزینه ای لیکرت استفاده شد. که دارای ۵ گزینه خیلی زیاد، زیاد، متوسط کم و خیلی کم بوده است که به ترتیب نمره ۵ تا ۱ دریافت می کنند.

روایی پرسشنامه توسط کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت و برای سنجش ضریب پایایی در این پژوهش ابتدا پرسشنامه بر روی جامعه ۲۰ نفری به صورت آزمایشی اجرا شد سپس با استفاده از نرم افزار Spss25 با روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه مشخص شد که با حذف ۵ سؤال نامطلوب برابر با ۰/۸۹ بود و تعداد سؤالات از ۲۵ به ۲۰ سؤال کاهش یافت به طوری برای هر کدام از عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدرسه محور شناسایی شده، ۵ سؤال اختصاص یافت.

یافته‌ها

جدول ۱، ۲ و ۳ مشخصات جمعیت شناختی نمونه ارائه شده است. با توجه به نتایج ۴۱/۳٪ از افراد سن ۴۰ سال به بالا دارند، ۴۵/۷٪ مدرک تحصیلی کارشناسی دارند و همچنین ۳۷٪ از آنها بین ۱-۵ سال سن دارند.

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی بر اساس سن

رده سنی	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
۳۰-۲۰	۱۴	۳۰/۴	۳۰/۴
۴۰-۳۰	۱۳	۲۸/۳	۵۸/۷
>۴۰	۱۹	۴۱/۳	۱۰۰
کل	۴۶	۱۰۰	-

جدول ۲. مشخصات جمعیت شناختی بر اساس سابقه خدمت

سابقه خدمت	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
۵-۱	۱۷	۳۷	۳۷
۱۰-۵	۱۵	۳۲/۶	۶۹/۶
>۱۰	۱۴	۳۰/۴	۱۰۰
کل	۴۶	۱۰۰	-

جدول ۳. مشخصات جمعیت شناختی بر اساس سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
دکتری و بالاتر	۱۱	۳۹/۹	۳۹/۹
فوق لیسانس	۱۴	۳۰/۴	۵۴/۳
کارشناسی	۲۱	۴۵/۷	۱۰۰
کل	۴۶	۱۰۰	-

آزمون فرضیات

در این قسمت معرف‌های به دست آمده از مرور ادبیات تحقیق و مصاحبه با خبرگان در خصوص چالش‌ها و موانع اجرای خط مشی‌های آموزش عالی مورد بررسی قرار گرفته است. مصاحبه‌های انجام شده با رویکرد تحلیلم بررسی شده و نتایج در قالب کدهای اولیه، مضمون فرعی و مضمون کلی به شرح زیر است (جدول ۴):

جدول ۴: مضمون‌های عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور

مضمون کلی (مانع و چالش اصلی)	مضمون فرعی	کدهای اولیه
نقش و عملکرد مدیران	رهبری و راهبری	۱. راهبردها و سیاست‌های آموزشی ۲. فرهنگ سازمانی ۳. راهنمایی و حمایت ۴. تحلیل داده‌ها ۵. الهام و انگیزه
	مدیریت منابع	۱. برنامه‌ریزی ۲. تخصیص ۳. کنترل ۴. نظارت ۵. بهره‌وری
	توسعه حرفه‌ای	۱. آموزش ۲. ارزیابی ۳. رشد ۴. توسعه ۵. طراحی برنامه‌های توسعه حرفه‌ای ۶. ارزیابی نیازهای آموزشی و حرفه‌ای ۷. ارائه منابع آموزشی متنوع
	همکاری و ارتباطات	۸. فراهم کردن فرصت‌های ارتقاء مهارت‌ها و دانش‌های حرفه‌ای ۱. ارتباطات ۲. هماهنگی ۳. تمضمون ۴. شفافیت ۵. همکاری ۶. اشتراک‌گذاری ۷. مشارکت ۸. ارتباط نزدیک
	ارزیابی و بهبود عملکرد	۱. ارزیابی ۲. بازخورد ۳. تحلیل ۴. بهبود

<p>۵. تعیین شاخص‌ها و معیارهای عملکرد ۶. جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مربوط به عملکرد ۷. تحلیل و ارزیابی عملکرد ۸. ارائه پیشنهادات و برنامه‌های بهبودی</p>	
<p>۱. کلاس‌ها ۲. کتابخانه ۳. آزمایشگاه‌ها ۴. فضاهای ورزشی ۵. امکانات تکنولوژیک ۶. محیط‌های آموزشی خارج از کلاس</p>	<p>زیرساخت‌های فیزیکی</p>
<p>۱. اندازه کلاس‌ها ۲. تجهیزات و امکانات کلاس‌ها ۳. تقسیم‌بندی دانش‌آموزان در کلاس‌ها ۴. برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های آموزشی در کلاس‌ها ۵. مدیریت رفتار و ترتیب در کلاس‌ها</p>	<p>سازماندهی کلاس‌ها</p>
<p>۱. جذب نیروی انسانی مؤثر ۲. حفظ و توسعه مهارت‌ها و دانش کارکنان ۳. ایجاد محیط کاری انگیزشی ۴. ارزیابی عملکرد و ارائه بازخورد سازنده ۵. ایجاد بستر مناسب برای همکاری و توسعه حرفه‌ای ۶. مدیریت کارکنان و توزیع وظایف ۷. ارتقاء روابط بین فردی و گروهی</p>	<p>مدیریت منابع انسانی</p>
<p>۱. تشکیل تیم‌های کاری ۲. هماهنگی در برنامه‌ریزی آموزشی ۳. همکاری با والدین و جامعه محلی ۴. ارتباط نزدیک با دیگر نهادهای آموزشی ۵. تبادل اطلاعات و تجربیات با مدارس دیگر ۶. توسعه شبکه‌های همکاری و ارتباطی ۷. تنظیم جلسات هماهنگی و ترمیمات دوره‌ای</p>	<p>هماهنگی و همکاری</p>
<p>۱. توسعه و تعیین اهداف آموزشی ۲. ارتقاء فرهنگ سازمانی ۳. مشارکت و انگیزه‌بخشی ۴. تدوین راهبردها و سیاست‌های آموزشی ۵. تسهیل و حمایت از اعضای مدرسه ۶. ارزیابی و بازخورد سازنده ۷. رهبری توزیعی و تقسیم وظایف ۸. توجه به نیازهای آموزشی و توسعه منابع ۹. ایجاد فرهنگ یادگیری و پذیرش انسانی</p>	<p>رهبری و مدیریت</p>
<p>۱. ارزش‌ها ۲. رهبری</p>	<p>ارتقاء فرهنگ سازمانی</p>

۳. انگیزش		
۴. همکاری		
۵. ارتباطات		
۱. برنامه ریزی زمان		
۲. تخصیص بودجه	مدیریت زمان و منابع مالی	
۳. کنترل مالی		
۴. بهره‌وری از منابع		
۱. تعیین اولویت‌ها		
۲. تخصیص مالیات	توزیع منابع مالی	
۳. برنامه ریزی مالی		
۴. کنترل هزینه‌ها		
۱. تعمیر و نگهداری		
۲. خرید تجهیزات جدید		
۳. آموزش استفاده صحیح از تجهیزات	به‌روزرسانی تجهیزات	
۴. ارتقاء فنی تجهیزات		
۵. بازسازی و به‌روزرسانی تجهیزات		
۶. ارتقاء امنیت و بهداشت تجهیزات		
۱. فراهمی کتابخانه		
۲. تجهیزات آزمایشگاهی		
۳. امکانات ورزشی		
۴. ارائه رایانه و فناوری اطلاعات		
۵. طراحی دوره‌های آموزشی	ارائه تسهیلات آموزشی	
۶. ارائه محتوای آموزشی مناسب		
۷. فراهم کردن فضاها و امکانات آموزشی		
۸. ارتباط با مربیان و مدرسان مجرب		
۹. ایجاد فرآیندهای ثبت‌نام و مدیریت دوره‌های آموزشی		
۱. رایانه‌ها		
۲. نرم‌افزارهای آموزشی		
۳. تبلت‌ها		
۴. اینترنت پرسرعت		
۵. دستگاه‌های نمایشگر (پروژکتور)	ارتقاء فناوری آموزشی	
۶. تحقیق و توسعه فناوری‌های آموزشی		
۷. ارتقاء زیرساخت‌های فنی و فناوری آموزشی		
۸. آموزش و توسعه مهارت‌های فنی در استفاده از فناوری‌های آموزشی		
آموزشی		
۹. ارائه پشتیبانی فنی و فناوری برای اعضای سازمان		
۱. کلاس‌های درسی	ایجاد محیط‌های آموزشی مؤثر	
۲. آزمایشگاه‌ها		
۳. کتابخانه		

<p>۴. فضاهای باز آموزشی (مثلاً فضای باز؛ فضای آموزشی بیرونی)</p> <p>۵. فضاهای آموزشی خارج از مدرسه (برای برگزاری سفرهای آموزشی و فعالیتهای میدانی)</p> <p>۱. مشارکت والدین</p> <p>۲. همکاری با جوامع محلی</p> <p>۳. حمایت از دانش‌آموزان با نیازهای ویژه</p> <p>۴. ارتباط با سازمان‌ها و مراکز اجتماعی</p> <p>۵. ایجاد برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی</p> <p>۱. همکاری با شرکت‌ها و صنایع محلی</p> <p>۲. برنامه‌های کارآموزی برای دانش‌آموزان</p> <p>۳. ساخت و توسعه ارتباط با کارآفرینان و کسب‌وکارهای محلی</p>		
<p>۴. ارائه فرصت‌های شغلی و کارآموزی برای فارغ‌التحصیلان</p> <p>۵. همکاری با اتاق بازرگانی و صنایع محلی</p> <p>۶. برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی تخصصی</p> <p>۷. حمایت از پروژه‌ها و فعالیتهای محلی</p> <p>۸. تأمین امکانات و منابع مالی از منابع محلی</p> <p>۱. تأمین منابع مالی</p> <p>۲. اجرای برنامه‌های آموزشی ملی</p> <p>۳. ایجاد استانداردهای آموزشی</p> <p>۴. ارائه آموزش و پژوهش برای معلمان</p> <p>۵. ارائه راهنمایی و پشتیبانی فنی</p> <p>۶. ارائه سیاست‌ها و راهبردهای آموزشی</p>	<p>حمایت اجتماعی</p> <p>همکاری با صنعت و محیط محلی</p> <p>حمایت دولتی و سیاست‌گذاری</p>	<p>عوامل بیرونی (برون سازمانی)</p>
<p>۱. تقویت هویت مدرسه</p> <p>۲. ترویج ارزش‌های آموزشی</p> <p>۳. ایجاد فضایی مطلوب برای یادگیری</p> <p>۴. توجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان</p> <p>۵. ترویج همبستگی و همکاری اجتماعی</p> <p>۶. تشویق به مشارکت والدین در فرآیند آموزش</p> <p>۱. طراحی دوره‌های آموزشی</p> <p>۲. اجرای کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی</p> <p>۳. ارزیابی عملکرد و توانمندی‌ها</p> <p>۴. ارتقاء مهارت‌های تدریس</p> <p>۵. توسعه توانایی‌های رهبری</p> <p>۶. تربیت و توسعه مهارت‌های فنی و فراشناختی</p> <p>۷. ایجاد فرصت‌های یادگیری مستمر</p>	<p>تأثیرات فرهنگی و اجتماعی</p> <p>برنامه‌های توسعه حرفه‌ای</p>	
<p>۱. ارزیابی عملکرد معلمان</p> <p>۲. ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان</p> <p>۳. ارزیابی نیازهای آموزشی</p> <p>۴. ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آموزشی</p> <p>۵. روش‌های ارزیابی</p>	<p>ارزیابی و بازخورد</p>	<p>تعلیم و تربیت معلمان</p>

<p>۶. تعیین معیارها و استانداردها</p> <p>۷. فراهم کردن فرصت‌های بازخورد</p> <p>۸. ارائه بازخورد سازنده و سازماندهی شده</p> <p>۱. تشویق به توسعه مهارت‌های یادگیری</p> <p>۲. ترویج مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری</p> <p>۳. ترویج فرهنگ مطالعه و تحقیق</p> <p>۴. ارائه فرصت‌های یادگیری مستمر برای کارکنان و معلمان</p> <p>۵. تشویق به اشتراک‌گذاری دانش و تجربیات</p> <p>۶. رهبری موجه</p> <p>۷. تشویق به همکاری و تعامل</p> <p>۸. ارزش‌گذاری یادگیری و خطا</p> <p>۹. ارائه بازخورد مؤثر</p> <p>۱۰. فراهم کردن محیط‌های یادگیری انعطاف‌پذیر</p> <p>۱۱. برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تدریس</p> <p>۲. ارائه بازخورد مستمر به معلمان</p> <p>۳. ارتقاء مهارت‌های فنی و فراشناختی معلمان</p> <p>۴. ارزیابی عملکرد تدریس و ارائه توصیه‌های بهبود</p> <p>۵. ایجاد فرصت‌های تبادل تجربیات و دانش بین معلمان</p> <p>۶. ارتقاء مهارت‌های مدیریت کلاس‌ها و فضاها</p> <p>۷. پشتیبانی از استفاده بهینه از فناوری در تدریس</p>	<p>ایجاد فرهنگ یادگیری</p> <p>ارتقاء مهارت‌های تدریس</p>
---	--

در جواب سؤال اول پژوهش مطابق با جدول فوق، در مجموع ۵ مضمون اصلی (نقش و عملکرد مدیران، ساختار سازمانی، منابع و تجهیزات آموزشی، عوامل بیرونی یا برون سازمانی و تعلیم و تربیت معلمان) با ۲۵ مضمون فرعی (رهبری و راهبری، مدیریت منابع، توسعه حرفه‌ای، همکاری و ارتباطات، ارزیابی و بهبود عملکرد، زیرساخت‌های فیزیکی، سازماندهی کلاس‌ها، مدیریت منابع انسانی، هماهنگی و همکاری، حمایت دولتی و سیاست‌گذاری، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی، برنامه‌های توسعه حرفه‌ای، ارزیابی و بازخورد، ایجاد فرهنگ یادگیری، ارتقاء مهارت‌های تدریس) شناسایی شدند. همانطور که در جدول ۵، ملاحظه می‌شود میانگین عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه به ترتیب نقش و عملکرد مدیران ۳/۱۶، ساختار سازمانی ۳/۰۸، تعلیم و تربیت معلمان ۳/۰۴، منابع و تجهیزات آموزشی ۳/۰۳ و عوامل بیرونی ۲/۹۹ هستند. باید در نظر داشت که مهمترین مضمون از دید مدیران مدارس ابتدایی مضمون نقش و عملکرد مدیران است. در واقع آن‌ها بیان کردند که نقش و عملکرد مدیران را می‌توان به عنوان یک مضمون در کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی دانست.

جدول ۵. مقادیر کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه

آماره /متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
تعلیم و تربیت معلمان	۱	۵	۳/۰۴	۰/۶۱۷
منابع و تجهیزات آموزشی	۱	۵	۳/۰۳	۰/۵۳۵
نقش و عملکرد مدیران	۱	۵	۳/۱۶	۰/۶۴۸
عوامل بیرونی یا برون سازمانی	۱	۵	۲/۹۹	۰/۶۶۵
ساختار سازمانی	۱	۵	۳/۰۸	۰/۷۵۴

جهت جواب دادن به سؤال دوم جهت رتبه بندی عوامل، از آزمون فریدمن استفاده شد. در این قسمت، با توجه به داده‌های حاصل از پژوهش ابتدا با استفاده از آزمون‌های کفایت حجم نمونه کایزر، میر و اولکین (KMO) و آزمون کرویت بارتلت و کلمو گوروف - اسمیرنوف، فرض کفایت حجم نمونه و نرمال بودن متغیرهای پژوهش بررسی شده و بعد از آن از آزمون فریدمن سؤالات پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است (جدول ۶).
جدول ۶. آزمون بارتلت برای کفایت حجم نمونه

آزمون بارتلت		KMO ۰/۸۵
سطح معناداری	درجه آزادی	
۰/۰۰۰	۴۵	۲۲۲/۵۱۶

همانطور که در جدول (۶)، ملاحظه می‌شود مقدار KMO، ۰/۸۵ به دست آمده که بالا ۰/۷ است و مقدار χ^2 دو ۲۲۳/۵۱۶ به دست آمده است. با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون بارتلت کمتر از مقدار ۰/۰۵ می‌باشد ($p < ۰/۰۵$) می‌توان گفت حجم نمونه پژوهش حاضر از کفایت لازم برخوردار است. جدول ۷، مربوط به رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه می‌باشد. با توجه به اینک مقدار χ^2 دو (۱/۵۲۹) با درجه آزادی (۴) در سطح ۰/۰۵ معنادار می‌باشد، می‌توان گفت بین عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه از نظر رتبه بندی اختلاف معناداری وجود دارد. بر اساس نتایج حاصله، طبق نظر مدیران مدارس ابتدایی، از بین عوامل مؤثر به ترتیب نقش و عملکرد مدیران، ساختار سازمانی، تعلیم و تربیت معلمان، ارتباط با والدین و جامعه و منابع و تجهیزات بیشترین تأثیر را بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدرسه محور دارند.

جدول ۷. نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی میزان اهمیت هر یک از عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه

ردیف	ابعاد	رتبه پانچ	رتبه میانگین	ن	درجه آزادی	داری	سطح معنی
۱	تعلیم و تربیت معلمان	۳/۰۴	۳/۰۰	۱/۵۲۹	۶	۰/۰۰۱	
۲	منابع و تجهیزات آموزشی	۳/۰۳	۲/۸۲				
۳	نقش و عملکرد مدیران	۳/۱۶	۳/۲۱				
۴	عوامل بیرونی یا برون سازمانی	۲/۹۹	۲/۹۴				
۵	ساختار سازمانی	۳/۰۸	۳/۰۲				

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این تحقیق، ارزیابی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس ابتدایی در سطح شهرستان ارومیه در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. از نظر مدیران مدارس ابتدایی بیشترین تأثیر مربوط به مضمون نقش و عملکرد مدیران بود. در مدارس ابتدایی، مدیران نقش بسیار حیاتی در تأثیرگذاری بر کیفیت آموزش دارند و مدیریت مدرسه محور به عنوان یک شیوه مدیریتی کلان و جامع توسط آن‌ها اجرا می‌شود. این شیوه متمرکز بر ارتقاء کیفیت فرآیند آموزشی و ایجاد محیطی مثبت و مفرح برای دانش‌آموزان و معلمان می‌باشد (Febyola, Ananda, Feros, & Wulandari, 2023). ابتدا، مدیران باید بتوانند یک دیدگاه استراتژیک و جامع نسبت به آموزش داشته باشند. این به معنای درک عمیق از اهداف آموزشی، نقاط قوت و ضعف مدرسه، و طرح راهبردهای بهینه برای ارتقاء کیفیت تحصیلی دانش‌آموزان است. در این راستا، مدیران باید بتوانند توانمندی‌های معلمان را شناسایی و تقویت کنند. ایجاد برنامه‌های آموزشی و پشتیبانی از معلمان در جهت بهبود تدریس و ایجاد روابط مثبت با دانش‌آموزان از دیگر وظایف مدیران است. همچنین، مدیران باید به دقت نیازهای دانش‌آموزان را مشخص کنند و برنامه‌هایی برای افزایش مشارکت اجتماعی و رفاه روانی دانش‌آموزان ارائه دهند (Hardiansyah, 2022). ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای حضور فعال در فرآیند آموزشی از دیگر وظایف مدیران مدارس ابتدایی است. علاوه بر این، مدیران باید به بهبود زیرساخت‌ها و تجهیزات مدرسه توجه داشته باشند. فراهم کردن شرایط آموزشی مناسب و استفاده از فناوری‌های مدرن برای افزایش مضمون دانش‌آموزان با محتوای آموزشی نیز از اقدامات مؤثر مدیران است. در نهایت، توانایی مدیران در ایجاد هماهنگی و همکاری مؤثر با اعضای هیئت‌مدیره، معلمان، و والدین نیز بسیار حائز اهمیت است. این ارتباطات سازنده می‌توانند بهبود مستمر در کیفیت آموزش را تضمین کرده و مدرسه را به عنوان یک مؤسسه موفق و پویا نمایند (Sabila, Bahtiar, & Yakin, 2023).

ساختار سازمانی به عنوان دومین مضمون مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی، از دیدگاه مدیران این مدارس بسیار اهمیت‌آمیز است. ساختار سازمانی به نوعی چارچوب یا نظامی است که نقش و وظایف اعضای مختلف سازمان را تعیین کرده و روابط میان آن‌ها را مشخص می‌کند. این ساختار در تعیین میزان کارایی و هماهنگی دستگاه آموزشی تأثیرگذار است (X. Zhang & Zhong, 2023). اولین نکته مهم در ساختار سازمانی مدارس ابتدایی، تعیین وظایف و مسئولیت‌های هر کدام از اعضا است. این شامل معلمان، مدیران، کارکنان اداری، و سایر اعضای هیئت‌مدیره می‌شود. تعیین وظایف به گونه‌ای که با هدف ارتقاء کیفیت آموزش هماهنگ باشد، نقش مهمی در بهبود فرآیند آموزشی دارد (Hrybiuk, 2022).

دومین جنبه مهم ساختار سازمانی، ایجاد روابط و هماهنگی میان اعضاست. مدیران باید بتوانند یک محیط هماهنگ و متمرکز بر اهداف آموزشی ایجاد کنند. این هماهنگی شامل ارتباطات فعال میان معلمان، مدیران، و کارکنان اداری است که بهبود اجرای برنامه‌های آموزشی را تضمین می‌کند. ساختار سازمانی باید توانایی انعطاف‌پذیری داشته باشد تا با تحولات و نیازهای متغیر محیط آموزشی هماهنگ شود (Emamian et al., 2019). این انعطاف‌پذیری به معنای قابلیت سازمان برای تطابق با تغییرات در سیاست‌ها، فناوری‌ها، و انتظارات جامعه است. در نهایت، ایجاد یک ساختار سازمانی که تشویق به همکاری و اشتراک دانش دارد، از اهمیت بسزایی برخوردار است. این اقدام می‌تواند باعث بهبود تدریس، ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان، و ارتقاء کلیت فرآیند آموزشی گردد (ZahediPour, Oladian, & Hosseini, 2020). تعلیم و تربیت معلمان به عنوان یکی از عوامل مهم بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی، از دیدگاه مدیران این مدارس بسیار حائز اهمیت است. معلمان بازیگر کلیدی در فرآیند آموزش هستند و تأثیر مستقیمی بر پیشرفت و موفقیت دانش‌آموزان دارند. بنابراین، تعلیم و تربیت معلمان نه تنها به بهبود مهارت‌های تدریس آنان کمک می‌کند بلکه ایجاد انگیزه، ارتقاء توانمندی‌ها و به‌روزرسانی دانش آن‌ها نیز از اهداف این فرآیند است (Hardiansyah, 2022).

منابع و تجهیزات نیز به عنوان مضمون دیگری که تأثیرگذار بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی است، از اهمیت بسزایی برخوردار است. مدیران باید به دقت تأمین امکانات و منابع آموزشی را برنامه‌ریزی کنند تا بهبود محیط آموزشی و افزایش تمضمون دانش‌آموزان با محتوای آموزشی را ممکن سازند. فناوری‌های مدرن، کتابخانه‌های به‌روز و تجهیزات آزمایشگاهی از جمله منابع مهمی هستند که می‌توانند به بهبود کیفیت آموزش و یادگیری کمک کنند (Tabroni et al., 2022). عوامل بیرونی نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. مدیران باید توانایی برقراری ارتباط فعال با والدین را داشته باشند تا از نظرات و نیازهای آنان مطلع شوند و همکاری مؤثری را برای پیشرفت دانش‌آموزان ایجاد کنند. ایجاد جلسات ارتباطی مداوم با والدین، اطلاع‌رسانی به جامعه در مورد برنامه‌ها و اقدامات مدرسه، و ایجاد ارتباطات مثبت با جوامع محلی، می‌تواند به تقویت ارتباط مدرسه با جامعه کمک کرده و در نهایت بهبود کیفیت آموزش را فراهم کند (Fadhilla, 2023). در راستای تأیید نتایج بدست آمده، نقش و کارکرد مدیران در سبک مدیریت مدرسه محور بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی تأثیر بسزایی دارد. مدیریت مدرسه محور به مدارس اجازه می‌دهد تا استقلال و انعطاف بیشتری در مدیریت منابع داشته باشند که منجر به بهبود کیفیت آموزش می‌شود (Hrybiuk, 2022). مدیران با مشارکت فعال کمیته‌های مدرسه، معلمان، والدین و رهبران جامعه در فرآیندهای تصمیم‌گیری، نقش مهمی در اجرای مدیریت مدرسه محور ایفا می‌کنند (Doyguneel & Koprulu, 2022). آن‌ها مسئول مدیریت برنامه‌های درسی و آموزشی، دانش‌آموزان، مربیان و کارکنان آموزش و پرورش و همچنین امکانات و زیرساخت‌ها هستند علاوه بر این، مدیران باید بر بهبود نقش‌ها و مسئولیت‌های مدیران مدارس ابتدایی برای برآوردن الزامات برنامه آموزشی تمرکز کنند (Okeke-James, Akudo, & Anyanwu). نظارت و حمایت آن‌ها می‌تواند عملکرد معلمان را افزایش دهد، دیدگاهی در مورد تدریس ایجاد کند و نظارت و کمک اداری به معلمان ارائه دهد (Bagum, Nawaz, & Khan, 2022). به طور کلی، مدیران در مدیریت مدرسه محور مسئولیت ایجاد یک محیط یادگیری مساعد و مؤثر را دارند که

باعث ارتقای موفقیت تحصیلی و مسئولیت اجتماعی شود. در نتیجه، با توجه به نتایج بدست آمده، پیشنهاد می‌شود توجه به تقویت نقش و عملکرد مدیران، بهبود ساختار سازمانی، تعلیم و تربیت معلمان، ارتباط با والدین و جامعه، و تأمین منابع و تجهیزات، به عنوان اولویت‌های اصلی در پیاده‌سازی مدارس محور، برای ارتقاء کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی مورد توجه قرار گیرد.

References

- Bagum, M., Nawaz, A., & Khan, R. K. (2022). Role of AEOs and Educational Administration in Teachers' Performance at School. *Review of Applied Management and Social Sciences*, 5(3), 467-479.
- Doygunel, A., & Koprulu, F. (2022). A study of the roles of school administrators in increasing the quality of school life through social responsibility projects in primary schools. *Frontiers in Psychology*, 13, 969638.
- Emamian, M. H., Hashemi, H., & Fotouhi, A. (2019). Obesity and underweight: Serious health problems in Iranian primary school children. *Pediatrics International*, 61(10), 1030-1035.
- Fadhilla, N. T. (2023). Evaluation of Learning in Primary Schools to Improve the Quality of Education. *Edunity: Social and Educational Studies*, 2(4), 442-453.
- Febyola, V., Ananda, R., Feros, A., & Wulandari, C. (2023). Policy Analysis of Principals' Competency in Primary Schools. *Edunesia: Jurnal Ilmiah Pendidikan*, 4(3), 1109-1121.
- Hardiansyah, F. (2022). The Implementation of School-Based Management in Improving Quality of Education in Primary School. *Kelola: Jurnal Manajemen Pendidikan*, 9(2), 148-162.
- Hrybiuk, O. (2022). Quality as a management strategy for a school and educational institution.
- Junaedi, Y., & Rahminawati, N. (2022). Implementation of internal quality assurance system in elementary schools (case studies in Bandung). Paper presented at the Islam, Media and Education in the Digital Era: Proceedings of the 3rd Social and Humanities Research Symposium (SoRes 2020), 23–24 November 2020, Bandung, Indonesia.
- Kajisho, M., & Lodisso, S. L. (2020). Distributed school leadership and teachers' organizational commitment: The case of primary schools of Hawassa City administration. *Journal of Education and Practice*, 11(13), 17-25.

- Masuri, M., Fitria, H., & Mulyadi, M. (2021). Improving the Quality of Education in Public Primary School. *Journal of Social Work and Science Education*, 2(3), 259-263.
- Okeke-James, N. J., Akudo, F. U., & Anyanwu, J. A. Administrative Roles in Primary Schools for Curbing COVID-19 Pandemic in Nigeria: Henry Fayol's Approach.
- Raksanakorn, K., & Khumsamart, S. (2020). The Management Model for Effectiveness of Primary Schools Administrators. *World Journal of Education*, 10(6).
- Sabila, N. H., Bahtiar, B., & Yakin, N. (2023). Peran Manajerial Kepala Sekolah Dalam Peningkatan Mutu Pendidikan Sekolah. *Academy of Education Journal*, 14(2), 226-236.
- Sajadi, S., Raheb, G., Maarefvand, M., Alhosseini, K. A., & Ghasemi, A. (2020). The deficits of the Iranian educational system in teaching children with conduct disorders. *Journal of Education and Health Promotion*, 9.
- Siagian, D., Rukun, K., Marsidin, S., & Anwar, S. School management in improving quality education in SMA Nurul Ilmi Padangsidempuan.
- Sunaengsih, C., Thahir, M., Tamam, B., & Safitri, B. (2020). Analysis of The Management Aspect Of Primary School Quality Improvement. *EARR (Educational Administration Research and Review)*, 2(2).
- Suryani, I. (2021). Implementasi Kebijakan Strategi Kepala Sekolah dalam Meningkatkan Mutu Pendidikan. *Jurnal Gentala Pendidikan Dasar*, 6(1), 65-82.
- Tabroni, I., Sari, R. P., Salamah, U., & Mulyani, S. (2022). Education Quality Improvement Through School Based Management. *Jurnal Multidisiplin Madani*, 2(3), 1209-1218.
- Tohidian, I., Khorsandi Taskoh, A., & Abbaspour, A. (2023). Urgent changes to be made in Iran's primary education: voices from teachers. *ECNU Review of Education*, 6(3), 485-497.
- ZahediPour, M., Oladian, M., & Hosseini, S. R. (2020). Designing an Effective Schools Model based on learning Organizational Model in Primary Schools. *Iranian journal of educational sociology*, 3(2), 122-134.
- Zhang, S. (2017). Study of the Evaluation Framework of Management Quality of Primary and Secondary Schools Based on Resource-Based Theory. *Creative Education*, 8(6), 893-900.
- Zhang, X., & Zhong, D. (2023). Self-Evaluation Mechanism of Primary and Secondary School Based on Education Quality Improvement. *Research and Advances in Education*, 2(2), 82-85.

Investigating the role of organizational climate and job satisfaction on the mental health of elementary school teachers in Divandareh city

Seyedeh Sabri Hosseini *: Teacher and Bachelor of Elementary Education.

Ayese Amini: Master of Health Education and Healthcare Professional.

Abstract

Introduction: The main objective of this study is to examine the role of organizational climate and job satisfaction on the mental health of primary school teachers in Divandarreh County.

Method: This research is descriptive and correlational in nature, and it is classified as applied research. The statistical population of this study includes all primary school teachers in Divandarreh County, totaling 439 individuals. Using the Morgan table and convenient sampling method, a sample size of 205 participants was selected. Data were collected using the following questionnaires: the Organizational Climate Questionnaire by Sussman and Depew (1989), the Minnesota Job Satisfaction Questionnaire (1989), and the Goldberg Mental Health Questionnaire (1972). For data analysis, SmartPLS 3 software was used to model structural equations, and SPSS version 26 was used for other analyses. The significance level for the tests was set at 0.05 ($\alpha = 0.05$).

Findings: Data analysis showed a significant relationship between organizational climate, job satisfaction, and mental health. Analysis of the research hypotheses revealed significant relationships between the clarity and agreement on organizational goals, role clarity and agreement, satisfaction with organizational rewards, satisfaction and agreement on procedures, pay systems, job type, opportunities for advancement, leadership style, and mental health. Additionally, the findings indicated that there was no significant relationship between the effectiveness of communication, organizational climate, and physical conditions with mental health.

Conclusion: The overall conclusion of the study suggests that by considering the priority and importance of each of these factors affecting the quality of education in primary schools, schools can enhance educational quality using school-centered management from the perspective of school administrators.

Keywords: Organizational Climate, Job Satisfaction, Mental Health.

*Corresponding author: Teacher and Bachelor of Elementary Education.

Email: shosayni190@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.490252.1068](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.490252.1068)

Investigating the role of organizational climate and job satisfaction on the mental health of elementary school teachers in Divandareh city

Detailed Abstract

Introduction: The main objective of this study is to examine the role of organizational climate and job satisfaction on the mental health of primary school teachers in Divandarreh County.

Materials and methods: This research is descriptive and correlational in nature, and it is classified as applied research. The statistical population of this study includes all primary school teachers in Divandarreh County, totaling 439 individuals. Using the Morgan table and convenient sampling method, a sample size of 205 participants was selected. Data were collected using the following questionnaires: the Organizational Climate Questionnaire by Sussman and Depew (1989), the Minnesota Job Satisfaction Questionnaire (1989), and the Goldberg Mental Health Questionnaire (1972). For data analysis, SmartPLS 3 software was used to model structural equations, and SPSS version 26 was used for other analyses. The significance level for the tests was set at 0.05 ($\alpha = 0.05$).

Results and discussion: Data analysis showed a significant relationship between organizational climate, job satisfaction, and mental health. Analysis of the research hypotheses revealed significant relationships between the clarity and agreement on organizational goals, role clarity and agreement, satisfaction with organizational rewards, satisfaction and agreement on procedures, pay systems, job type, opportunities for advancement, leadership style, and mental health. Additionally, the findings indicated that there was no significant relationship between the effectiveness of communication, organizational climate, and physical conditions with mental health.

Organizational climate is a relatively enduring characteristic of an organization that distinguishes it from other organizations. It is reflected in collective perceptions of factors such as autonomy, trust, cohesion, support, identity, recognition, innovation, and impartiality, and is created through interactions between members. It serves as a basis for interpreting situations and reflects the norms, values, attitudes, and perceptions of the organizational culture. Furthermore, organizational climate acts as an influential and powerful source in shaping behavior. Therefore, a better organizational climate leads individuals to feel more effective in their work environment, preventing them from becoming weak or disengaged, and contributing to better mental health. The more open the organizational climate in schools, the

stronger the morale of the staff. Considering the nature of these two factors, this relationship appears to be natural. The more appropriate the organizational climate, the less psychological energy an individual expends, fostering constructive and positive social relationships with others. The individual understands their role within social groups properly, leads a purposeful and goal-driven life, and their actions are based on pursuing these goals, ensuring their mental health.

Additionally, the results of the research showed that there is a significant negative relationship between job satisfaction and mental health. Numerous studies have shown that dissatisfied employees are more susceptible to various illnesses, ranging from headaches to heart diseases. In other words, a decrease in job satisfaction puts an individual's mental health at risk. This result indicates that if mental health in any of its subscales is compromised, and if an individual's internal and job-related needs are not adequately met, their mental health will be affected. When an individual loses their job satisfaction, the negative consequences will create problems for the organization. Many scholars and educators believe that teachers are the most significant and influential factor in the educational process. Therefore, it is not unreasonable to say that teachers form the foundation of a successful educational system. The first step toward achieving an effective educational staff is understanding the factors that impact teachers' activities. Among these factors, job satisfaction and, consequently, the mental health of teachers are essential, as there is a direct relationship between job satisfaction, mental health, and their performance. Those with higher job satisfaction and mental health perform their work better. Therefore, it is necessary for educational institutions to pay more attention to the mental health and job satisfaction of teachers.

Conclusion: The overall conclusion of the study suggests that by considering the priority and importance of each of these factors affecting the quality of education in primary schools, schools can enhance educational quality using school-centered management from the perspective of school administrators.

Keywords: Organizational Climate, Job Satisfaction, Mental Health.

بررسی نقش جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره

سیده صبری حسینی*: آموزگار و کارشناسی آموزش ابتدایی.
عایشه امینی: کارشناس ارشد آموزش بهداشت و مراقب سلامت.

چکیده

هدف: هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره می باشد. **روش کار:** روش تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی است و از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره به تعداد ۴۳۹ نفر می باشد. با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری در دسترس تعداد ۲۰۵ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه جو سازمانی سوسمان و دیپ (۱۹۸۹)، پرسشنامه رضایت شغلی مینه سوتا (۱۹۸۹) و پرسشنامه سلامت روان گلدنبرگ (۱۹۷۲) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نسخه ۳ نرم افزار اسمارت پی ال اس برای تدوین مدل معادلات ساختاری و اس پی اس نسخه ۲۶ برای سایر تحلیل ها استفاده شد سطح معنی داری آزمون در این تحقیق $\alpha = 0/05$ در نظر گرفته شد. **نتایج:** تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد بین جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان رابطه معناداری وجود دارد. بررسی فرضیه های فرعی تحقیق نشان داد بین وضوح و توافق اهداف سازمان، وضوح و توافق نقش، رضایت از پاداش های سازمان، رضایت و توافق بر روی رویه ها، نظام پرداخت، نوع شغل، فرصت های پیشرفت، سبک رهبری با سلامت روان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد بین اثربخشی ارتباطات، جو سازمانی و شرایط فیزیکی با سلامت روان رابطه وجود ندارد. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد می توان با در نظر گرفتن اولویت و اهمیت هر کدام از این عوامل موثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی به شیوه مدیریت مدرسه محور از دید مدیران مدارس، سطح کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی را بالا برد.

واژگان کلیدی: جو سازمانی، رضایت شغلی، سلامت روان.

*نویسنده مسؤول: آموزگار و کارشناسی آموزش ابتدایی.

Email: shosayni190@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.472520.1064](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.472520.1064)

سلامت روان، یکی از مهم‌ترین عوامل موثر در ارتقاء و تکامل انسان محسوب می‌شود. سازمان بهداشت جهانی، سلامت روان را توانایی کامل برای ایفای نقش‌های اجتماعی، روانی و جسمی تعریف می‌کند و آن را قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی، حل منطقی تضادها و تمایلات شخصی در نظر می‌گیرد (موسوی و شاه حسینی، ۱۳۹۴: ۱۷). سلامت روان به معنای اجرای موفقیت‌آمیز عملکرد روانی است که منجر به فعالیت‌های سازنده، برقراری ارتباط با سایر افراد جامعه و توانایی تطبیق با تغییرات یادگیری و اعتماد به نفس می‌شود (جانسون^۱، ۲۰۱۰). معلمان، تاثیر به‌سزایی در ایجاد جو روانی مناسب و برقراری روابط انسانی مطلوب و نهایتاً تحقق اهداف آموزشی مدارس دارند. به ویژه هنگامی که آنها دیگران را به سمت سلامت روانی هدایت می‌کنند، باید مطمئن باشند که محیط روانی مطلوبی برای فعالیت و سازگاری در مدرسه شکل گرفته است. این امر نیازمند آن است که معلمان نیز خود از سلامت روانی مطلوبی برخوردار باشند. معلمان با سلامت روانی پایین، نه تنها از مسئولیت‌های خود در مدرسه شانه خالی می‌کنند و موجب کاهش کارایی خود در انجام وظایف می‌شوند، بلکه ممکن است در بروز رفتاری دانش‌آموزان نیز موثر باشد (علی اکبری، ۱۳۹۶: ۴). جو سازمانی مدرسه، یکی از عوامل مهمی است که بر روابط کارکنان آموزشی، معلمان و دانش‌آموزان اثر غیرقابل انکاری دارد. کار نقش حیاتی در بهزیستی جسمی و روان شناختی افراد دارد همانند دیگر مشاغل پر استرس، در محیط آموزشی نیز میزان غیر مولد استرس ممکن است به معلمان آسیب برساند و بر تدریس تاثیر گذارد (حاتمی‌نژاد و حاتمی‌نژاد، ۱۳۹۵). محیط کار جایی است که یک فرد ساعات زیادی از وقت روزانه خود را در آن سپری می‌کند بنابراین جو حاکم بر آن می‌تواند در ایجاد شوق و انگیزه کاری کارکنان بسیار مفید و ارزشمند باشد. محیط مدرسه به عنوان مکانی که معلم در کنار سایر همکاران خود برای کمک به توسعه و پویایی آموزش و پرورش تلاش می‌کند، محیطی است که انتظار می‌رود جو سازمانی حاکم بر آن معلمان را به شغل و حرفه خود دلبسته و انگیزه آنان را برای خدمت به جامعه دانش‌آموزی و در نهایت به کل جامعه دوچندان سازد. محیط آرام و دلنشین در مدرسه این فرصت را برای معلمان فراهم می‌سازد تا بدون دراز شدن از هر نوع دغدغه و نگرانی فقط به هدف والای خود که همان خدمت به تعلیم و تربیت کشور است فکر کنند و برای تحقق آن تلاش نمایند. بدون شک به هر میزان که جو سازمانی مدرسه آرام و دوستانه باشد و فرهنگ تعامل و همکاری در آن مورد توجه قرار گیرد راه رسیدن به هدف آسان‌تر می‌شود. جو سازمانی مدرسه باید به گونه‌ای باشد که معلم به عنوان یکی از مهمترین ارکان نظام آموزشی از قرار گرفتن در آن لذت ببرد و همه شرایط لازم برای دلبستگی و انگیزش شغلی وی فراهم گردد (حمیدی راد و ترکیان تبار، ۱۳۹۹). به طور کلی شناخت جو سازمانی و سلامت روان کارکنان، به مدیران و کارکنان آنها کمک می‌کند تا به علل انواع تعارضات، ابهامات و چالش‌های موجود در محیط کار خود آگاهی بیشتری پیدا کنند و ارتباطات بین آنها پویاتر شود. جو سالم و مطلوب بر روابط حرفه‌ای کارکنان اثر مثبت داشته و ارتباط صمیمانه و نزدیکی بین آنها به وجود می‌آورد و جو سازمانی نامطلوب و ناسالم ممکن است محیطی سرشار از سوءظن و استرس به وجود آورد و هرگونه مدیریت مشارکتی و گروهی را با شکست مواجه کند. استرس‌های شدید ناشی از ماهیت، نوع و وضعیت نامناسب کار، سلامت روانی کارکنان را به خطر می‌اندازد و بالعکس جو سازمانی مناسب می‌تواند در ایجاد انگیزش برای کارکنان، بهبود روحیه کارکنان، مشارکت افراد در تصمیم‌گیری‌ها و در ازدیاد خلاقیت و نوآوری موثر باشد و به عنوان یک منبع مهم در تامین سلامت روان کارکنان به حساب آید. بنابراین تغییر در هر بخش از جو سازمانی منجر به تغییر فوری و عمیق در نحوه انجام کار و عملکرد کارکنان می‌گردد (ریاحی و ایرانی، ۱۳۹۴: ۳). همچنین آنچه همواره مورد توجه روان‌شناسان و اندیشمندان علوم اجتماعی بوده رضایت شغلی افراد و آثار این رضایت در روحیه آنها و بازدهی کارشان می‌باشد. اگر فرد به شغل خود علاقه‌مند باشد خلاقیت و استعداد وی در زمینه کارش شکوفا خواهد شد و کمتر دچار خستگی

و افسردگی می‌شود (چراغی و هاشم‌زاده، ۱۳۹۵). در مدیریت منابع انسانی پدیده رضایت شغلی یکی از شاخص‌های کیفیت زندگی می‌باشد. شکی نیست مردمی که از کار خود رضایت خاطر دارند در پایان روز احساس می‌کنند که به توفیقی نائل آمده‌اند. رضایت شغلی یکی از عوامل مهم موفقیت شغلی است و موجب کارایی بیشتر و احساس رضایت فرد از خویش می‌شود. افرادی که از شغل خود رضایت دارند کارایی بیشتری داشته و احتمال بیشتری وجود دارد که در شغل خود باقی بمانند (پاپایی، ۱۳۹۴: ۴). سایتای و پاپاداپولوس^۱ (۲۰۱۵) رضایت شغلی را بیان احساسات مثبت یک فرد نسبت به موقعیت کاری خود تعریف کرده‌اند. در تعریف اسپکتور^۲ (۱۹۹۷) رضایت شغلی عبارت است از نگرش افراد نسبت به شغل خود و ارزیابی آنها به طور کلی و در حیطه‌های مختلف از شغل خود. رضایت شغلی باعث می‌شود که فرد شاغل در یک سازمان، تعهد بیشتری نسبت به شغل خود داشت باشد و به عنوان یک نیروی کارآمد و دارای تعامل مناسب با همکاران که از سطح شادکامی بالایی برخوردار است به بازدهی بیشتر سازمان کمک می‌نماید (دانایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۳). رضایت شغلی از یک احساس عاطفی مطلوب و مثبت که ناشی از ارزیابی تجربیات شغلی فرد می‌باشد (چانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۲). رضایت شغلی به عنوان مهم‌ترین نگرش، به طرز تلقی یا قضاوتی که کارکنان نسبت به شغل و محیط کار خود دارند بازمی‌گردد. منظور از رضایت شغلی، آن است که وی به طور کلی شغل خود را دوست داشته و نگرش مثبتی نسبت به آن داشته باشد. توجه به سلامت روان در تمام عرصه‌های زندگی از جمله زندگی فردی، اجتماعی و شغلی حائز اهمیت می‌باشد (فرخندگان و همکاران، ۱۳۹۷). وجود محیط‌های کاری سالم و برخوردار از پرورش سلامت روانی در کلیه سازمان‌ها بسیار ضروری است. در صورتی که کارکنان از رضایت شغلی برخوردار باشند، محیط کار می‌تواند باعث برآوردن نیازهای آنان شده و سلامتی روحی و روانی آن‌ها و سازمان تأمین شود. افزایش امیدواری در بین کارکنان، تأمین مالی پرسنل، همچنین عدم رعایت عدالت، فراهم نبودن فرصت‌های شکوفایی برای افراد و وجود تبعیض‌های غیرمنطقی، رضایت شغلی کارکنان را کاهش و سلامت روان را به خطر می‌اندازد (قاسمی پیربلوطی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۲۸). در میان مشاغل مختلف یک جامعه، شغل معلمی از پر اهمیت‌ترین آنها است و معلمان به دلیل تأثیرات مستقیم آموزشی و تربیتی بر فرزندان و در پرورش نسل‌های آتی هر جامعه نقشی بی‌بدیل یافته‌اند. شغل معلمی در کنار اهمیتی که دارد، به عنوان یکی از استرس‌زاترین مشاغل نیز در دنیا شناخته می‌شود. شیوع و گستردگی استرس در محیط کار، محققان را بر آن داشته است که به تحلیل گسترده این موضوع در سازمان و بررسی تاثیر عوامل موثر بر سلامت روان و عملکرد کارکنان بپردازند. با توجه به مطالب گفته شده سوال اساسی تحقیق این است که آیا بین جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره رابطه معنی‌داری وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر، بدین دلیل که دانش کاربردی را در مورد متغیرهای تحقیق می‌دهد، از نظر هدف، پژوهش کاربردی است، از نظر شیوه گردآوری و تحلیل اطلاعات، تحقیقی توصیفی و از نوع همبستگی است، در این پژوهش جامعه آماری شامل کلیه معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره به تعداد ۴۳۹ نفر می‌باشد، در این تحقیق با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۲۰۵ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده‌اند. نمونه‌گیری به این صورت بود که اسامی مدارس دوره ی ابتدایی از آموزش و پرورش گرفته شد و به مدارس برای انجام تحقیق مراجعه شد. در مدرسی که مایل به همکاری بودند پرسشنامه‌ها در اختیار معلمان قرار گرفت و سپس جمع‌آوری شد و برای انجام تحلیل آماری در اختیار آماربست قرار گرفت،

1- Saiti & Papadopoulos

2- Spector

3- Chung

ابزار گردآوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه‌های جو سازمانی سوسمان و دیپ (۲۰۱۷)، رضایت شغلی مینه سوتا (۲۰۱۵) و سلامت روان گلدنبرگ (۱۹۷۲) می‌باشد، در این پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش توصیفی به ویژگی نمونه آماری و بیان مشخصه‌های توصیفی متغیرهای پژوهش پرداخته شده و در بخش استنباطی با بکارگیری مدل معادلات ساختاری و به طور اخص تکنیک تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی ال اس به بررسی مسیرهای مشخص شده پژوهش مطابق با مدل مفهومی پرداخته شده است. نسخه ۳ نرم‌افزار اسمارت پی ال اس برای تدوین مدل معادلات ساختاری و اس پی اس نسخه ۲۶ برای سایر تحلیل‌ها استفاده شده است.

یافته‌ها

بررسی نرمالیتی داده‌های متغیرها

پیش از آنکه آزمونی انجام شود یا اقدام تعمیمی روی داده‌ها اعمال شود، باید نوع توزیع داده‌های متغیرهای مورد مطالعه مشخص گردد تا بر اساس نوع توزیع داده‌های آن روش آماری مناسب و علمی بکار گرفته شود. جهت بررسی نوع توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شده است.

جدول (۱) نتایج مربوط به آزمون نوع توزیع داده‌ها

نتیجه	کلموگروف اسمیرنوف		متغیرها
	سطح معناداری	مقدار آماره	
غیر نرمال	۰,۰۰۶	۰,۰۷۶	جو سازمانی
غیر نرمال	۰,۰۰۱	۰,۰۸۵	رضایت شغلی
غیر نرمال	۰,۰۰	۰,۰۹۰	سلامت روان

همانطور که در جدول فوق مشخص است، سطح معنی داری آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای هر سه متغیر مورد مطالعه کمتر از سطح خطای ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا می‌توان اینگونه استنباط نمود که توزیع داده‌های همه متغیرها غیر نرمال بوده و باید از روش‌های متناسب با نوع توزیع داده‌ها استفاده کرد.

آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن

قبل از رسیدن به مرحله تحلیل مدل و مدلسازی معادلات ساختاری لازم است تا میزان و جهت ارتباط بین متغیرها مشخص شود. به همین منظور با توجه به عدم نرمال بودن توزیع داده‌ها از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است. قدر مطلق ضریب همبستگی بین صفر و یک تغییر می‌کند و هرچه به صفر نزدیک شود، رابطه ضعیف دو متغیر را نشان می‌دهد و هر چه قدر مطلق همبستگی بین دو متغیر به یک نزدیکتر شود، حکایت از رابطه قوی بین آن دو متغیر دارد. جدول زیر ماتریس همبستگی بین سه متغیر اصلی را نشان می‌دهد.

جدول (۲) ضرایب همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه تحقیق

متغیرهای تحقیق	جوسازمانی	رضایت شغلی	سلامت روان
جو سازمانی	مقدار همبستگی	۱	
	سطح معناداری		
رضایت شغلی	مقدار همبستگی	۰,۶۶۹	۱
	سطح معناداری	۰,۰۰	
سلامت روان	مقدار همبستگی	۰,۷۶۸	۱
	سطح معناداری	۰,۰۰	۰,۰۰

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که، سطح معناداری بین روابط دو به دوی متغیرهای تحقیق کمتر از سطح خطای ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا فرض صفر آزمون همبستگی رد و فرض مقابل آن مبنی بر وجود رابطه بین متغیرها تایید می‌شود. لازم بذکر است که ارتباط بین همه متغیرها مقداری مثبت برآورد شده است. لذا تغییر در نمرات هر متغیری موجب ایجاد تغییر در سایر متغیرها خواهد شد. ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی معیارهایی برای بررسی سازگاری درونی بین متغیرهای مشاهده پذیر در یک مدل اندازه‌گیری محسوب می‌شوند. سازگاری درونی نشانگر میزان همبستگی بین یک متغیر و گویه‌های مربوط به آن است.

جدول (۴) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان

مسیر مستقیم	ضریب مسیر (B)	مقدار تی (t-value)	سطح معناداری	نتیجه
جو سازمانی ← سلامت روان	۰,۵۶۶	۱۰,۳۹۶	۰,۰۰	تایید
رضایت شغلی ← سلامت روان	۰,۳۶۹	۶,۳۸۹	۰,۰۰	تایید

همانطور که در جدول فوق نمایان است مقدار آماره تی و ضریب مسیر بین جو سازمانی و سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره بترتیب برابر ۱۰,۳۹۶ و ۰,۵۶۶ بدست آمده است. در واقع با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱,۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۰) کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی جو سازمانی بر سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره تأثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در نمرات جو سازمانی، شاهد افزایش در نمرات سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره به اندازه ۰,۵۶۶ انحراف استاندارد خواهیم بود. همچنین مقدار آماره تی و ضریب مسیر بین رضایت شغلی و سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره بترتیب برابر ۶,۳۸۹ و ۰,۳۶۹ بدست آمده است. در واقع با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱,۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۰) کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی رضایت شغلی بر سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره تأثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در نمرات رضایت شغلی،

شاهد افزایش در نمرات سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره به اندازه ۰,۳۶۹ انحراف استاندارد خواهیم بود. بنابراین فرضیه اصلی تایید می شود.

جدول (۵) نتایج مربوط به فرضیه اول

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰,۰۲۲	۲,۲۹۹	۰,۱۴۱	وضوح و توافق اهداف سازمان ← سلامت روان

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۲,۲۹۹ و ۰,۱۴۱ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۲۲) کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده؛ می توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین با توجه به داده های گردآوری شده می توان فرضیه فرعی اول تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

جدول (۶) نتایج مربوط به فرضیه دوم

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰,۰۰	۵,۲۱۳	۰,۳۳۶	وضوح و توافق نقش ← سلامت روان

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۵,۲۱۳ و ۰,۳۳۶ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۰) کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده؛ می توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین با توجه به داده های گردآوری شده می توان فرضیه فرعی دوم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

جدول (۷) نتایج مربوط به فرضیه سوم

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	مسیر مستقیم
تایید	۰,۰۰۱	۳,۳۵۴	۰,۱۸۷	رضایت از پاداش ها ← سلامت روان

همانطور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی و ضریب مسیر مربوطه به ترتیب برابر ۳,۳۵۴ و ۰,۱۸۷ برآورد شده است. لذا با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) بیشتر از ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۰۱) کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده؛ می توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین با توجه به داده های گردآوری شده می توان فرضیه فرعی سوم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تایید می شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش جو سازمانی و رضایت شغلی با سلامت روان معلمان دوره ی ابتدایی شهرستان دیواندره می باشد. نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات ابراهیم بای سلامی (۱۳۹۶)، حاتمی نژاد و حاتمی نژاد (۱۳۹۵)، قبادی الوار و نظامی (۱۳۹۴)، موسوی و شاه حخسینی (۱۳۹۳)، هنر و همکاران (۱۳۹۴)، فرخندگان و همکاران (۱۳۹۷)، لایبی و شیرخانی

(۱۳۹۶)، چراغی و هاشمزاده (۱۳۹۵)، بختیارپور و رحمتی (۱۳۹۴)، کامون و همکاران (۲۰۱۷)، آرنتز و همکاران (۲۰۱۱)، ماجانیکولیک (۲۰۰۸) همسو است. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت جو سازمانی ویژگی نسبتاً بادوامی از سازمان است که موجب تمایز آن سازمان از سایر سازمان‌ها می‌شود و متضمن ادراک جمعی متجلی شده در عواملی چون استقلال، اعتماد و پیوستگی، حمایت، هویت، شناسایی، ابداع و بی‌طرفی است و از طریق تعامل‌های بین اعضا ایجاد می‌شود، به عنوان مبنایی جهت تفسیر موقعیت مورد استفاده قرار می‌گیرد و منعکس کننده هنجارها، ارزش‌ها، طرز تلقی‌ها و نگرش‌ها از فرهنگ سازمانی است همچنین به عنوان منبعی موثر و با نفوذ جهت شکل‌دهی رفتار عمل می‌کند بنابراین بهتر بودن جو سازمانی باعث می‌شود تا افراد احساس موثری نسبت به محیط کار داشته باشند و دچار ضعف و سستی نشوند و سلامت روان بهتری داشته باشند. هر چه جو سازمانی مدارس بازتر باشد روحیه کارکنان قوی‌تر می‌باشد. با توجه به ماهیت این دو، این رابطه طبیعی به نظر می‌رسد. هر چه جو سازمانی مناسب‌تر باشد، فرد نیروی روانی کمتری را صرف می‌کند و روابط اجتماعی سازنده و مثبتی با دیگران دارد. او جایگاه خودش را گروه‌های اجتماعی به درستی می‌شناسد و در زندگی هدفمند و غایت‌مدار است و اعمال او مبتنی بر تعقیب این اهداف است. در نتیجه سلامت روان او تضمین شده است. همچنین نتایج تحقیق نشان داد بین رضایت شغلی و میزان سلامت روان رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد. پژوهش‌های متعدد نشان داده است که افراد ناراضی از شغل خود مستعد ابتلا به امراض گوناگون هستند که دامنه این نوع بیماری از سردرد تا بیماری‌های قلبی کشیده می‌شود. یعنی با کاهش رضایت شغلی فرد سلامت روان در وی به خطر می‌افتد، این نتیجه حاکی از آن است که چنانچه سلامت روان در هر یک از خرده مقیاس‌های آن به خطر افتد و نیازهای درونی و شغلی فرد در حد مطلوبی بر آورده نگردد سلامت روان فرد دچار خدشه می‌شود. چنانچه فردی رضایت شغلی خود را از دست بدهد پیامدهای منفی آن سازمان را دچار مشکل خواهد کرد. اغلب صاحب نظران و متفکران مسائل تربیتی بر این نظرند که معلمان، بزرگترین و مهمترین عامل مؤثر در جریان تعلیم و تربیت هستند، بنابراین بی‌راه نیست اگر گفته شود اساس یک سیستم آموزشی موفق را معلمان تشکیل می‌دهند. اولین قدم در جهت رسیدن به کادر آموزشی موفق درک عواملی است که بر کیفیت فعالیت معلمان مؤثر است. از جمله این عوامل رضایت شغلی و به طبع آن بهداشت روان معلمان است، چرا که رابطه مستقیمی بین رضایت شغلی افراد و سلامت روان با عملکرد آنان وجود دارد و کسانی که رضایت شغلی و سلامت روان بیشتری داشته باشند، کار خود را بهتر انجام می‌دهند. بنابراین لازم است آموزش و پرورش به موضوع سلامت روان و رضایت شغلی معلمان، بیش از پیش توجه نشان دهد.

ارائه پیشنهادات کاربردی برای بهبود جو سازمانی و افزایش رضایت شغلی معلمان در مدارس ابتدایی، مانند فراهم کردن فرصت‌های شغلی متنوع، کاهش فشارهای کاری، و ترویج فرهنگ حمایت از سلامت روان در محیط مدرسه. این پیشنهادات می‌تواند به عنوان چارچوبی برای پژوهش و اقدامات عملی به منظور بهبود وضعیت سلامت روان معلمان در شهرستان دیواندره و در سایر مناطق مشابه مورد استفاده قرار گیرد.

References

- Adabi, Hassan; YektaYar, Mozaffar. (2015). The Relationship Between Organizational Climate and Organizational Trust with Employee Participation in Decision Making. *Applied Research in Sport Management*, Vol. 4, No. 1, pp. 81–91.
- Akhlaghi, Abbas. (2011). The Relationship Between Organizational Climate and Citizenship Behavior with Job Performance of Employees at Shiraz University of Medical Sciences. Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Faculty of Educational Sciences and Psychology.
- Arnetz, Bengt B., Arnetz, Judith E. (2011). Organizational climate, occupational stress, and employee mental health: Mediating effects of organizational efficiency, *Journal of Occupational and Environmental Medicine* ; Volume: 53; Issue: 1; pp 34-42.
- Bahador Khan, Javad. (2009). Promoting Mental Health. Tehran: Behnashr Publications.
- Bahadori Khosroshahi, Jafar; Hashemi Nosrat Abad, Touraj. (2011). The Relationship of Attachment Styles and Coping Strategies with Internet Addiction. *Developmental Psychology Quarterly: Iranian Psychologists*, Vol. 8, No. 30, pp. 177–188.
- Bakhtiarpour, Saeed; Rahmati, Abbas. (2015). The Relationship Between Job Satisfaction and Mental Health (Somatic Symptoms, Anxiety, Social Dysfunction, Depression) Among Fire Department Emergency Workers in Dezful and Andimeshk. The First National Conference on Psychology and Family, Ahvaz.
- Barati, Hajar; Arizi, Hamid Reza; Barati, Azar; Sarhangi, Kamran; Ranjir, Hamid Reza. (2013). The Impact of Organizational Justice and Climate on Counterproductive Work Behaviors. *Organizational Culture Management*, Vol. 11, No. 4, pp. 181–197.
- Baro, E. E., Fyneman, B, Biokuromoye, T. (2013). Job Satisfaction among Cataloger Librarians in University Libraries in Nigeria. *Cataloging & Classification Quarterly*. Vol.51, No.6: 675-696.
- Bayati Ashkoftegi, Elham; Bakhtiarpour, Saeed. (2016). The Relationship Between Marital Satisfaction and Job Satisfaction with Mental Health of Employees at Ahvaz International Airport. 2nd National Conference on Psychology, Educational and Social Sciences, Babol.
- Breslow, Jason. (2007). Private Satisfaction, *Chronicle of Higher Education.*, Vol. 54 Issue 5, pA9-A9, 1/8p.
- Burton, R.M., Obel, B., Hakonsson, D.D. (2015). *Organizational design: A step-bystep approach* (3rd ed.). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Chang-qin L. (2009). Managers' occupational stress in China: The role of self efficacy. *Personality and Individual Differences*; 38(2): 269-278.
- Chockalingam, M. (2019). Influence of Organizational Climate on Employee Performance in Manufacturing Industry, volume-9, 146.
- Chu, T.-H., & Chiu, Y.-T. (2017). We Are in the Same Boat: The Effect of Social Interdependences on Knowledge Boundary Spanning in Interdisciplinary.
- Danaei, Mina; Momeni, Mohsen; Alikhani, Sajedeh. (2019). The Relationship Between Job Satisfaction and Happiness Among Administrative Staff of Kerman University of Medical Sciences (2018). *Journal of Jiroft University of Medical Sciences*, Vol. 6, No. 1, pp. 112–121.
- Darvish, Hassan. (2007). Analytical-Research Approach to the Factors Influencing Employee Job Satisfaction. *Management Culture*, Vol. 5, No. 16, pp. 117–140.

- Dehdari, Abouzar; Afrooz, Gholamali; Ghabari Bonab, Bagher; Azarbaijani, Masoud. (2018). Predicting Mental Health Based on Job Satisfaction and Spiritual Vitality Components. *Journal of Applied Psychological Research*, Vol. 9, No. 2, pp. 17–30.
- Ebrahim Bai Salami, Mahdi. (2017). The Relationship Between Organizational Climate and Mental Health of Experts Employed in the Physical Education Organization. The First National Conference on Sports Sciences and Federations with Emphasis on the Triathlon Federation, Tehran.
- Esmaeili, Mohammad Reza; Seidzadeh, Hamid Reza. (2017). The Impact of Job Satisfaction on Performance with the Mediating Role of Organizational Loyalty. *Scientific-Research Quarterly of Management Studies (Improvement and Transformation)*, Vol. 25, No. 83, pp. 51–68.
- Hasheminejad, Naser; Rahimi Moghadam, Somayeh; Mohammadian, Mostafa; Amiri, Fatemeh. (2013). The Relationship Between Mental Health and Job Stress Among Midwives Working in Hospitals in Kerman City (2011). *Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, Vol. 16, No. 64, pp. 1–9.
- Honar, Farhad; Alipour Laye Zangani, Tahereh; Sabet Haghighi, Somayeh; Alipour Laye Zangani, Hossein. (2015). The Relationship Between Organizational Climate and Organizational Health Among Staff at the Department of Education. National Conference on Management Ocean, Shiraz.
- Mahdavi, Gholamhossein; Zamani, Reza. (2017). The Effect of Auditors' Individual Characteristics on Their Job Satisfaction. *Auditing Knowledge*, Vol. 18, No. 71, pp. 37–56.
- Mahdavi, Sheida. (2016). The Relationship Between Organizational Climate and Mental Health of Gymnastics Coaches in Qazvin Province. First National Conference on Developments in Sport Science in Health, Prevention, and Championship.
- Memarian, Erfan; Kabiri, Shokoofa. (2015). Factors Affecting Employee Satisfaction with In-Service Training Programs with Emphasis on Environmental Factors. 2nd International Conference on Management and Development Culture.
- Moghimi, Seyed Mohammad. (2006). *Organization and Management: A Research-Oriented Approach*. 6th Edition, Tehran: Termeh Publications.
- Nazari, Reza; Goodarzi, Mahmoud; Honari, Habib. (2015). The Relationship Between Organizational Climate Factors and Quality of Work Life. *Sports Management Studies*, No. 33, pp. 147–161.
- Papayi, Rasoul. (2015). The Relationship Between Job Satisfaction, Self-Efficacy, and Spiritual Intelligence Among School Principals in Tehran. MA Thesis, Islamic Azad University, Central Tehran Branch.
- Piran, Mohammad Reza. (2016). The Relationship Between Job Satisfaction and Creativity of Employees in the Imam Khomeini Relief Committee (Central Office). MA Thesis, Islamic Azad University, Central Tehran Branch.
- Pourghaz, Abdolvahab; Yaghoubi, Nour Mohammad; Kikhah, Alemeh. (2007). Investigation of the Organizational Climate in Secondary Schools. *Journal of Educational and Psychological Sciences*, University of Sistan and Baluchestan, Vol. 4, pp. 21–38.

- Sabzmakān, Leila; Hezavehei, Seyed Mohammad Mahdi; Hassanzadeh, Akbar; Rabiee, Katayoun. (2009). The Effect of Health Education Programs on Depression in Post-Coronary Artery Surgery Patients. *Journal of Mental Health Principles*, Vol. 11, No. 1, pp. 61–68.
- Salahshour, Kian Mehr; Mohammadnal, Mostafa. (2019). The Role of Mental Disorders (Other Than Insanity) in Criminal Behavior and Its Impact on Criminal Responsibility. *Kurdistan Law Enforcement Quarterly*, Vol. 10, No. 10 (Issue 38), pp. 50–71.
- Salami, Maryam; Mohseni, Mahnaz. The Impact of Knowledge Acquisition and Organizational Climate on Job Performance of Public Library Librarians in Rasht County. *Information Science Studies*, Vol. 6, No. 21, pp. 25–41.
- Shakerinia, Iraj. (2012). The Relationship Between Social Support and Hope with General Health in Elderly Men with Chronic Physical Pain. *Iranian Journal of Aging*, Vol. 7, No. 24, pp. 20–30.
- Yamin Firooz, Mousa; Noshin Fard, Fatemeh; Hariri, Najla. (2014). Evaluation of Organizational Climate in University Libraries of Northern Iran Using the International CLIMATQUAL Tool. *Journal of Babol University of Medical Sciences*, Vol. 15 (14), pp. 109–114.
- Zamani, Saeed. (2018). The Effect of Leadership Styles on the Mental Health of Secondary School Teachers in Saveh County. 1st National Conference on Applied Research in Management, Psychology and Educational Sciences, Saveh.

Prediction of psychological well-being based on emotional self-regulation, resilience and communication skills in female primary school teachers in Islamshahr city

Maryam Nezhad Moghadam: Master of Science in General Psychology, Islamic Azad University, Tonekabon Branch.

Maryam Agel Masjedi*: Associate Professor, Department of General Psychology, Islamic Azad University of Tonekabon, Iran.

Abstract

Introduction: The present study was conducted with the aim of predicting psychological well-being based on emotional self-regulation, resilience and communication skills in teachers.

Method: The statistical population included 1099 female teachers of elementary public schools in Islamshahr city (N = 1099). Using the available sampling method, 291 people were selected. And they answered the questions of Reif's psychological well-being questionnaire (Reif, 1989), emotional styles questionnaire (Hoffman and Cashden, 2010), Conner-Davidson resilience scale (Conner and Davidson, 2003) and communication skills questionnaire (Quindam, 2004). Data analysis was done using Pearson's correlation coefficient.

Findings: Data analysis using Pearson's correlation coefficient showed that there was a significant difference between concealment ($r=0.260$; $p<0.01$), compromise ($r=0.294$; $p<0.01$), tolerance ($r=0.271$; $p<0.01$), perception of individual competence ($r=0.157$; $p<0.01$), trust in individual instincts and tolerance of negative emotions ($r=0.262$; $p<0.01$), positive acceptance of change and secure relationships ($r=0.01$), control ($r=0.01$; $p<0.01$), spiritual influences ($r=0.01$; $p<0.01$), listening skills ($r=0.01$; ability to receive and send messages ($r=0.273$; $p<0.01$), insight into the communication process ($r=0.294$; $p<0.01$), emotional control ($r=0.254$; $p<0.01$) and there is a positive and significant relationship with assertiveness ($r = 0.272$; $p < 0.01$) with psychological well-being.

Conclusion: Data analysis using step-by-step regression analysis showed that the components of positive acceptance of change and safe relationships, spiritual influences and control can be a suitable predictor for psychological well-being, and positive acceptance of change and safe relationships has the greatest effect ($\beta=0$; $\text{sig}=0.0005$). Based on the results of this study, it is possible to benefit from interventions based on emotion regulation, fostering resilience and teaching communication skills in increasing the psychological well-being of teachers.

Keywords: Psychological well-being, emotional self-regulation, resilience, communication skills,

*Corresponding author: Associate Professor, Department of General Psychology, Islamic Azad University of Tonekabon, Iran.

Email: maryamnezhadmoghadam@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2025.492636.1069](https://doi.org/10.22034/esbam.2025.492636.1069)

Prediction of psychological well-being based on emotional self-regulation, resilience and communication skills in female primary school teachers in Islamshahr city

Detailed Abstract

Introduction: The present study was conducted with the aim of predicting psychological well-being based on emotional self-regulation, resilience and communication skills in teachers.

Materials and methods: The statistical population included 1099 female teachers of elementary public schools in Islamshahr city (N = 1099). Using available sampling method, 291 people were selected (n=291) and answered the questions of Reif psychological well-being questionnaire (Reif, 1989), emotional styles questionnaire (Hoffman and Kashden, 2010), Connor-Davidson resilience scale (Connor and Davidson, 2003) and communication skills questionnaire (Quindam, 2004). Data analysis using Pearson's correlation coefficient showed that there was a significant difference between concealment ($r=0.260$; $p<0.01$), compromise ($r=0.294$; $p<0.01$), tolerance ($r=0.271$; $p<0.01$), $p<0$, perception of individual competence ($r=0.157$; $p<0.01$), trust in individual instincts and tolerance of negative emotions ($r=0.262$; $p<0.01$), positive acceptance of change and secure relationships (341/341) $r=0.01$, control ($r=0.306$, $p>0.01$), spiritual influences ($r=0.238$, $p>0.01$), listening skills ($r=0.01$, $p>$), the ability to receive and send messages ($r=0.273$; $p>0.01$), insight into the communication process ($r=0.294$; $p>0.01$), emotional control ($r=0.254$; $p>0.1$ $p>0$) and there is a positive and significant relationship with assertiveness ($r=0.272$; $p>0.01$) with psychological well-being.

Results and discussion: The research results showed that emotional self-regulation, resilience and communication skills are strong predictors for well-being. Psychological characteristics of female primary school teachers. In other words, teachers with a higher level of emotional self-regulation have a better ability to They control and manage their emotions. Also, the ability to adapt to difficult and stressful situations (resilience) and strong skills Communication is directly related to increasing the psychological well-being of this group of teachers. The findings of this research with studies Theformer is also aligned. Previous studies have also emphasized the important role of emotional self-regulation in improving mental health. to the opinion It turns out that by developing emotional self-regulation skills, teachers can better cope with their job challenges and improve their well-being. experience a higher psychological Regarding the impact of resilience on the psychological well-being of teachers, this finding is with the result of Mehdi's study and colleagues (1400), Tabatabai (2017), Suri et al. (2013), Holden et al. (2013) and Perch et al. (2012) is aligned In explaining this finding, it can be said that according to Connor and Davidson (2003), mental resilience indicates talent and capacity. It is positive for people to overcome stress. Resilience is used for people's resistance and tolerance against negative events It is a method to measure a person's ability to deal with stressful

factors and factors that threaten a person's mental health. Teachers who have enough resilience do not have self-destructive behavior, are emotionally calm and have the ability to deal with demands. have a job Regarding the effect of communication skills on the psychological well-being of teachers, this finding is with the result of Ahmadi's study (2022) and Afifi et al. (2015) is consistent. In explaining this finding, it can be said that it is the inability to create a proper causal relationship which can be the basis of social isolation of people from each other and feelings of loneliness. Having a high ability to build, direct and Promoting social relationships and expanding and strengthening them with communication skills increases the possibility of maintaining and improving relationships between people in a social network, such as the relationship between teachers and colleagues and students' parents. Emotional self-regulation is a predictor of psychological well-being in female primary school teachers in Islamshahr city. The results of the investigation of the second hypothesis of the research indicated the confirmation of this hypothesis and with a probability of 99%, emotional self-regulation is a predictor of psychological well-being in female primary school teachers in Islamshahr city. This finding is in line with the study of Abkhaiz and Mikailmani (2019), who showed that cognitive self-regulation has an effect on improving teachers' occupational well-being by reducing job burnout and increasing job satisfaction. In this regard, the study of Shaerbaf Shaher (2018) showed that self-regulation has a positive and meaningful relationship with the psychological well-being dimensions of independence, positive relationship with others, and purposefulness in life among university employees. Resilience is a predictor of psychological well-being in female primary school teachers in Islamshahr city. The results of hypothesis testing The third research showed the confirmation of this hypothesis and with a probability of 99%, resilience predicts psychological well-being in teachers. She is a primary school student in Islamshahr city. This finding is in line with the study of Mehdi et al. (2020) that resilience It has a positive and significant effect on the psychological well-being of employees. In this regard, Tabatabai's study (2017) showed that between Tab Avari has a significant relationship with teachers' psychological well-being. Communication skills predict psychological well-being in female primary school teachers in Islamshahr city. The results of the investigation of the fourth hypothesis of the research indicated the confirmation of this hypothesis and with a probability of 99% predictive communication skillsPsychological well-being of female primary school teachers in Islamshahr city. This finding is consistent with Ahmadi's study (2022). which showed that communication skills have a positive and significant effect on psychological well-being. In this regard, Afifi and Colleagues (2015) showed that parents' communication skills have an effect on improving stress in adolescents and adults. In explaining this It can be said that interpersonal communication is actually the need to feel belonging to a group, social life and having interaction with others originates Social needs, like any other need, need to be answered and satisfied, and after being met, it is necessary to Strengthen the use of learning new skills. Among these skills is the skill of interpersonal relationships. Actually learning The skill of interpersonal communication is considered a need and

neglecting it can lead to feelings of loneliness and problems in the field. different aspects of life and as a result decrease the psychological well-being of the individual.

Conclusion: Data analysis using step-by-step regression analysis showed that the components of positive acceptance of change and safe relationships, spiritual influences and control) can be a suitable predictor for psychological well-being, and positive acceptance of change and safe relationships has the greatest effect ($\beta=0$; sig=0.0005). Based on the results of this study, it is possible to benefit from interventions based on emotion regulation, fostering resilience and teaching communication skills in increasing the psychological well-being of teachers.

Keywords: Psychological well-being, emotional self-regulation, resilience, communication skills, female teachers, elementary school.

پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر

مریم نژاد مقدم: کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، ایران.
مریم عاقل مسجدی*: دانشیار گروه روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن، ایران.

چکیده

هدف: مطالعه حاضر با هدف پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی در معلمان انجام شد. **روش کار:** جامعه آماری شامل معلمان زن مدارس دولتی مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر به تعداد ۱۰۹۹ بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۲۹۱ نفر انتخاب شدند. و به سوالات پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی ریف (ریف، ۱۹۸۹)، پرسش‌نامه سبک‌های عاطفی (هافمن و کاشدن، ۲۰۱۰)، مقیاس تاب‌آوری کانر-دیویدسون کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) و پرسش‌نامه مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام (۲۰۰۴) پاسخ دادند. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون انجام شد. **نتایج:** تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین پنهان‌کاری، سازش‌کاری، تحمل، تصور شایستگی فردی، اعتماد به‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل، تاثیرات معنوی، مهارت گوش‌دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. **نتیجه‌گیری:** تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد مؤلفه‌های پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی و کنترل می‌توانند پیش‌بین مناسبی برای بهزیستی روان‌شناختی باشند و پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن دارای بیشترین اثر است. بر اساس نتایج این مطالعه، می‌توان از مداخلات مبتنی بر تنظیم هیجان، پرورش تاب‌آوری و آموزش مهارت‌های ارتباطی در افزایش بهزیستی روان‌شناختی معلمان سود برد.

واژگان کلیدی: بهزیستی روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری، مهارت‌های ارتباطی.

***نویسنده مسؤل:** دانشیار گروه روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن، ایران.

Email: maryamnezhadmoghadam@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2025.492636.1069](https://doi.org/10.22034/esbam.2025.492636.1069)

مقدمه

معلمان دارای نقش بنیادی در آموزش، رشد و تربیت دانش‌آموزان می‌باشند. از آنجایی که معلمان، استرس^۱ و فرسودگی^۲ و اضطراب^۳ را در طول تجربه کاری خود احساس می‌کنند، در نتیجه بررسی بهزیستی روان‌شناختی^۴ معلمان دارای اهمیت بسیار است (اورفورد^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). بهزیستی روان‌شناختی کنش روان‌شناختی، رضایت از زندگی و توانایی ایجاد و حفظ روابط سودمند متقابل را دربرمی‌گیرد. این مفهوم همچنین توانایی حفظ خودمختاری^۶، پذیرش خود^۷ و رشد فردی^۸ را نیز شامل می‌شود و با مؤلفه‌هایی چون حرمت خود، خودپنداشت و اعتماد به خویشتن همبسته است (عابد و همکاران، ۱۳۹۶). از جمله عوامل موثر بر سلامت روان و بهزیستی روان‌شناختی، هیجان‌ها و فرایندهای مربوط به مدیریت و تنظیم هیجان‌ها است. حضور در مدرسه و کلاس، چه به‌عنوان دانش‌آموز و یا معلم می‌تواند انبوهی از هیجان‌ها را فراخوانی کند؛ در واقع کلاس درس یک موقعیت بسیار تعاملی و سرشار از تجارب هیجانی را بازنمایی می‌کند (ایرجی‌راد و حاجی، ۱۳۹۷). خودتنظیمی^۹ فرایندی است که طی آن فرد رفتار خود را پایش کرده، مطابق با استانداردها، اهداف و معیارهایی که دارد، درباره رفتار خود قضاوت کرده و در نتیجه، رفتار خود را تنظیم می‌کند (جرث^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۵). خودتنظیمی هیجانی^{۱۱} به تلاش‌های خود برای تغییر موقعیت، شامل افکار، هیجانها، تکانه‌ها، امیال و رفتارها و فرآیندهای توجهی گفته می‌شود. فرآیندهای عاطفی و هیجانی هسته اصلی خودتنظیم‌گری را تشکیل می‌دهند (نقل از توکلی، ۱۳۹۲). موضوع تاب‌آوری روانی^{۱۲} در مباحث مربوط به فرایند آموزش عامل تأثیرگذاری شناخته شده است. تاب‌آوری که ریشه در فلسفه وجودی دارد، به‌وسیله کوباسا^{۱۳} (۱۹۷۹) معرفی شد و به زبان ساده عبارت است از تطابق مثبت در واکنش به شرایط ناگوار، تاب‌آوری مهارتی مناسب است برای پشت سر گذاشتن مشکلات زندگی حتی وقتی شرایط نامطلوب و سخت وجود دارد، مثل اینکه شخص یک طناب قابل ارتجاع را دور مشکلات بسته که به فرد کمک می‌کند وقتی اوضاع بد شد آن‌ها را به عقب بکشد (ماستن^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۳). افراد تاب‌آور قادر به اعمال کنترل می‌باشند، قادرند خود را از سردرگمی برهانند و سیستم‌های حمایت اجتماعی و روابط خانوادگی گسترده‌تری فراهم کنند تا به آنان برای سازگاری بهتر کمک نماید (محمدی، ۱۳۸۴). ازسویی دیگر، معلمان برای اینکه بتوانند کار خود را به خوبی انجام دهند نیازمند توانایی‌های متعددی هستند که از میان این توانایی‌ها مهارت‌های ارتباطی^{۱۵} از اهمیت بسیاری برخوردار است. مهارت‌های ارتباطی شامل توانایی ارسال و دریافت پیام، کنترل عاطفی، مهارت گوش دادن، بینش نسبت به فرآیند ارتباط و برقراری ارتباط با قاطعیت بین دو نفر است (کوئین‌دام^{۱۶}، ۲۰۰۴). مهارت‌های ارتباط بین فردی به دلیل این که از یک سو بر روابط افراد و از سوی دیگر بر بهداشت روانی آنها و نیز بر عملکرد اجتماعی مفید و مؤثر در اجتماع تأثیر دارند و علاوه بر بهداشت و سلامت شخصی، سلامت خانواده و جامعه را بهبود می‌بخشد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵). با بررسی پیشینه پژوهش در این زمینه همانگونه که احمدی (۱۴۰۲) نشان داد که مهارت‌های ارتباطی بر بهزیستی روان‌شناختی

-
- 1- Stress
 - 2- exhaustion
 - 3- anxiety
 - 4 - psychological wellbeing
 - 5 - Orford, J.
 - 6 - autonomy
 - 7 - self-acceptance
 - 8 - personal growth
 - 9 - self-regulation
 - 10 - Jerath, R.
 - 11 - emotional self-regulating
 - 12 - psychological resiliency
 - 13 - Kobasa
 - 14- Masten, A. S.
 - 15- communication skills
 - 16- Queendom, A.

دانش آموزان تاثیر مثبت و معناداری دارد؛ در واقع به کارگیری مهارت های ارتباطی مناسب و ایجاد آن در بین دانش آموزان می تواند شرایط روانی و بهزیستی آن را بهبود بخشد و در راستای رشد و تعالی جامعه نقش مهمی داشته باشد. مهدی و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه ای نشان دادند حمایت اجتماعی ادراک شده بر بهزیستی روان شناختی تأثیری مثبت و معنادار دارد. حمایت اجتماعی ادراک شده بر تاب آوری تأثیری مثبت و معنادار دارد. تاب آوری بر بهزیستی روان شناختی تأثیری مثبت و معنادار دارد. همچنین، تأثیر حمایت اجتماعی ادراک شده بر بهزیستی روان شناختی با نقش میانجی تاب آوری مورد تأیید قرار گرفت. آبخیز و میکائیلی منیع (۱۳۹۹) در نشان دادند اثر مستقیم خودتنظیمی شناختی بر بهزیستی شغلی غیرمعنادار است. اثر غیرمستقیم خودتنظیمی شناختی بر بهزیستی شغلی معنادار است. بنابراین، خودتنظیمی شناختی بواسطه کاهش فرسودگی شغلی و افزایش رضایت شغلی بر بهبود بهزیستی شغلی معلمان اثر دارد. شعریاف شاعر (۱۳۹۸) نشان داد پنج بعد بهزیستی روان شناختی با رضایت از زندگی ارتباط مثبت و معنی داری داشته اند. خودتنظیمی با استقلال، ارتباط مثبت با دیگران و هدفمندی در زندگی، ارتباط مثبت و معنی داری داشته است. حسینی و ابوالقاسمی (۱۳۹۷) نشان دادند بین خودتنظیمی هیجانی شناختی بهزیستی روان شناختی رابطه وجود دارد. طباطبایی (۱۳۹۷) نشان داد بین اشتیاق شغلی و تاب آوری با بهزیستی روان شناختی معلمان مقطع متوسطه دوم ناحیه سه مشهد رابطه معناداری وجود دارد. سوری و همکاران (۱۳۹۳) نشان دادند تاب آوری توان پیش بینی بهزیستی روان شناختی را دارد. همچنین، همبستگی خوش بینی با متغیر پیش بین (تاب آوری) و متغیر ملاک (بهزیستی روان شناختی) مثبت و معنادار است. در نتیجه، خوش بینی در رابطه بین تاب آوری و بهزیستی روان شناختی نقش واسطه ای جزئی (و نه کامل) دارد. معلمان به عنوان بزرگترین سرمایه انسانی در جامعه نقش بی بدیلی در تحقق اهداف آموزش و پرورش دارند. حرفه تدریس یکی از مشاغل پر استرس است و همانند دیگر شغل های استرس زا، در محیط های آموزشی نیز استرس ممکن است به معلمان آسیب برساند و بر تدریس و از همه مهم تر بر روی دانش آموزان آنها تاثیر منفی و جبران ناپذیری وارد سازد. وقتی استرس شغلی بی امان باشد، ممکن است برخی پیامدهای فیزیولوژیکی، روان شناختی رفتاری ایجاد کند که همین عوامل، تهدیدکننده سلامت روانی در زندگی خانوادگی و محیط کار آنها شود. از این رو در مطالعه پیش رو این سوال مطرح می گردد که نقش خودتنظیمی هیجانی، تاب آوری و مهارت های ارتباطی در پیش بینی بهزیستی روان شناختی معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر به چه میزان است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل معلمان زن مدارس دولتی مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر هستند که طبق برآورد صورت گرفته حجم جامعه آماری ۱۰۹۹ نفر می باشد ($N=1099$). این افراد براساس ملاک های ورود و خروج ذیل وارد پژوهش شدند: ملاک های ورود: حداقل سن ۲۰ سال، حداقل یک سال سابقه کار معلمی، حداقل مدرک تحصیلی فوق دیپلم و رضایتمندی از شرکت در پژوهش. ملاک های خروج: مصرف داروهای اعصاب و روان براساس خوداظهاری شرکت کنندگان، مخدوش بودن پرسشنامه های تکمیل شده توسط شرکت کننده. با توجه به مشخص بودن جامعه و حجم آن، تعداد نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۸۵ نفر تعیین شد که با در نظر گرفتن پرسشنامه های مخدوش، تعداد ۳۰۰ پرسشنامه توزیع شد که در نهایت داده های مربوط به ۲۹۱ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت ($n=291$). روش نمونه گیری به صورت در دسترس بود. در این پژوهش، برای گردآوری داده ها از روش ترکیبی کتابخانه ای و میدانی استفاده شده است. در بخش کتابخانه ای، با بررسی منابع فارسی و لاتین شامل مقالات، کتب و پایگاه های اطلاعاتی معتبر، ادبیات مرتبط با موضوع جمع آوری و تحلیل شده است. همچنین، برای جمع آوری داده های میدانی از پرسشنامه استفاده شده است که به محقق امکان داده است تا اطلاعات مورد نیاز را از جامعه آماری وسیعی گردآوری نماید. در این پژوهش، برای گردآوری داده ها از روش ترکیبی کتابخانه ای و میدانی استفاده شده است. در بخش کتابخانه ای، با بررسی

منابع فارسی و لاتین شامل مقالات، کتب و پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر، ادبیات مرتبط با موضوع جمع‌آوری و تحلیل شده است. همچنین، برای جمع‌آوری داده‌های میدانی از پرسشنامه استفاده شده است که به محقق امکان داده است تا اطلاعات مورد نیاز را از جامعه آماری وسیعی گردآوری نماید. ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر به شرح زیر است:

۱- پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی

پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی ریف به وسیله ریف (۱۹۸۹) و با هدف ارزیابی بهزیستی روان‌شناختی از ابعاد مختلف خودمختاری، تسلط بر محیط، رشد شخصی، ارتباط مثبت با دیگران، هدفمندی در زندگی و پذیرش خود ساخته شده است. فرم اصلی این پرسشنامه دارای ۱۲۰ سوال است که در بررسی‌های بعدی فرم‌های کوتاه‌تر ۸۴، ۵۴، ۴۲ و ۱۸ سوالی آن نیز طراحی شدند. در مطالعه حاضر، پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به‌دست آمد (شکری و همکاران ۱۳۸۷).

۲- پرسش‌نامه خودتنظیمی هیجانی

به‌منظور سنجش خودتنظیمی هیجانی در پژوهش حاضر از پرسش‌نامه سبک‌های عاطفی هافمن و کاشدن (۲۰۱۰) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال است که سه مؤلفه پنهان‌کاری، سازش‌کاری و تحمل را می‌سنجد. سوالات هر خرده‌مقیاس بدین شرح است: پنهان‌کاری: ۱، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۸ و ۲۰. سازش‌کاری: ۲، ۴، ۷، ۸، ۱۲، ۱۶ و ۱۹. تحمل: ۳، ۶، ۱۱، ۱۴ و ۱۷. به سوالات پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری شده است. پایایی این پرسشنامه در مطالعه صابری‌فرد و حاجی‌اربابی (۱۳۹۸) ۰/۸۲ و در مطالعه بهداروندی شیخی و شریعت‌باقری (۱۳۹۸) ۰/۶۸ به‌دست آمد. در مطالعه حاضر، پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به‌دست آمد.

۳- پرسش‌نامه تاب‌آوری

پرسشنامه تاب‌آوری را کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) با مرور منابع پژوهشی سال‌های ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۱ حوزه تاب‌آوری و با هدف سنجش میزان تاب‌آوری در افراد مختلف تهیه کردند. پرسشنامه تاب‌آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) از ۲۵ جمله تشکیل شده است. نتایج تحلیل عاملی حاکی از آن است که این مقیاس، شامل پنج خرده‌مقیاس تصور شایستگی فردی، اعتماد به‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل و تأثیرات معنوی است. در مطالعه حاضر، پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به‌دست آمد.

۴- پرسش‌نامه مهارت‌های ارتباطی

پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام (۲۰۰۴) دارای ۳۴ گویه است که مهارت‌های ارتباطی بزرگسالان را توصیف می‌کند. ثبات اندازه‌گیری، پایایی بازآزمایی و روایی این آزمون توسط کوئین‌دام (۲۰۰۴) در حد قابل‌قبولی گزارش شده است. روایی محتوایی این آزمون توسط حسین‌چاری و فداکارداورانی (۱۳۸۴) مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس نظر اساتید جامعه‌شناسی و روانشناسی استفاده از این آزمون در فرهنگ ایرانی، مورد تأیید است.

در پژوهش حاضر از آمار توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام و با نسخه ۲۸ نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

یافته‌ها

در این بخش به تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از پرسشنامه در دو سطح توصیفی و استنباطی پرداخته خواهد شد. در ابتدا از شاخص‌های آمار توصیفی مانند فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار برای بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به

ویژگی های عمومی پاسخگویان استفاده شده است و سپس شاخص های آمار استنباطی مورد استفاده قرار گرفته شده است. برای آزمون فرضیه های تحقیق از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه (گام به گام) استفاده شده است.

توصیف ویژگی های جمعیت شناختی

همان طور که در جدول و نمودار ۴-۱ مشاهده می شود، از ۲۱۹ نفر از معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر برحسب سن، افراد ۴۰ سال به بالا ۱۱۵ نفر با ۳۹/۵۲ درصد بیشترین افراد، افراد با سن ۲۰-۳۰ سال ۶۷ نفر با ۳۳/۰۲ درصد کمترین تعداد افراد را تشکیل می دهد.

جدول ۱: توزیع فراوانی در نمونه برحسب وضعیت سن

متغیر	سطح	فراوانی	درصد فراوانی
وضعیت سن معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر	۲۰-۳۰ سال	۶۷	۳۳/۰۲
	۳۰-۴۰ سال	۱۰۹	۳۷/۴۶
	۴۰ سال به بالا	۱۱۵	۳۹/۵۲
کل		۲۹۱	۱۰۰

همان طور که در مشاهده شد، از ۲۱۹ نفر از معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر برحسب وضعیت تاهل، متاهلین ۲۳۱ نفر با ۷۹/۳۸ درصد بیشترین افراد، مجردین ۶۰ نفر با ۲۰/۶۲ درصد کمترین تعداد افراد را تشکیل می دهد. از ۲۹۱ نفر از معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلامشهر برحسب سابقه کار، ۲۰ سال به بالا ۸۶ نفر با ۲۹/۵۵ درصد بیشترین افراد، ۱-۵ سال ۶۱ نفر با ۲۰/۹۶ درصد کمترین تعداد افراد را تشکیل می دهد. برحسب سطح تحصیلات، کارشناسی ۱۹۴ نفر با ۶۶/۶۷ درصد بیشترین افراد، کارشناسی ارشد و بالاتر ۳۹ نفر با ۱۳/۴۰ درصد کمترین تعداد افراد را تشکیل می دهد.

توصیف متغیرهای پژوهش

جدول ۲: مشخصه های آماری متغیرهای پژوهش خودتنظیمی هیجانی، تاب آوری، مهارت های ارتباطی با بهزیستی روان شناختی

متغیرها	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار
خودتنظیمی هیجانی				
پنهان کاری	۸	۳۳	۱۹/۵۸	۵/۴۲
سازش کاری	۸	۲۵	۱۸/۸۶	۴/۸۳
تحمل	۸	۲۵	۱۸/۸۴	۴/۸۱
تاب آوری				
تصور شایستگی فردی	۷	۲۰	۱۷	۳/۹۹
اعتماد به غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی	۸	۲۰	۱۷/۵۹	۳/۴۷
پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۸	۲۰	۱۷/۴۴	۳/۳۵
کنترل	۵	۱۵	۱۳/۸۸	۱/۵۶
تأثیرات معنوی	۳	۱۰	۷/۵۲	۱/۸۲
مهارت های ارتباطی				
مهارت گوش دادن	۸	۲۵	۱۸/۹۰	۴/۷۹
توانایی دریافت و ارسال پیام	۸	۳۳	۱۹/۸۴	۵/۵۷
بینش نسبت به فرایند ارتباط	۸	۲۵	۱۸/۸۹	۴/۸۳
کنترل عاطفی	۸	۳۳	۱۹/۵۲	۵/۴۰
ارتباط توأم با قاطعیت	۸	۲۵	۱۸/۸۵	۴/۸۰
بهزیستی روان شناختی	۵۵	۸۹	۶۸/۸۲	۴/۰۵

چنانکه نتایج در جدول فوق دیده می‌شود که بالاترین میانگین مؤلفه‌های متغیر خودتنظیمی هیجانی مربوط به مؤلفه پنهان‌کاری با میانگین ۱۹/۵۸ انحراف‌معیار ۵/۴۲، کمترین میانگین متغیر خودتنظیمی هیجانی مربوط به مؤلفه تحمل با میانگین ۳۲/۳۱ با انحراف‌معیار ۳/۸۳، بالاترین میانگین مؤلفه‌های متغیر تاب‌آوری به مؤلفه اعتمادبه‌غرایز فردی تحمل عاطفه منفی با میانگین ۱۷/۵۹ با انحراف‌معیار ۳/۳۷، کمترین میانگین متغیر تاب‌آوری مربوط به مؤلفه تاثیرات معنوی با میانگین ۷/۵۲ با انحراف‌معیار ۱/۸۲، بالاترین میانگین مؤلفه‌های متغیر مهارت ارتباطی به مؤلفه توانایی دریافت و ارسال پیام با میانگین ۱۹/۸۴ با انحراف‌معیار ۵/۵۷، کمترین میانگین متغیر مهارت ارتباطی مربوط به مؤلفه ارتباط توأم با قاطعیت با میانگین ۱۸/۸۵ با انحراف‌معیار ۴/۸۰، میانگین متغیر بهزیستی روان‌شناختی ۶۸/۸۲ با انحراف‌معیار ۴/۰۵ است.

یافته‌های استنباطی

تجزیه و تحلیل داده‌ها برای بررسی صحت و سقم فرضیه‌ها برای هر نوع تحقیق از اهمیت خاصی برخوردار است. امروزه در بیشتر تحقیقاتی که متکی بر اطلاعات جمع‌آوری شده از موضوع مورد تحقیق می‌باشد؛ تجزیه و تحلیل اطلاعات از اصلی‌ترین و مهم‌ترین بخش‌های تحقیق محسوب می‌شود.

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

H₀: متغیرهای تحقیق از توزیع نرمال پیروی می‌کنند

H₁: متغیرهای تحقیق از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند

H₀: S = 0.05

H₁: S ≠ 0.05

جدول ۳: جدول آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرهای تحقیق

متغیرها	سطح معنی‌داری	کولموگروف-اسمیرنوف	نتیجه آزمون
پنهان‌کاری	۰/۲۴۹	۱/۱۳۳	نرمال
سازش‌کاری	۰/۰۸۴	۱/۲۴۸	نرمال
تحمل	۰/۰۵۳	۱/۲۷۲	نرمال
تصور شایستگی فردی	۰/۰۷۱	۱/۲۶۴	نرمال
اعتمادبه‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی	۰/۲۴۳	۱/۱۳۹	نرمال
پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۰/۱۰۴	۱/۱۶۶	نرمال
کنترل	۰/۰۹۸	۱/۱۹۰	نرمال
تاثیرات معنوی	۰/۰۸۲	۱/۲۴۹	نرمال
مهارت گوش دادن	۰/۲۵۳	۱/۱۲۸	نرمال
توانایی دریافت و ارسال پیام	۰/۱۱۵	۱/۱۵۸	نرمال
بیش‌نسبت به فرایند ارتباط	۰/۲۲۰	۱/۱۴۸	نرمال
کنترل عاطفی	۰/۱۰۲	۱/۱۶۸	نرمال
ارتباط توأم با قاطعیت	۰/۰۵۹	۱/۲۶۶	نرمال
بهزیستی روان‌شناختی	۰/۱۱۳	۱/۱۵۹	نرمال

با توجه به جدول ۳ مقدار سطح معنی‌داری متغیرها بزرگتر از ۰/۰۵ شده است که نشان از پذیرش فرضیه صفر می‌باشد؛ یعنی متغیرهای مورد نظر از توزیع نرمال پیروی می‌کند، لذا می‌توان از آزمون پارامتریک استفاده کرد. همچنین با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای استنباط فرضیه‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

H₀: خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر نیستند.

H₁: خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند.

برای بررسی رابطه بین مولفه‌های متغیر خودتنظیمی هیجانی (پنهان‌کاری، سازش‌کاری، تحمل)، تاب‌آوری (تصور شایستگی، اعتمادبه‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل، تاثیرات معنوی) و مهارت‌های ارتباطی (مهارت گوش‌دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، ارتباط توأم با قاطعیت) با بهزیستی روان‌شناختی آزمون ضریب همبستگی پیرسون به کار رفت.

جدول ۵: همبستگی پیرسون مولفه‌های متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک بهزیستی روان‌شناختی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱- پنهان‌کاری														
۲- سازش‌کاری	۰/۶۶۵**													
۳- تحمل	۰/۶۶۱**	۰/۳۸۸**												
۴- تصور شایستگی فردی	۰/۴۶۵**	۰/۴۹۸**	۰/۴۸۷**											
۵- اعتمادبه‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی	۰/۵۹۳**	۰/۶۷۳**	۰/۶۶۲**	۰/۵۸۴**										
۶- پذیرش مثبت تغییر	۰/۵۹۱**	۰/۶۶۸**	۰/۶۵۸**	۰/۵۵۸**	۰/۷۸۳**									
۷- روابط ایمن و کنترل	۰/۳۷۸**	۰/۴۳۹**	۰/۴۳۲**	۰/۴۱۵**	۰/۴۵۴**	۰/۵۳۳**								
۸- تاثیرات معنوی	۰/۳۵۹**	۰/۳۸۰**	۰/۳۷۹**	۰/۴۹۰**	۰/۳۹۰**	۰/۴۲۴**	۰/۳۱۸**							
۹- مهارت گوش‌دادن	۰/۶۷۸**	۰/۴۸۴**	۰/۴۷۵**	۰/۵۰۷**	۰/۶۶۷**	۰/۶۲۱**	۰/۴۳۴**	۰/۴۸۵**						
۱۰- توانایی دریافت و ارسال پیام	۰/۵۶۴**	۰/۳۴۰**	۰/۴۳۷**	۰/۴۵۱**	۰/۵۵۸**	۰/۵۶۵**	۰/۳۹۰**	۰/۳۵۰**	۰/۶۵۲**					
۱۱- بینش نسبت به فرایند ارتباط	۰/۴۶۵**	۰/۵۸۹**	۰/۳۸۸**	۰/۴۹۸**	۰/۶۷۳**	۰/۶۶۸**	۰/۴۳۹**	۰/۳۸۰**	۰/۷۸۴**	۰/۵۴۰**				
۱۲- کنترل عاطفی	۰/۴۹۷**	۰/۶۶۲**	۰/۴۶۱**	۰/۴۶۳**	۰/۵۹۲**	۰/۵۹۱**	۰/۳۷۳**	۰/۳۷۱**	۰/۵۷۶**	۰/۴۶۰**	۰/۵۶۲**			
۱۳- ارتباط توأم با قاطعیت	۰/۳۶۲**	۰/۵۸۷**	۰/۷۲۰**	۰/۴۸۶**	۰/۶۶۲**	۰/۶۵۸**	۰/۴۳۳**	۰/۵۷۹**	۰/۴۷۵**	۰/۴۳۸**	۰/۴۸۷**	۰/۶۶۲**		
۱۴- بهزیستی روان‌شناختی	۰/۲۶۰**	۰/۲۹۴**	۰/۲۷۱**	۰/۱۵۷**	۰/۲۶۲**	۰/۳۴۱**	۰/۳۰۶**	۰/۲۳۸**	۰/۲۹۰**	۰/۲۷۲**	۰/۲۹۴**	۰/۲۵۴**	۰/۲۷۲**	۱

یافته‌های جدول ۵ نشان داد که بین پنهان‌کاری و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/260$) می‌توان نتیجه گرفت که بین پنهان‌کاری و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین سازش‌کاری و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/294$) می‌توان نتیجه گرفت که بین سازش‌کاری و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین تحمل و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/271$) می‌توان نتیجه گرفت که بین تحمل و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین تصور شایستگی فردی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/157$) می‌توان نتیجه گرفت که بین تصور شایستگی فردی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین اعتمادبه‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/262$) می‌توان نتیجه گرفت که بین اعتمادبه‌غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/341$) می‌توان نتیجه گرفت که بین پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین کنترل و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/306$) می‌توان نتیجه گرفت که بین کنترل و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین تاثیرات معنوی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/238$) می‌توان نتیجه گرفت که بین تاثیرات معنوی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۵ نشان داد بین مهارت گوش‌دادن و بهزیستی

روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده‌شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر می‌باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/290$) می‌توان نتیجه گرفت که بین مهارت گوش‌دادن و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول 5 نشان داد بین توانایی دریافت و ارسال پیام با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چراکه در سطح معناداری مشاهده‌شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر است. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/273$) می‌توان نتیجه گرفت که بین توانایی دریافت و ارسال پیام با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول 5 نشان داد بین بینش نسبت به فرایند ارتباط و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چرا که در سطح معناداری مشاهده‌شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر است. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/294$) می‌توان نتیجه گرفت که بین بینش نسبت به فرایند ارتباط و بهزیستی بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول 5 نشان داد بین کنترل عاطفی و بهزیستی بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چرا که در سطح معناداری مشاهده‌شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر است. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/254$) می‌توان نتیجه گرفت که بین کنترل عاطفی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول 5 نشان داد بین ارتباط توام با قاطعیت و بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ چرا که در سطح معناداری مشاهده‌شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار پیش‌بینی شده $0/01$ کوچک‌تر است. لذا با 99 درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی ($r=0/272$) می‌توان نتیجه گرفت که بین ارتباط توام با قاطعیت و بهزیستی بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بنابراین با توجه به معنی‌دار شدن رابطه محاسبه شده با $0/99$ احتمال بیان می‌شود که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند، تأیید می‌شود.

H_0 : خودتنظیمی هیجانی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر نیست.

H_1 : خودتنظیمی هیجانی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است.

جهت بررسی و ارائه مدل بین بهزیستی روان‌شناختی (Y) با خودتنظیمی هیجانی (پنهان‌کاری، سازش‌کاری، تحمل) (X) پس از بررسی شاخص‌های کفایت مدل که در جدول $4-8$ آمده است به ارائه مدل پردازش یافته پرداخته می‌شود.

جدول ۶: متغیرهای ورودی و خروجی با استفاده از رگرسیون گام به گام

مدل	متغیر مستقل وارد شده	متغیرهای خروجی	گام‌ها
۱	سازش‌کاری	-	اول
۲	تحمل	-	دوم

همان‌طور که در جدول 6 نشان داده شده، تحلیل رگرسیون تا 2 مرحله پیش رفته است. مرحله اول متغیر سازش‌کاری وارد مدل می‌شود که میزان ضریب همبستگی آن با بهزیستی روان‌شناختی برابر با $0/294$ شده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر $0/086$ و ضریب تعیین تعدیل‌شده $0/083$ بدست آمده است. در گام دوم با وارد شدن دومین متغیر تحمل همبستگی

چندگانه به ۰/۳۱۷ و ضریب تعیین به ۰/۱۰۱ و ضریب تعیین تعدیل‌شده به ۰/۰۹۴ افزایش یافته است. به عبارت دیگر بر اساس ضریب تعیین تعدیل‌شده ۹/۴ درصد تغییرات متغیر وابسته بهزیستی روان‌شناختی به وسیله دو متغیر سازش‌کاری و تحمل تبیین می‌شود. با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۷۰۸ در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۷: شاخص‌های کفایت مدل

گام‌ها	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
گام اول	۰/۲۹۴	۰/۰۸۶	۰/۰۸۳	۶/۷۴۸	۱/۷۰۸
گام دوم	۰/۳۱۷	۰/۱۰۱	۰/۰۹۴	۶/۷۰۷	

در قسمت زیر جدول آنالیز واریانس برای دو مدلی که عنوان شد آورده شده است.

جدول شماره ۸: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معنی دار بودن رگرسیون

شاخص آماری منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون متغیر سازش‌کاری	۱۲۴۱/۸۲۳	۱	۱۲۴۱/۸۲۳	۲۷/۲۶۹	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۳۱۶۰/۸۸۴	۲۸۹	۴۵/۵۳۹		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			
رگرسیون متغیرهای سازش‌کاری، تحمل	۱۴۴۹/۱۳۳	۲	۷۲۴/۵۶۴	۱۶/۱۰۹	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۲۹۵/۵۷۵	۲۸۸	۴۴/۹۷۸		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			

نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد که بین متغیرهای سازش‌کاری و تحمل با بهزیستی روان‌شناختی رابطه وجود دارد و متغیرهای سازش‌کاری و تحمل قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک بهزیستی روان‌شناختی را دارند. به عبارتی حاکی از معنی دار بودن رگرسیون با توجه به $\alpha = 0.01 < sig = 0.001$ برای ۲ مرحله است.

در جدول ۱۰ نیز معناداری ضرایب رگرسیونی به ترتیب ورود در مدل نشان داده شده است.

جدول ۱۰: معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیراستاندارد	ضریب استانداردشده	t	sig	مفروضه هم‌خطی
	B	Std.Error	Beta			VIF Tolerance
مقدار ثابت	۶۰/۷۳۷					
سازش‌کاری	۰/۴۲۹	۰/۰۸۲	۰/۲۹۴	۵/۲۲۲	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰ ۱/۰۰۰
مقدار ثابت	۶۱/۰۶۰					
سازش‌کاری	۱/۵۲۸	۰/۵۱۸	۰/۲۴۶	۲/۹۴۷	۰/۰۰۳	۱/۳۶۰ ۰/۰۲۵
تحمل	۱/۱۱۷	۰/۵۲۰	۰/۲۱۱	۲/۱۴۷	۰/۰۳۳	۱/۳۶۰ ۰/۰۲۵

معادله رگرسیونی را می‌توان با توجه به مدل ۲ به شرح زیر محاسبه کرد:

$$(1/117)(\text{تحمل}) + (1/528)(\text{سازش‌کاری}) = \text{بهزیستی روان‌شناختی}$$

در جدول ۱۰ متغیرهایی وجود دارند که همه معنادار هستند، در نتیجه برای قضاوت در مورد سهم تاثیر هر متغیر بر بهزیستی روان‌شناختی به ستون ضرایب بتای استاندارد شده در مدل آخر (۲) توجه می‌کنیم. مشاهده می‌شود هر ۲ مؤلفه موجود سازش‌کاری و تحمل می‌توانند پیش‌بین مناسبی برای بهزیستی روان‌شناختی باشند. همچنین متغیر سازش‌کاری دارای بیشترین اثر است؛ زیرا به ازای یک واحد تغییر در متغیر سازش‌کاری ۰/۲۹۴ واحد تغییر در متغیر بهزیستی روان‌شناختی

ایجاد می‌شود. سازش کاری ۰/۲۹۴ واحد تغییر در متغیر بهزیستی روان‌شناختی ایجاد می‌شود. بنابراین با توجه به معنی دار شدن رابطه محاسبه شده با ۰/۹۹ احتمال بیان می‌شود که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه خودتنظیمی هیجانی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است، تایید می‌شود.

H0: تاب آوری پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر نیست.

H1: تاب آوری پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است.

جهت بررسی و ارائه مدل بین بهزیستی روان‌شناختی (Y) با مولفه‌های متغیر تاب آوری (تصور شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل، تاثیرات معنوی) (X) پس از بررسی شاخص‌های کفایت مدل که در جدول ۱۱ آمده است به ارائه مدل پردازش یافته پرداخته می‌شود.

جدول ۱۱: متغیرهای ورودی و خروجی با استفاده از رگرسیون گام به گام

مدل	متغیر مستقل وارد شده	متغیرهای خروجی	گام‌ها
۱	پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	-	اول
۲	تاثیرات معنوی	-	دوم
۳	کنترل	-	سوم

همان‌طور که در جدول ۱۱ نشان داده شده، تحلیل رگرسیون تا ۳ مرحله پیش رفته است. مرحله اول متغیر پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن وارد مدل می‌شود که میزان ضریب همبستگی آن با بهزیستی روان‌شناختی برابر با ۰/۳۴۱ شده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر ۰/۱۱۶ و ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۱۱۳ بدست آمده است. در گام دوم با وارد شدن دومین متغیر تاثیرات معنوی همبستگی چندگانه به ۰/۴۱۲ و ضریب تعیین به ۰/۱۷۰ و ضریب تعیین تعدیل شده به ۰/۱۶۴ افزایش یافته است. در گام سوم با وارد شدن سومین متغیر کنترل همبستگی چندگانه به ۰/۴۳۶ و ضریب تعیین به ۰/۱۹۰ و ضریب تعیین تعدیل شده به ۰/۱۸۲ افزایش یافته است. به عبارت دیگر براساس ضریب تعیین تعدیل شده ۱۸/۲ درصد تغییرات متغیر وابسته بهزیستی روان‌شناختی به وسیله سه متغیر پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی، کنترل تبیین می‌شود. با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۹۸۳ در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۱۲: شاخص‌های کفایت مدل

گام‌ها	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
گام اول	۰/۳۴۱	۰/۱۱۶	۰/۱۱۳	۴/۶۳۶	۱/۹۸۳
گام دوم	۰/۴۱۲	۰/۱۷۰	۰/۱۶۴	۴/۴۴۲	
گام سوم	۰/۴۳۶	۰/۱۹۰	۰/۱۸۲	۴/۳۷۴	

در قسمت زیر جدول آنالیز واریانس برای دو مدلی که عنوان شد آورده شده است.

جدول شماره ۱۳: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معنی دار بودن رگرسیون

شاخص آماری منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون متغیر پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۱۶۷۷/۵۸۱	۱	۱۶۷۷/۵۸۱	۳۸/۰۹۹	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۲۷۲۵/۱۲۷	۲۸۹	۴۴/۰۳۲		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			
رگرسیون متغیرهای پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی	۲۴۵۰/۴۱۵	۲	۱۲۲۵/۲۰۷	۲۹/۵۲۲	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۱۹۵۲/۲۹۳	۲۸۸	۴۱/۵۰۱		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			
رگرسیون متغیرهای پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی، کنترل	۲۷۴۳/۰۴۸	۳	۹۱۴/۳۴۹	۲۲/۵۰۷	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۱۶۵۹/۶۶۰	۲۸۷	۴۰/۶۲۶		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			

نتایج جدول ۱۳ نشان می‌دهد بین متغیرهای پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی و کنترل با بهزیستی روان‌شناختی رابطه وجود دارد و متغیرهای پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی و کنترل قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک بهزیستی روان‌شناختی را دارند. به عبارتی حاکی از معنی دار بودن رگرسیون با توجه به $\alpha = 0.01 < sig = 0.001$ برای ۳ مرحله است.

در جدول ۱۴ معناداری ضرایب رگرسیونی به ترتیب ورود در مدل نشان داده شده است.

جدول ۱۴: معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب		t	sig	مفروضه هم‌خطی	
		غیراستاندارد	استاندارد شده			VIF	Tolerance
	B	Std.Error	Beta				
مقدار ثابت	۵۶/۲۹۱						
پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۰/۷۸۱	۰/۱۱۶	۰/۳۴۱	۶/۱۷۲	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
مقدار ثابت	۴۹/۷۱۲						
پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۰/۷۱۰	۰/۱۱۳	۰/۳۳۷	۶/۲۸۰	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
تاثیرات معنوی	۰/۸۹۵	۰/۲۰۷	۰/۲۳۲	۴/۳۱۵	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
مقدار ثابت	۴۲/۵۳۸						
پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۰/۵۲۱	۰/۱۳۲	۰/۲۴۷	۳/۹۳۹	۰/۰۰۰۵	۱/۰۱۹	۰/۷۱۶
تاثیرات معنوی	۰/۸۸۶	۰/۲۰۵	۰/۲۲۹	۴/۳۱۴	۰/۰۰۰۵	۱/۰۶۴	۰/۹۹۹
کنترل	۰/۷۶۰	۰/۲۸۳	۰/۱۶۹	۲/۶۸۴	۰/۰۰۰۵	۱/۰۵۵	۰/۷۱۵

معادله رگرسیونی را می‌توان با توجه به مدل ۳ به شرح زیر محاسبه کرد:

$$(0/886)(\text{تاثیرات معنوی}) + (0/521)(\text{پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن}) = \text{بهزیستی روان‌شناختی} \\ + (0/760)(\text{کنترل})$$

در جدول ۱۴ متغیرهایی وجود دارند که همه معنادار هستند، در نتیجه برای قضاوت در مورد سهم تاثیر هر متغیر بر بهزیستی روان‌شناختی به ستون ضرایب بتای استاندارد شده در مدل آخر (۳) توجه می‌کنیم. مشاهده می‌شود هر ۳ مؤلفه پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، تاثیرات معنوی و کنترل می‌توانند پیش‌بین مناسبی برای بهزیستی روان‌شناختی باشند. همچنین متغیر پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن دارای بیشترین اثر است؛ زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۳۴۱ واحد تغییر در بهزیستی روان‌شناختی ایجاد می‌شود. پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن ۰/۳۴۱ واحد تغییر در متغیر بهزیستی روان‌شناختی ایجاد می‌شود. بنابراین با توجه به معنی دار شدن رابطه محاسبه شده با ۰/۹۹ احتمال بیان می‌شود که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه خودتنظیمی هیجانی، تاب آوری و مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند، تایید می‌شود.

H0: مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر نیستند.

H1: مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند.

جهت بررسی و ارائه مدل بین بهزیستی روان‌شناختی (Y) با مهارت‌های ارتباطی (مهارت گوش‌دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، کنترل عاطفی، ارتباط توأم با قاطعیت) (X) پس از بررسی شاخص‌های کفایت مدل که در جدول ۱۵ آمده است به ارائه مدل پردازش یافته پرداخته می‌شود.

جدول ۱۵: متغیرهای ورودی و خروجی با استفاده از رگرسیون گام به گام

مدل	متغیر مستقل وارد شده	متغیرهای خروجی	گام‌ها
۱	بینش نسبت به فرایند ارتباط	-	اول
۲	ارتباط توأم با قاطعیت	-	دوم

همان‌طور که در جدول ۱۵ نشان داده شده، تحلیل رگرسیون تا ۲ مرحله پیش رفته است. مرحله اول متغیر بینش نسبت به فرایند ارتباط وارد مدل می‌شود که میزان ضریب همبستگی آن با بهزیستی روان‌شناختی برابر با ۰/۲۹۴ شده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر ۰/۰۸۶ و ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۰۸۳ بدست آمده است. در گام دوم با وارد شدن دومین متغیر ارتباط توأم با قاطعیت همبستگی چندگانه به ۰/۳۱۵ و ضریب تعیین به ۰/۰۹۹ و ضریب تعیین تعدیل شده به ۰/۰۹۳ افزایش یافته است. به عبارت دیگر براساس ضریب تعیین تعدیل شده ۹/۳ درصد تغییرات متغیر وابسته بهزیستی روان‌شناختی به وسیله دو متغیر بینش نسبت به فرایند ارتباط و ارتباط توأم با قاطعیت تبیین می‌شود. با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۵۰۴ در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۱۶: شاخص‌های کفایت مدل

گام‌ها	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
گام اول	۰/۲۹۴	۰/۰۸۶	۰/۰۸۳	۶/۷۴۸	۱/۵۰۴
گام دوم	۰/۳۱۵	۰/۰۹۹	۰/۰۹۳	۶/۷۱۲	

در قسمت زیر جدول آنالیز واریانس برای دو مدلی که عنوان شد آورده شده است.

جدول شماره ۱۷: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معنی دار بودن رگرسیون

شاخص آماری منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون متغیر بینش نسبت به فرایند ارتباط	۱۲۴۱/۸۲۳	۱	۱۲۴۱/۸۲۳	۲۷/۲۶۹	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۳۱۶۰/۸۸۴	۲۸۹	۴۵/۵۳۹		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			
رگرسیون متغیرهای بینش نسبت به فرایند ارتباط، ارتباط توام با قاطعیت	۱۴۴۹/۱۳۳	۲	۷۲۴/۵۶۴	۱۶/۱۰۹	۰/۰۰۰۵
باقی‌مانده	۱۲۹۵/۵۷۵	۲۸۸	۴۴/۹۷۸		
جمع کل	۱۴۴۰۲/۷۰۸	۲۹۰			

نتایج جدول ۱۷ نشان می‌دهد که بین متغیرهای بینش نسبت به فرایند ارتباط و ارتباط توام با قاطعیت با بهزیستی روان‌شناختی رابطه وجود دارد و این دو متغیر قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک بهزیستی روان‌شناختی را دارند. به عبارتی حاکی از معنی دار بودن رگرسیون با توجه به $a=0/01 < sig = 0/001$ برای ۲ مرحله است. در جدول ۱۸ نیز معناداری ضرایب رگرسیونی به ترتیب ورود در مدل نشان داده شده است.

جدول ۱۸: معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب		t	sig	مفروضه هم‌خطی	
		غیراستاندارد	استاندارد شده			VIF	Tolerance
	B	Std.Error	Beta				
مقدار ثابت	۶۰/۷۳۷						
بینش نسبت به فرایند ارتباط	۰/۴۲۹	۰/۰۸۲	۰/۲۹۴	۵/۲۲۲	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
مقدار ثابت	۶۱/۰۸۷۰						
بینش نسبت به فرایند ارتباط	۱/۴۵۶	۰/۵۱۴	۰/۲۸۱	۲/۸۳۴	۰/۰۰۵	۱/۵۹۴	۰/۰۲۵
ارتباط توام با قاطعیت	۱/۰۴۷	۰/۵۱۷	۰/۲۵۷	۲/۰۲۶	۰/۰۴۴	۱/۵۹۴	۰/۰۲۵

معادله رگرسیونی را می‌توان با توجه به مدل ۲ به شرح زیر محاسبه کرد :

$$(1/047)(ارتباط توام با قاطعیت) + (1/456)(بینش نسبت به فرایند ارتباط) = بهزیستی روان‌شناختی$$

در جدول ۱۸ متغیرهایی وجود دارند که همه معنادار هستند، در نتیجه برای قضاوت در مورد سهم تأثیر هر متغیر بر بهزیستی روان‌شناختی به ستون ضرایب بتای استاندارد شده در مدل آخر (۲) توجه می‌کنیم. مشاهده می‌شود هر دو مؤلفه موجود بینش نسبت به فرایند ارتباط و ارتباط توام با قاطعیت می‌توانند پیش‌بین مناسبی برای بهزیستی روان‌شناختی باشند. همچنین متغیر بینش نسبت به فرایند ارتباط دارای بیشترین اثر است؛ زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۲۹۴ واحد تغییر در بهزیستی روان‌شناختی ایجاد می‌شود. بینش نسبت به فرایند ارتباط ۰/۲۹۴ واحد تغییر در متغیر بهزیستی روان‌شناختی ایجاد می‌شود. بنابراین با توجه به معنی دار شدن رابطه محاسبه شده با ۰/۹۹ احتمال بیان می‌شود که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روان‌شناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند، تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان داد که خودتنظیمی هیجانی، تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی، پیش‌بینی‌کننده‌های قوی‌ای برای بهزیستی روانشناختی معلمان زن مقطع ابتدایی هستند. به عبارت دیگر، معلمان با سطح بالاتری از خودتنظیمی هیجانی، توانایی بهتر در کنترل و مدیریت هیجانات خود را دارند. همچنین، توانایی سازگاری با شرایط دشوار و استرس‌زا (تاب‌آوری) و مهارت‌های قوی ارتباطی، به طور مستقیم با افزایش بهزیستی روانشناختی این گروه از معلمان مرتبط است. یافته‌های این پژوهش با مطالعات پیشین نیز همسو است. مطالعات قبلی نیز بر نقش مهم خودتنظیمی هیجانی در ارتقای سلامت روان تأکید کرده‌اند. به نظر می‌رسد که معلمان با توسعه مهارت‌های خودتنظیمی هیجانی، می‌توانند بهتر با چالش‌های شغلی خود مقابله کرده و بهزیستی روانشناختی بالاتری را تجربه کنند. پیرامون تأثیر تاب‌آوری بر بهزیستی روانشناختی معلمان، این یافته با نتیجه مطالعه مهدی و همکاران (۱۴۰۰)، طباطبایی (۱۳۹۷)، سوری و همکاران (۱۳۹۳)، هولدن و همکاران (۲۰۱۳) و پرچ و همکاران (۲۰۱۲) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت از نظر کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) تاب‌آوری روانی حاکی از استعداد و ظرفیت مثبت افراد جهت غلبه بر استرس می‌باشد. تاب‌آوری برای مقاومت و تحمل‌پذیری افراد در برابر وقایع منفی به کار می‌رود و روشی است برای اندازه‌گیری توانایی فرد در مقابله با عوامل استرس‌زا و عواملی که سلامت روان فرد را تهدید می‌کند. معلمانی که از تاب‌آوری کافی برخوردارند رفتار خودشکانه ندارند، از نظر هیجانی آرام بوده و توانایی مقابله با خواسته‌های شغلی را دارند. پیرامون تأثیر مهارت‌های ارتباطی بر بهزیستی روانشناختی معلمان، این یافته با نتیجه مطالعه احمدی (۱۴۰۲) و عقیقی و همکاران (۲۰۱۵) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت ناتوانی در ایجاد یک ارتباط مناسب عاملی است که می‌تواند زمینه‌ساز انزوای اجتماعی افراد از یکدیگر و احساس تنهایی باشد. داشتن توانایی بالا در ساخت، هدایت و پیشبرد روابط اجتماعی و گسترش و تقویت آن با مهارت‌های ارتباطی سبب افزایش امکان نگهداری و بهبود روابط میان افراد در یک شبکه اجتماعی همچون رابطه معلمان با همکاران و والدین دانش‌آموزان می‌شود. خودتنظیمی هیجانی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است. نتایج بررسی فرضیه دوم پژوهش بیان‌گر تأیید این فرضیه بود و با احتمال ۹۹ درصد خودتنظیمی هیجانی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است. این یافته همسو با مطالعه آب‌خیز و میکائیلی‌منیع (۱۳۹۹) است که نشان دادند خودتنظیمی شناختی بواسطه کاهش فرسودگی شغلی و افزایش رضایت شغلی بر بهبود بهزیستی شغلی معلمان اثر دارد. در همین راستا، مطالعه شعراف شاعر (۱۳۹۸) نشان داد خودتنظیمی با ابعاد بهزیستی روانشناختی استقلال، ارتباط مثبت با دیگران و هدفمندی در زندگی در کارمندان دانشگاه ارتباط مثبت و معنی‌داری دارد. تاب‌آوری پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است.

نتایج بررسی فرضیه سوم پژوهش بیان‌گر تأیید این فرضیه بود و با احتمال ۹۹ درصد تاب‌آوری پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است. این یافته همسو با مطالعه مهدی و همکاران (۱۴۰۰) است مبنی بر این‌که تاب‌آوری بر بهزیستی روانشناختی کارکنان تأثیری مثبت و معنادار دارد. در همین راستا، مطالعه طباطبایی (۱۳۹۷) نشان داد بین تاب‌آوری با بهزیستی روانشناختی معلمان رابطه معناداری وجود دارد. مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر هستند. نتایج بررسی فرضیه چهارم پژوهش بیان‌گر تأیید این فرضیه بود و با احتمال ۹۹ درصد مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی‌کننده بهزیستی روانشناختی در معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر است. این یافته همسو با مطالعه احمدی (۱۴۰۲) است که نشان داد مهارت‌های ارتباطی بر بهزیستی روانشناختی تأثیر مثبت و معناداری دارد. در همین راستا عقیقی و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند مهارت‌های ارتباطی والدین بر بهبود استرس در نوجوانان و بزرگسالان تأثیر دارد. در تبیین این یافته

می‌توان گفت ارتباطات بین فردی در واقع از نیاز به احساس تعلق به گروه، زندگی اجتماعی و داشتن تعامل با دیگران سرچشمه می‌گیرد. نیازهای اجتماعی مانند هر نیاز دیگری نیاز به پاسخگویی و ارضا دارند و پس از برآورده شدن لازم است با استفاده از یادگیری مهارت‌های جدید تقویت شوند. از جمله این مهارت‌ها، مهارت روابط بین فردی است. در واقع یادگیری مهارت ارتباط بین فردی خود یک نیاز به شمار می‌رود و بی‌توجهی به آن می‌تواند منجر به احساس تنهایی و مشکل در زمینه‌های مختلف زندگی و در نتیجه کاهش بهزیستی روان‌شناختی فرد شود.

References

- Abed, Nazanin; Pure, Shahla; Mazaheri, Mohammad Ali and Heydari, Mahmoud (2016). The effectiveness of teaching respectful listening to children on the psychological well-being of mothers. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 13(52), 380-365.
- Abkhaiz, Sheller and Mikaili-Mani, Farzaneh (2019). Investigating the structural relationships of cognitive self-regulation and job well-being with the mediation of job burnout and job satisfaction in secondary school teachers of Urmia city in the academic year of 2016-2017. *Career and Organizational Counseling*, 12(44), 71-86.
- Ahmadi, Mena (2023). Investigating the impact of communication skills on the psychological well-being of elementary school students in Kermanshah, the 7th International Conference on Law, Psychology, Sciences and Behavior, Tehran.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*, 18(2), 76-82.
- Holden, K. B., Bradford, L. D., Hall, S. P., & Belton, A. S. (2013). Prevalence and correlates of depressive symptoms and resiliency among African American women in a community-based primary health care center. *Journal of health care for the poor and underserved*, 24(4 0), 79.
- Irjirad, Arslan and Haji, Marzieh (2017). Examining the relationship between self-awareness and emotions caused by teaching in conservatory teachers. *Educational Psychology Quarterly*, 14(50), 55-70.
- Masten, A. S. (2021). Resilience of children in disasters: A multisystem perspective. *International journal of psychology*, 56(1), 1-11.
- Mehdi, Mohammad; Ghaffari, Hassan; Ahank, Farhanaz; Shayani, Morteza and Puranjanar, Golbahar (2021). Investigating the effect of perceived social support on psychological well-being with the mediating role of resilience. *Military Psychology*, 12(47), 7-26.
- Mohammadi, Massoud (2004). Investigating factors affecting resilience in people at risk of substance abuse. Doctoral Thesis. University of Welfare and Rehabilitation Sciences.
- Orford, J., Natera, G., Copello, A., Atkinson, C., Mora, J., Velleman, R., ... & Walley, G. (2013). *Coping with alcohol and drug problems: The experiences of family members in three contrasting cultures*. Routledge.
- Pretsch, J., Flunger, B., & Schmitt, M. (2012). Resilience predicts well-being in teachers, but not in non-teaching employees. *Social Psychology of Education*, 15, 321-336.

- Shaerba Poet, Mino (2018). Relationship between dimensions of psychological well-being with life satisfaction and self-regulation. *Journal of Principles of Mental Health*, 21(3), 166-160.
- Tabatabai, Majdeh (2017). Investigating the relationship between job enthusiasm and resilience with the psychological well-being of secondary school teachers in the third district of Mashhad. *The fifth scientific research conference of teacher*.
- Tavakoli, Zahra (2012). Prediction of happiness based on variables of emotional regulation and self-regulation of Al-Zahra University students. *Master's thesis, Islamic Azad University of Roudhen*.

The Quarterly Journal of Approach to
Philosophy in Schools and Organizations

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها
سال سوم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۳

Year 4, Number 4, Winter 2025, Pages 96 to 106

Original Article

نوع مقاله: پژوهشی

ISSN: 2980-891X

<http://www.esbam.ir>

Predicting Academic Enthusiasm Based on Learning Strategies in Students with Learning Disabilities

Hale Ebrahimi: Master of Science in General Psychology, Islamic Azad University, Tonekabon Branch.

Abstract

Introduction: The aim of this research was to predict academic enthusiasm based on learning strategies in students with learning disabilities.

Method: This study was applied in terms of its goal, descriptive in terms of its nature, and correlational in terms of its method. The statistical population included students with learning disabilities in the city of Marvdasht. Using convenient sampling and according to the number of research variables, 160 students were selected. The data collection tools in this study included the Friedel and Paris (2005) academic enthusiasm questionnaire and the Kormi (2002) learning strategies questionnaire.

Findings: Data analysis was conducted at both descriptive and inferential levels using the SPSS software. The results showed that among the learning strategies, organization had a direct and significant relationship with academic enthusiasm and was effective in predicting it.

Conclusion: The overall conclusion of the study showed that strengthening learning strategies among students with learning disabilities can significantly improve their academic enthusiasm in schools.

Keywords: Academic enthusiasm, learning strategies, learning disabilities.

***Corresponding author:** Master's degree in Educational Psychology, Exceptional Link Teacher (Teacher and Counselor in Special Education Schools).

Email: halebrahimi82@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2025.498058.1072](https://doi.org/10.22034/esbam.2025.498058.1072)

Predicting Academic Enthusiasm Based on Learning Strategies in Students with Learning Disabilities

Detailed Abstract

Introduction: The aim of this research was to predict academic enthusiasm based on learning strategies in students with learning disabilities.

Materials and methods: This study was applied in terms of its goal, descriptive in terms of its nature, and correlational in terms of its method. The statistical population included students with learning disabilities in the city of Marvdasht. Using convenient sampling and according to the number of research variables, 160 students were selected. The data collection tools in this study included the Friedel and Paris (2005) academic enthusiasm questionnaire and the Kormi (2002) learning strategies questionnaire.

Results and discussion: The goal of this research was to predict academic enthusiasm based on learning strategies in students with learning disabilities. The results showed that organization had a direct and significant relationship with academic enthusiasm and was effective in predicting it. These results align with the studies of Kargar (2023), Ghanadan (2023), Mehrvaran (2019), Benayian Borojeni (2018), and McLerny et al. (2012). Explanation of Findings: It should be noted that students who acquire cognitive and metacognitive strategies learn how to recognize their goals, set and monitor them, and maintain their academic performance despite the challenges posed by school tasks. Additionally, since cognitive and metacognitive strategies are essential learning tools that help students integrate new information with prior knowledge, these students are more successful in information storage. When the information storage phase is successful, retrieval becomes easier and more successful, which leads to academic success. Students who use cognitive and metacognitive strategies, or in other words, repeatedly read and write their lessons, study key terms aloud and repeat them, underline important points, write what they learn in their own words in the margins, or use highlighters to emphasize key information, also assign codes during study sessions that are easy to retrieve (for example, connecting the first letters of a term to form a word), or learn through images and rhymes, or summarize the material in their own language, or try to explain learned content to others, will naturally find it easier to recall what they have learned. In comparison to students who lack these learning skills (control group), they demonstrate better performance and efficiency. When students strive to learn the material they read deeply, become aware of the quality of their learning, seek to improve ineffective study methods, and mark sections they don't understand well to focus more on them during later study sessions, they are likely to succeed in the recall, analysis, and interpretation phases as well. As a result, such students tend to experience higher academic success compared to those who do not use these strategies.

Since students who use cognitive and metacognitive strategies tend to be more successful in managing their time, completing assignments, and so on, compared to students who do not use these strategies, the success achieved by these students due to proper learning methods leads to greater enthusiasm for academic work. Students who use cognitive and metacognitive strategies, or in other words, use learning strategies that assist them in achieving their learning goals, organizing, storing knowledge and skills, and making it easier to apply them, tend to be more motivated for learning and completing school assignments. These students, due to their correct learning methods, enjoy self-directed study more and become more motivated for learning. In other words, when a student selects an appropriate learning strategy and realizes that it leads to fruitful outcomes, they are more motivated to study and pursue their education. Conclusion: Given the relationship between cognitive and metacognitive strategies and students' academic enthusiasm, it is recommended that teachers and educational planners familiarize themselves with the psychological foundations of these strategies and how to teach them among students during specific educational periods. Furthermore, it is suggested that teachers focus not only on learning outcomes or the volume of content but also on proper learning methods and how to study effectively. In this way, they can expand and develop study strategies in students, making them active and self-regulated learners. Teachers should also work to strengthen cognitive and metacognitive skills in themselves and share their valuable experiences with students. Since study skills and cognitive and metacognitive strategies are teachable during educational periods or through workshops and brochures, students should be equipped with these skills. It is recommended that learning strategies be incorporated into the curriculum at lower educational levels. Even if incorporating these learning strategies into the curriculum as a compulsory subject is not possible, they should be included in elective courses to address students' weaknesses in learning and recalling educational content. Data analysis was conducted at both descriptive and inferential levels using the SPSS software. The results showed that among the learning strategies, organization had a direct and significant relationship with academic enthusiasm and was effective in predicting it

Conclusion: The overall conclusion of the study showed that strengthening learning strategies among students with learning disabilities can significantly improve their academic enthusiasm in schools.

Keywords: Academic enthusiasm, learning strategies, learning disabilities.

پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس راهبرد های یادگیری در دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری

هاله ابراهیمی: کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، آموزگار رابط استثنایی (آموزگار و مشاور مدارس استثنایی).

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس راهبرد های یادگیری در دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری بوده است. **روش کار:** پژوهش حاضر، از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل دانش آموزان دارای اختلال یادگیری شهر مرودشت می باشد. با شیوه نمونه گیری در دسترس و بر حسب تعداد متغیر های پژوهش ۱۶۰ نفر انتخاب شد. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش شامل پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فریدل و پاریس (۲۰۰۵)، و پرسشنامه راهبردهای یادگیری کرمی (۱۳۸۱) بوده است. **نتایج:** تجزیه و تحلیل داده ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار Spss صورت گرفت. نتایج نشان داد از بین راهبردهای یادگیری، سازماندهی رابطه مستقیم و معنادار با اشتیاق تحصیلی داشته و در پیش بینی آن مؤثر بود است. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت راهبرد های یادگیری در بین دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری می تواند به بهبود اشتیاق تحصیلی دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری در مدارس کمک فراوانی نمود. **واژگان کلیدی:** اشتیاق تحصیلی، راهبرد های یادگیری، اختلالات یادگیری.

***نویسنده مسؤل:** کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، آموزگار رابط استثنایی (آموزگار و مشاور مدارس استثنایی).

Email: halebrahimi82@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2025.498058.1072](https://doi.org/10.22034/esbam.2025.498058.1072)

دانش‌آموزان با اختلال‌های یادگیری یکی از رایج‌ترین گروه افراد با نیازهای ویژه هستند. این افراد گروه بسیار ناهمگنی را تشکیل می‌دهند که با وجود هوش متوسط و بالاتر، در یک یا چند حیطه تحصیلی مشکلات جدی دارند. مشکلات تحصیلی آنها از آسیب‌های حسی و حرکتی، کم‌توانی ذهنی و محرومیت‌های محیطی ناشی نمی‌شود. حتی بعضی از آنها با داشتن توانایی‌های ذهنی بسیار بالا در یک یا چند حیطه با مشکلات جدی مواجه هستند (شکوهی یکتا و پرند، ۱۴۰۱). از سوی دیگر، والدین این دانش‌آموزان که اغلب از دلایل اختلال یادگیری آنها بی‌خبر هستند، مشکل را بیشتر می‌کنند و با فشارهایی که به کودک وارد می‌آورند، دشواری را چندین برابر می‌نمایند (احدی و کاکاوند، ۱۴۰۰). کلاس درس به عنوان یک گروه و سیستم اجتماعی، محلی برای آموزش و تعلیم و تربیت است، و آموزش دانش‌آموزان در واقع با هدف پیشرفت آنها در زمینه تحصیلی صورت می‌گیرد. اینکه دانش‌آموزان در زمینه تحصیل به موفقیت و پیشرفت دست یابند تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد، یکی از این عوامل اشتیاق تحصیلی می‌باشد (بیابانگرد، ۱۴۰۰). اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان سازه‌ای است که برای یادگیری بسیار مهم است؛ تاجایی که آن را یک عامل مهم یادگیری می‌دانند. اشتیاق تحصیلی به میزان انرژی ای که یک فراگیر برای انجام کارهای تحصیلی خود صرف می‌کند و نیز میزان اثربخشی و کارایی حاصل شده اطلاق می‌شود. «اشتیاق تحصیلی» باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیتهای کلاسی، سازگاری با فرهنگ مدرسه و رابطه مناسب با معلمان و سایر دانش‌آموزان می‌شود (سیف، ۱۳۹۹). یکی از متغیرهایی که با اشتیاق تحصیلی ارتباط دارد، راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) است (قدم پور و بیرانوند، ۱۳۹۸). نتایج پژوهش‌های متعدد بیانگر این است که به منظور افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان باید بر راهبردهای یادگیری دانش‌آموزان متمرکز شویم و برنامه‌هایی را برای آموزش و توسعه این راهبردها فراهم کنیم (سوآرز و همکاران، ۲۰۱۹). فلاول راهبردهای یادگیری را به راهبردهای شناختی و فراشناختی تقسیم می‌کند. راهبردهای شناختی، ابزارهای یادگیری هستند. ما این راهبردها را با عنوان فرایندهای حافظه و با عنوان‌های تکرار یا مرور، بسط یا گسترش و سازمان دهی مطالعه می‌کنیم. باید دانست دانش‌آموزانی که در یادگیری مطالب از راهبردهای شناختی استفاده می‌کنند، نسبت به دانش‌آموزان دیگر که این راهبردها را به کار نمی‌گیرند، عملکرد بهتری دارند (پنتریچ و دی‌گروت، ۲۰۰۰). همچنین راهبردهای فراشناخت به معنی آگاهی از یادگیری خویشتن یا چگونگی یاد گرفتن است (فلاول، ۲۰۰۵؛ مک کرمیک، ۲۰۱۳). پژوهش‌های گوناگونی درباره تأثیر استفاده از راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) انجام گرفته و عموماً نشان داده‌اند یادگیرندگانی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی درست و متناسب با تکالیف یادگیری استفاده می‌کنند، در فعالیتهای یادگیری خود به عملکرد بیشتری دست می‌یابند (اسماعیلی، سهرابی، مهریار، و خیر، ۱۳۹۸). مک‌ل نرنی و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی رابطه خودپنداره تحصیلی و راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی پرداختند. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که روابط معناداری بین خودپنداره تحصیلی، راهبردهای یادگیری و عملکرد تحصیلی وجود دارد. یکی از نتایج مهم این پژوهش، این بود که بین راهبردهای یادگیری و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت وجود دارد. نکته مهمی که در بررسی راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد، توجه به موضوع‌ها و تکالیف مختلف درسی است. در حقیقت، دانش‌آموزان از لحاظ عملکرد در تکالیف و اصول و مطالب دروس مختلف از لحاظ توانایی، راهبردهای مطالعه، علایق و... متفاوتند (سوآرز و همکاران، ۲۰۱۹).

کارگر (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی نقش واسطه‌ای هویت تحصیلی در ارتباط با راهبرد‌های یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان پرداخت. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهر مرودشت در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بوده است. که تعداد مدارس مقطع متوسطه اول ۱۲ مدرسه بوده است. نتایج نشان داد هویت تحصیلی می‌تواند بین راهبرد‌های یادگیری و اشتیاق تحصیلی نقش واسطه‌ای را ایفا کند. هویت تحصیلی دانش‌آموزان به طور معناداری قادر به پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی آنها می‌باشد. هویت تحصیلی دانش‌آموزان به طور معناداری قادر به پیش‌بینی راهبرد‌های یادگیری آنها می‌باشد. راهبرد‌های یادگیری دانش‌آموزان به طور معناداری قادر به پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی آنها می‌باشد. نتایج نشان داد اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان (۱۴۰۲) بررسی رابطه خودپنداره تحصیلی با اشتیاق به مدرسه با توجه به نقش میانجی راهبردهای یادگیری دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم ناحیه ۲ مشهد پرداخت. جامعه آماری در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان متوسطه ناحیه ۲ مشهد در نظر گرفته شده است. حجم نمونه ۲۶۰ نفر که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها

نشان داد، خودپنداره تحصیلی و راهبردهای یادگیری به طور مستقیم بر اشتیاق به مدرسه اثر دارند. همچنین خودپنداره تحصیلی به شکل غیرمستقیم و از مسیر راهبردهای یادگیری با اشتیاق به مدرسه ارتباط دارد؛ بنابراین برای افزایش اشتیاق دانش آموزان به مدرسه باید به متغیرهای خودپنداره تحصیلی و راهبردهای یادگیری توجه کرد. مهروران (۱۳۹۸) در پژوهشی به نقش راهبردهای مدیریت یادگیری بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه شهر اردبیل پرداختند. کلیه معلمان و دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان هوراند به عنوان جامعه آماری انتخاب شده است. نمونه آماری این پژوهش شامل ۲۵۰ نفر از دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر اردبیل می باشد که به روش نمونه گیری در دسترس و براساس جدول مورگان انتخاب شده اند. نتایج نشان می دهد که راهبردهای مدیریت یادگیری، مجموعاً ۲۰/۵ درصد از واریانس نمرات بعد شناختی اشتیاق تحصیلی را تبیین می کنند. به عبارت دیگر تنها ۲۰/۵ درصد از تغییرات بعد شناختی دانش آموزان، ناشی از مؤلفه های راهبردهای مدیریت یادگیری آنان است. همچنین راهبردهای مدیریت یادگیری، مجموعاً ۱۶/۳ درصد از واریانس نمرات بعد رفتاری اشتیاق تحصیلی را تبیین می کنند. به عبارت دیگر تنها ۱۶/۳ درصد از تغییرات بعد رفتاری دانش آموزان، ناشی از مؤلفه های راهبردهای مدیریت یادگیری آنان است و در نهایت راهبردهای مدیریت یادگیری، مجموعاً ۱۷/۲ درصد از واریانس نمرات بعد عاطفی اشتیاق تحصیلی را تبیین می کنند. به عبارت دیگر تنها ۱۷/۲ درصد از تغییرات بعد عاطفی دانش آموزان، ناشی از مؤلفه های راهبردهای مدیریت یادگیری آنان است مکل نرنی و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی رابطه اشتیاق تحصیلی و راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی پرداختند. یافته های پژوهش بیانگر آن است که روابط معناداری بین اشتیاق تحصیلی، راهبردهای یادگیری و عملکرد تحصیلی وجود دارد. یکی از نتایج مهم این پژوهش، این بود که بین راهبردهای یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت وجود دارد. بررسی پیشینه نشان می دهد که تمامی پژوهش های گذشته به بررسی رابطه راهبردهای یادگیری با عملکرد دانش آموزان در یک درس خاص پرداخته اند و نمره دانش آموزان در یک درس، مانند ریاضی یا زبان را به عنوان ملاکی برای عملکرد تحصیلی دانش آموزان در نظر گرفته اند و تاکنون پژوهشی به بررسی رابطه راهبردهای یادگیری با اشتیاق تحصیلی دانش آموزان نپرداخته است. پژوهش حاضر در پاسخ به خلأ موجود در زمینه رابطه هر یک از راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) با اشتیاق تحصیلی صورت می گیرد. بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال است که آیا اشتیاق تحصیلی بر اساس راهبردهای یادگیری در دانش آموزان دارای اختلال یادگیری پیش بینی می شود؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی می باشد، که جزء تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری شامل دانش آموزان دارای اختلال یادگیری شهر مرودشت در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ می باشد. که تعداد آن ها با توجه به آمار دریافتی از اداره آموزش و پرورش ۲۷۵ نفر بوده است. با شیوه نمونه گیری در دسترس (مراجعه به مرکز اختلالات یادگیری در شهرستان مرودشت) و بر حسب جدول مورگان تعداد ۱۶۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

الف) پرسشنامه اشتیاق تحصیلی

این پرسشنامه توسط فریدل و پاریس^۱ (۲۰۰۵) ساخته شده است و دارای ۱۵ عبارت است که سه زیر مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی را در میان دانش آموزان اندازه گیری می کند.

زیر مقیاس اشتیاق رفتاری ۱ و ۲ و ۳ و ۴

زیر مقیاس اشتیاق عاطفی ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰

زیر مقیاس اشتیاق شناختی ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵

در پژوهش قدم پور و همکاران (۱۳۹۶) برای بررسی روایی مقیاس از روش تحلیل عاملی تأییدی به روش مؤلفه های اصلی و برای بررسی میزان پایایی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که با چرخش عامل ها با روش اوبلیمین، سه عامل تأیید میشود. همچنین نتایج تحلیل موازی برای شناسایی دقیق عاملها انجام گرفت که نتایج این

تحلیل نیز این سه عامل را مورد تأیید قرار داد؛ بنابراین، تعداد این عامل‌های به دست آمده و نیز سؤالاتی که با این عامل‌ها بار عاملی بالایی داشتند تا حد زیادی با یافته‌های مؤلفین این مقیاس همخوان بود. همچنین مشخص شد که کل مقیاس و عامل‌های آن از ضریب پایایی بالایی برخوردار بودند. فریدکز و همکاران (۲۰۰۵) ضریب پایایی این مقیاس ۰/۸۶ گزارش کردند.

ب) پرسشنامه راهبردهای یادگیری

پرسشنامه راهبردهای یادگیری توسط کرمی (۱۳۸۱) ساخته شد که راهبردهای شناختی و فراشناختی را می‌سنجد. این پرسشنامه از ۸۶ ماده تشکیل شده که ۴۹ ماده آن مربوط به راهبردهای شناختی و ۳۷ ماده دیگر مربوط به راهبردهای فراشناختی است. شیوه‌پاسخگویی به ماده‌ها به صورت پیوستاری از صفر تا ۹ است. راهبردهای شناختی به سه زیرمجموعه تکرار یا مرور، بسط یا گسترش معنایی و سازماندهی و راهبردهای فراشناختی به دو مجموعه دانش و کنترل خود و دانش و کنترل فرایند تقسیم شده‌اند. هر یک از زیرمجموعه‌های راهبردهای شناختی به دو دسته ویژه تکالیف ساده و ویژه تکالیف پیچیده تقسیم شده‌اند. زیرمجموعه‌های راهبردهای فراشناختی، دانش و کنترل خود به گروه‌های کوچک تقسیم نشده‌اند ولی راهبردهای دانش و کنترل فرایند به سه دسته شامل برنامه‌ریزی، کنترل و ارزشیابی و نظم‌دهی تقسیم شده است که مجموعه این ۱۰ راهبرد مجموعه راهبردهای یادگیری را تشکیل می‌دهد. شیوه نمره‌گذاری پرسشنامه بدین صورت است که سؤالات مربوط به راهبردهایش بین ماده‌ها پراکنده شده‌اند. این پرسشنامه در پژوهش محمودی (۱۳۹۴) اعتباریابی شده است. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۱ تا ۱۰ باشد، میزان متغیر در این جامعه ضعیف می‌باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۱۰ تا ۳۰ باشد، میزان متغیر در سطح متوسطی می‌باشد. در صورتی که نمرات بالای ۳۰ باشد، میزان متغیر بسیار خوب می‌باشد. در پژوهش کرمی (۱۳۸۱) پایایی این پرسشنامه از طریق روش بازآزمایی و ضریب آلفا بدست آمده است. ثبات پرسشنامه راهبردهای یادگیری با فاصله سه هفته روی ۶۳ نفر از دانش‌آموزان پایه سوم دبیرستان (۳۲ نفر دختر و ۳۰ نفر پسر) به دست آمد. ضریب همبستگی بین نمره‌های اجرای اول و دوم نشان دهنده ثبات بالا برای کل راهبردها و راهبردهای فرعی است. راهبردهای فرعی (بین حداقل ۰/۸۵ و حداکثر ۰/۹۱ بوده است و پایایی بازآزمایی کل ۰/۹۸ بوده است (کرمی، ۱۳۸۱) همچنین در پژوهش محمودی (۱۳۹۴) پایایی این ابزار با روش آلفای کرانباخ محاسبه و میزان آن برابر با ۰/۸۲ شده است. در پژوهش کرمی (۱۳۸۱) برای بررسی اعتبار پرسشنامه، این ابزار را در اختیار ۳۰ نفر از اساتید و دانشجویان دوره دکترا که با روانشناسی تربیتی و یادگیری سروکار داشتند قرار داده شد و نظر آنها نسبت به تک‌تک سؤالات در رابطه با حیطة مورد سنجش خواسته شد. از ۲۶ پرسشنامه اعاده شده کلیه اساتید هر ۸۶ سؤال را تأیید نموده منتهی برای برخی از سؤالات پیشنهاد اصلاحی داشتند که این پیشنهادات در تهیه پرسشنامه نهایی اعمال گردید (کرمی، ۱۳۸۱). ضریب آلفای محاسبه شده برای حیطة‌های فرعی بین ۰/۶۹ تا ۰/۸۸ بود که هر کدام در سطح بالایی قرار داشتند و بیانگر آن است که سؤال‌های طرح شده حیطة مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کنند (کرمی، ۱۳۸۱).

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت بررسی متغیرها و فرضیه‌های پژوهش از شاخص‌های آماری توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و شاخص‌های آمار استنباطی نظیر آزمون پیرسون و رگرسیون استفاده گردید.

آمار استنباطی

- بررسی نرمال بودن نمرات متغیر های پژوهش

جدول -۲: بررسی نرمال بودن متغیر های پژوهش

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف			متغیر
تعداد	آماره	سطح معناداری	
۱۶۰	۰/۷۴۱	۰/۶	اشتیاق تحصیلی
۱۶۰	۱/۱۲	۰/۱	تکرار یا مرور
۱۶۰	۰/۹۶۷	۰/۳	بسط معنایی
۱۶۰	۰/۷۷۴	۰/۳	سازماندهی
۱۶۰	۱/۱۴	۰/۱	دانش و کنترل خود
۱۶۰	۰/۶۲۱	۰/۱	دانش و کنترل فرایند

با توجه به جدول -۲ می توان متوجه شد که سطوح معناداری از مقدار قابل قبول (۰/۰۵) بیشتر است لذا آزمون های نرمالیتی این متغیر معنادار نیست. بنابراین فرضیه نرمال بودن تایید می شود (P-Value > ۰/۰۵). بنابراین برای تجزیه و تحلیل فرضیه ها از آزمون پارامتری استفاده می شود.

فرضیه اول: راهبرد های یادگیری قادر به پیش بینی اشتیاق تحصیلی می باشند.

برای این فرضیه از روش رگرسیون چند گانه به شیوه همزمان استفاده می شود.

جدول ۳ خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه های آماری رگرسیون راهبرد های یادگیری بر روی

اشتیاق تحصیلی

الگو	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	تعدیل شده R	P
رگرسیون	۵۲۳۲/۰۶۶	۵	۱۷۴۴/۰۲۲					
باقیمانده	۱۹۵۶/۹۲۳	۱۵۴	۱۶۶/۰۰۸	۱۰/۵	۰/۴۶۲	۰/۲۱۴	۰/۱۹۳	۰/۰۰۰۱
کل	۲۴۴۸۸/۹۹۲	۱۵۹						

همانگونه که نتایج جدول ۳ نشان می دهد میزان F (۱۰/۵) معنی دار گردیده (p < ۰/۰۱) و ضریب R تعدیل شده برابر با ۰/۱۹۳ معادل ۱۹/۳ درصد از واریانس اشتیاق تحصیلی توسط راهبرد های یادگیری تبیین می شود. و برای بررسی سهم آنها، در جدول ۴-۶ نتایج ضرایب رگرسیون آمده است.

جدول ۴- مشخصه آماری رگرسیون، راهبرد های یادگیری بر روی اشتیاق تحصیلی

اشتیاق تحصیلی				B	متغیرهای پیش بین
p	t	خطای استاندارد	β		
۰/۰۰۰۱	۲۳/۰۸	۵/۳۲۷	۰/۱۰۵	۱۲۲/۹۷۶	مقدار ثابت
۰/۲	۱/۲	۰/۱۹۳	۰/۰۸۸	۰/۲۳۷	تکرار یا مرور
۰/۳	۰/۹۷	۰/۱۸۷	۰/۰۸۸	۰/۱۸۲	بسط معنایی
۰/۰۰۰۱	۵/۴	۰/۲۲۶	۰/۴۸۶	۱/۲۳۷	سازماندهی
۰/۲	۱/۳	۰/۲۱۲	۰/۲۰۱	۰/۲۲۲	دانش و کنترل خود
۰/۱	۰/۷۷	۰/۱۴۴	۰/۰۵۲	۰/۱۷۴	دانش و کنترل فرایند

از مقایسه ضریب رگرسیون مشاهده می‌گردد که، سازماندهی ($\beta=0/486$)، رابطه مستقیم و معنادار با اشتیاق تحصیلی داشته و در پیش بینی آن مؤثر بوده اند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس راهبرد های یادگیری در دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری بوده است. نتایج نشان داد سازماندهی رابطه مستقیم و معنادار با اشتیاق تحصیلی داشته و در پیش بینی آن مؤثر بود است. نتایج این فرضیه با پژوهش های کارگر (۱۴۰۲)، قنادان (۱۴۰۲)، مهروران (۱۳۹۸)، بناییان بروجنی (۱۳۹۷) و مکل نرنی و همکاران (۲۰۱۲) همسو می باشد. در تبیین احتمالی این یافته باید بیان داشت دانش آموزانی که راهبردهای شناختی و فراشناختی را فرامی گیرند برای دستیابی به موفقیت تحصیلی یاد می گیرند که چگونه هدف های خود را بشناسند، آنها را تنظیم و پیگیری نمایند و عملکرد و موفقیت تحصیلی خود را برخلاف مشکل بودن تکلیف های مدرسه حفظ نمایند. به علاوه از آنجا که راهبردهای شناختی و فراشناختی از ابزارهای مهم یادگیری هستند و به دانش آموزان کمک می کنند تا اطلاعات جدید را با با اطلاعات قبلی ترکیب کنند، در نتیجه این دانش آموزان در ذخیره سازی اطلاعات موفق تر هستند. زمانی که مرحله ذخیره سازی اطلاعات با موفقیت انجام گیرد در نتیجه یادآوری آنان نیز سهل تر و با موفقیت بیشتری انجام می گیرد که این عامل منجر به موفقیت تحصیلی دانش آموزان می شود. دانش آموزانی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می کنند یا به عبارتی مطالب درسی را به طور مکرر می خوانند و می نویسند، اصطلاحات کلیدی را با صئای بلند مطالعه می کنند و آنها را به طور مکرر بازگویی می کنند، زیر مطالب مهم خط می کشند، در حواشی کتاب آنچه را که فرا میگیرند به زبان خود می نویسند، یا از ماژیک ها و هایلایت ها برای برجسته سازی مطالب مهم استفاده می کنند، زمان مطالعه روی مطالب کدهایی می گذارند که به راحتی قابل بازیابی باشد (به عنوان نمونه حروف اول ملبلی را بهم متصل می کنند و از آن یک واژه می سازند) یا هنگام مطالعه با تصویر و شعر مطلبی را فرامی گیرند، مطالب درسی را به زبان خود خلاصه می کنند یا اینکه سعی می کنند مطالب آموخته شده را برای دیگری توضیح دهند، بالطبع زمانی که نیاز است این مطالب آموخته شده را به یادآورند با مشکل کمتری مواجه می شوند و در مقایسه با دانش آموزانی که از این مهارت های یادگیری بی بهره اند (گروه کنترل)، عملکرد و کارایی بهتری دارند. زمانی که دانش آموزان می کوشند تا آنجا که ممکن است مطالبی را که می خوانند عمیقا فراگیرند، از کم و کیف یادگیری خود مطلع شوند، به دنبال اصلاح شیوه های ناکارآمد مطالعه باشند، بخش هایی را که خوب یاد نمی گیرند علامت گذاری می کنند که در مراحل بعدی مطالعه، تمرکز بیشتری بر آنان داشته باشند. همچنین با توجه به اینکه دانش آموزانی در مرحله یادگیری موفق بودند در مرحله یادآوری، تحلیل و تفسیر نیز موفق هستند در نتیجه میزان موفقیت چنین دانش آموزانی در قیاس با آنان که از چنین راهبرهائی استفاده نمی کنند، بیشتر خواهد بود.

از آنجایی که دانش آموزانی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می کنند، در استفاده از وقت، انجام تکالیف درسی و ... برنامه ریزی دارند موفق تر از دانش آموزانی هستند که از این راهبردها استفاده نمی کنند در نتیجه موفقیتی که این دانش آموزان بخاطر شیوه های صحیح یادگیری بکار می برند منجر به این می شود که این دانش آموزان اشتیاق زیادی برای تحصیل داشته باشند. دانش آموزانی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می کنند و یا به عبارتی راهبرهائی را حین یادگیری بکار می برند که به هدف آنان در فراگیری، سازماندهی، ذخیره سازی دانش و مهارت و سهولت بهره برداری کمک می کند، این شیوه های مطالعه و یادگیری منجر به این می گردد که این دانش آموزان انگیزه بیشتری برای یادگیری و انجام تکالیف محوله از سوی مدرسه داشته باشند. این دانش آموزان به خاطر شیوه های صحیح، در فرایند یادگیری از خودمحوری در مطالعه بیشتر لذت می برند و انگیزه بیشتری برای یادگیری خواهند داشت؛ به عبارتی، زمانی که دانش آموز راهبرد مناسبی را برای یادگیری انتخاب نماید و متوجه این امر باشد که این نتیجه مثمرتر است در نتیجه برای تحصیل و مطالعه انگیزه بیشتری می یابد. با توجه به ارتباط راهبردهای شناختی و فراشناختی بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان؛ لذا، پیشنهاد می گردد که معلمین و برنامه ریزان نظام آموزشی با مبانی روانشناختی این راهبردها و نحوه ی آموزش آنها در میان دانش آموزان در طی دوره های آموزشی خاص، آشنا گردند. به علاوه پیشنهاد می گردد معلمین به نحوی تدریس نمایند که به جای اینکه بر نتایج یادگیری و یا حجم آن تاکید داشته باشند، به روش های یادگیری و نحوه مطالعه ی صحیح مطالب تاکید نمایند و به واقع استراتژی های مطالعه را در دانش آموزان بسط و توسعه دهند و از آنان فراگیرانی فعال و خودتنظیم گر

بسازند. معلمان نیز سعی نمایند مهارت های شناختی و فراشناختی را در خود تقویت نمایند و تجارب مفید خود را در اختیار دانش آموزان قرار دهند. با توجه به آموزش پذیر بودن مهارت های مطالعه و راهبردهای شناختی و فراشناختی طی دوره های آموزشی و یا برگزاری کارگاه ها و تهیه بروشورها دانش آموزان را به این مهارت ها مجهز نمایند. پیشنهاد می شود راهبرد های یادگیری در مقاطع تحصیلی پایین تر، جزء برنامه درسی دانش آموزان قرار گیرد. حتی اگر قرار دادن این راهبرد های یادگیری در برنامه درسی به عنوان یک درس اجباری امکان پذیر نباشد، آن را در دروس انتخابی قرار دهند تا به این نحو ضعف دانش آموزان در مهارت های یادگیری و یادآوری مطالب درسی رفع گردد.

References

- Abotalebi, Hamid. (2020). The impact of academic enthusiasm and academic seriousness on the academic achievement of female elementary school students in Region 7 of Karaj City. *Journal of Management and Educational Outlook*, 4(2), 121-139.
- Ahadi, Hassan; Kakavand, Alireza. (2021). Learning disabilities (from theory to practice) along with practical solutions to common educational and learning problems. Tehran: Arasbaran.
- Dolzan Martina, Sartori Riccardo, Charkhabi Morteza, De Paola Francesco. (2015). The effect of School Engagement on Health Risk Behaviours among High School Students: Testing the Mediating Role of Self-Efficacy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 608 – 613 .
- Enggen, P. & Kauchak, D.(2011). Educational psychology windows on classrooms. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Elbaum, B. E., Berg, C. A. & Dodd, D. (2013). Previous learning experience, strategy beliefs and task definition in self- regulated foreign language learning. *Contemporary Educational Psychology*, 18, 318- 336.
- Elliot, E., and Dweck, C. (1988), “Goals: an Approach to Motivation and Achievement”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 5-12.
- Entwistle, N. J. (1988). Motivational factors in students, approaches to learning. In R. R Schmeck (Ed.), *Learning Strategies and Learning Styles*, (pp. 21-51). New York: Plenum Press.
- Flavell JH.(1988). *Cognitive development* . 3rd ed. Englewood: Prentice-Hall.
- Flavell, J. H. (1981). Cognitive monitoring. In W.P. Dickson (Ed.) *Children's Oral Communication Skills* (pp: 35-66). New York, NJ: Academic Press.
- Flavell, J. H. (2005). *Cognitive development* (2nd ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.
- Fletcher, J. M., Lyon, G. R., Fuchs, L. S., & Barnes, M. A. (2017). *Learning disabilities: From identification to intervention*. NY: GUILFORD.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2014). School Engagement: Potential of the Concept, State of the Evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Frenette, Marc (2008). The Returns to Schooling on Academic Performance: Evidence from Large Samples around School Entry Cut-off Dates, pp.1- 35. [www.google.com-Engin-Demir, Cennet. \(2008\) Factor influencing the academine achievement of the Turkish urben poor.pp1- 52.www.google.com](http://www.google.com-Engin-Demir, Cennet. (2008) Factor influencing the academine achievement of the Turkish urben poor.pp1- 52.www.google.com).

- Ghanadan, Sara. (2023). Investigating the relationship between academic self-concept and school enthusiasm with the mediating role of learning strategies in female secondary school students of District 2 of Mashhad. Master's thesis. Razavi Higher Education Institute.
- Ismaeili, Lida; Sohrabi, Nadera; Mehryar, Amir Houshang; Kheir, Mohammad. (2019). Causal model of learning strategies (cognitive and metacognitive) with the mediating role of educational hope for academic self-efficacy in secondary school students. *Journal of Psychological Methods and Models*, 10(38), 247-262.
- Kargar, Ameneh. (2023). Investigating the mediating role of academic identity in the relationship between learning strategies and academic enthusiasm of students. Master's thesis. Islamic Azad University, Marvdasht Branch.
- McInerney, D. M, Cheng, W. R, Ching, M, Haplum, A. K. (2012). Academic self- concept and learning strategies: Direction of effect on student academic achievement. *Journal of Advanced Academic*, 23(3), 249- 269.
- Mehrvaran, Somayeh. (2019). The role of learning management strategies on the academic enthusiasm of female secondary school students in Ardabil City. Master's thesis. Mohaghegh Ardabili University.
- Seif, Ali Akbar. (2022). Educational psychology, learning psychology, and teaching. Tehran: Agah.
- Shamloo, Saeed. (2021). Mental health. Tehran: Roshd.
- Shokoohi Yekta, Mohsen; Akram Parand. (2021). Psychology and education of gifted students. Tehran: Tabeeb, Timourzadeh Publishers.
- Shokoohi Yekta, Mohsen; Parand, Maryam. (2020). Learning disabilities. Tehran: Tabeeb Publishing.
- Sousa, D. A. (2009). *How the Gifted Brain Learns* (2ndEd). Corwin.

امام خمینی (ره):

اگر بخواهید عزیز و سربلند باشید باید از سرمایه های عمر و استعداد جوانی استفاده کنید. با اراده و عزم راسخ خود به طرف علم و عمل و کسب دانش و بینش حرکت نمائید که زندگی زیر چتر علم و آگاهی آنقدر شیرین و انس با کتاب و قلم و اندوخته ها آنقدر خاطره آفرین و پایدار است که همه تلخی ها و ناکامی های دیگر را از بین می برد.